

Methodiskais materiāls

SĒLIJAS ZEMES ZĪMOLS

REBRANDING SELIJA

Sabiedrības integrācijas fonds

partnerība

KĀMINI

Ieva Jātniece,

biedrības "Ūdenszīmes" vadītāja:

"Sēlijaszemes zīmola stāsts ir stāsts par vērtību – par simbolu, par tradīciju, par cilvēku. Par vērtību, kas piešķir dzīvošanai nepieciešamo paplašinājumu laikposmos, kad skaitliskie rādītāji demonstrē sarukumu. Šo piecu gadu laikā, rūpīgi un aizrautīgi spodrinot Sēlijas slēptās bagātības, esam uzbūvējuši tiltu uz Viedo reģionu – harmonisku, daudzveidīgu, nākotnes ieceru apdzīvotu."

Daina Alužāne,

biedrības "Kopienų sadarbības tīkls "Sēlijas salas"" valdes priekšsēdētāja:

"Sēlija ir sega, kas austa sīkā, vienmērīgi izkliedētā musturā, tai nav kāda viena centrālā raksta, kuram apkārt danco zemāki, papildinoši mustura elementi. Un arī kopienų tīkls "Sēlijas salas" ir būvēts kā zvejnieku, nevis zirnekļa tīkls. Mums vienādi svarīgs ir katrs mezgls tajā. Domājot par lielajām lietām, Sēlija nedrīkst aizmirst savas dzīvās asinis – cilvēkus, kas šeit dzīvo tagad, kas uztur šo zemi tagad. Tieši tāda Sēlijas identitāte mums būtu jākopj un jāizceļ starp citiem vēsturiskajiem novadiem.

Lauku kopienų nozīme Sēlijas atpazīstamības un identitātes veidošanā ir vienkārša un viegli pasakāma – lauku kopienas ir šī Sēlijas identitāte."

Anita Seļicka,

biedrības "Latvijas Lauku forums" izpilddirektore, "Lauku Pakta" Latvijas nacionālā eksperte, viena no komandas, kas uzsāka pirmo 17 mazo Sēlijas "salu" atrašanas darbu.

"Sēlijā šajā laikā ir nostiprināts ne vien ieradums efektīvi izmantot sev pieejamos ierobežotos resursus un mobilizēties kopīgu mērķu sasniegšanai, bet arī apzināties sevi kā daļu no kaut kā īpaša un vērtīga, tādējādi esot gataviem arī ieguldīt savu laiku, lai turpinātu uzlabot savu vidi un ikdienas dzīvi vēl labāku. Pat bez nacionāla un reģionāla atbalsta infrastruktūras, pakalpojumu un izaugsmes attīstībā sēļi paši ir spējuši neticamā ātrumā stimulēt Sēlijas attīstību. Iepriekš aizmirstas pierobežas kopienas, strādājot kopā, ir revitalizējušas visu reģionu, kalpojot par unikālu piemēru iedzīvotāju līdzdalības spēkam ne vien Latvijas, bet visas Eiropas mērogā," saka Anita 2024. gadā.

SATURS

levads	5
Teritorija – īss raksturojums un statistika	6
Ģeogrāfija.	6
Kāpēc salas?	7
Iedzīvotāji	7
Vēsturiskā zeme.	8
Transformācijas hronika.	10
2017.–2019. gads.	10
2020. gads	11
2021. gads.	13
2022. gads	15
2023. gads	18
2024. gads	21
Metodes	24
Analīze un apmācības	24
Procesa/diskusiju spēle “KA(Š)ĶĪŠA DZIRNAVIŅAS”.	25
Identitātes veidošana	28
Identitātes uzturēšana un paplašināšana	32
Regulārās darbības	33
Kvalitatīvā uzlabojuma darbības	33
Identitātes transformācija.	35
Resursi.	36
Ego	36
Nauda.	37
Infrastruktūra	37
Saimniekošana	39
Cilvēki.	40
Informācija	41
Daba un ainava	42
Tīkla enerģija	43
Principi un prakse	44
Identitāte mājā cilvēkos. Sarunājies ar vietas garu/ <i>Genius loci</i>	44
Prakse	45
Piemēri no divu kopienu paletēm	45
Identitāte darbojas simbolos. Parādi to spēku	46
Prakse	46

Līdzvērtīga kopuma spēks. Uzturi atbalsta tīklu	49
Prakse	49
Piespied tam spīdēt. Atklāj trūkumu pozitīvos aspektus	49
Prakse	50
Inovācijas vai izzušana. Tieši tik vienkārši	52
Prakse	53
Vakuuma enerģija. Veido vietējos pakalpojumus.	54
Prakse	55
“Akmens, šķēres, papīrītis”. Nespēlē pēc noteikumiem	56
Prakse	57
Cilvēks cilvēkam – svētki. Svini savus panākumus un priecājies par citu panākumiem	58
Prakse	60
Dzīvošanā ir dzīvīgums. Nepieļauj vaimanāšanu nevienā izteiksmē.	62
Prakse	62
Sēlijas kopienu identitātes zīmes un to apraksti, tulkojums	65
Pielikumi.	75
Attēlu saraksts.	118

Metodiskais materiāls "Sēlijas zemes zīmols"/Rebranding Selija" ietver unikālu pieredzi, kas īstenota ekonomiski mazattīstītā un reti apdzīvotā Latvijas lauku reģionā – Sēlijas vēsturiskajā zemē.

Materiālā iekļautas metodes, resursi, principi un labākās prakses piemēri. Darbību kopums, ko piecu gadu laikā īstenojusi Sēlijas pilsoniskā sabiedrība, pilnībā mainot reģiona tēlu Latvijas kontekstā un, galvenokārt, tā iedzīvotāju skatījumā.

Šis piemērs ir unikāls ne tikai Latvijas, bet arī Eiropas kontekstā. Tas ir pirmais gadījums, kad plašāka reģiona tēls un tajā ritošā sabiedriskā dzīve ir tik būtiski transformēta ar pilsoniskās sabiedrības iniciatīvu un resursiem.

Vienlaikus šī pieredze maina arī skatījumu uz teritorijas, atsevišķas apdzīvotas vietas identitātes meklējumiem un zīmolvedību kopumā, demonstrējot to kā ilgstošu, dziļu un ļoti personisku procesu, tā virzītājiem darbojoties reģiona iekšpusē kopā ar identitātes nesējiem – cilvēkiem, kuri pašlaik dzīvo konkrētajā vietā.

Tiek uzskatāmi parādīts, kā precīza, dziļa vietējā identitāte transformējas attīstības procesos, ģenerē jaunas vērtības un resursus, radot arī inovācijas, jo citādi dzīvot nav iespējams. Identitātes apziņa rada sadarbības enerģiju, prieku un lepnumu par savu zemi. Jo arī bez tā dzīvot nav iespējams.

Šis materiāls ar tajā ietvertu oriģinālo metožu un principu kopumu būs palīgs un iedvesmas avots visdažādāko līmeņu lauku teritoriju attīstītājiem. Laikā, kad šīs sfēras populārākās frāzes ir "viedā sarukšana" un "depopulācija", attīstības vīzijas koncentrējot jēdzienā "revitalizācija", iespējams, īstās atbildes ir meklējamas tieši Sēlijas zemes zīmola stāstā. Ja to var izdarīt šeit, tas ir iespējams jebkur.

Metodikas pielikumā ir ietverts piedāvājums pieredzes apmaiņas un apmācību kursam Sēlijas vēsturiskajā zemē, kas sniedz iespējas piedzīvot jaunā elpā atdzimušu lauku teritoriju, satikt apbrīnojami spēcīgus cilvēkus un praksē apgūt šeit veiksmīgi pielietotās metodes.

"Sēlija šodien ir kā labi restaurētas senas ēkas durvis. Tās identitātes veidotāji ir uzmanīgi, slāni pa slāni attīrījuši putekļus un nolupušo krāsu, atklājot īstuma vērtību. Patiesums, nevis steidzīga nomaiņa. Tas ir uzrunājis cilvēkus, un reģionālais sadarbības tīkls ar vairāk nekā 40 kopienām ir nozīmīgs ne tikai nacionālā, bet arī starptautiskā mērogā," – tā 2024. gada aprīlī saka Ženija Krūzmētra (Dr. geogr., asoc. prof., Sociālo un Humanitāro zinātņu institūts, Ekonomikas un sabiedrības attīstības fakultāte, Latvijas Biozinātņu un Tehnoloģiju universitāte (LBTU)).

2018. gadā Latvijas lauku tūrisma asociācijas "Lauku ceļotājs" valdes priekšsēdētāja Asnate Ziemeles, atbildot uz jautājumu par tūrisma iespējām Sēlijā, skaļi smejas: "Kāds tūrisms, kāds tūrisms! Nezinu, varbūt jūs varat kādu no tuvākajām pilsētiņām atvilkt, šaubos, vai no Rīgas. Par ārvalstīm es pat nerunāšu. Te taču nekas nav zināms un saprotams. Kaut kas ir dzirdēts par Dvietes palieni, bet – kur tad tā ir? Šķiet, ka Bebreņē. Un kur ir Bebrene? Tas patiešām ir smieklīgi."

Tomēr jau no 2021. gada atbūda – Sēlijas piektais gadalaiks (plaši pali Dvietes palienē) – izraisa tūristu pieplūdumu, kas liek vietējai kopienai ierobežot apmeklējuma laiku, radīt papildu servīsus, nodrošināt autostāvvietas un intensīvāku atkritumu apsaimniekošanu. Tas ir viens no iecienītākajiem Latvijas tūrisma galamērķiem pavasarī.

2020. gadā, atbildot uz lūgumu minēt trīs vārdus, kas raksturo Sēlijas mazpilsētu Aknīsti, jauns uzņēmējs raksta: "Kur. Tas. Ir."

2024. gadā Latvijā prestiža žurnāla "IR" žurnāliste aicinājumā uz interviju raksta: "Jūsu stāstīto vēlos iekļaut žurnāla pieredzes stāstā par sadarbību vietējā sabiedrībā un kopienas veidošanu. Sēlija pašlaik ir svarīgs temats, tāpēc būs vērtīgi rakstīt un lasīt, kā tas sokas jūsu reģionā."

Zīmolvedības un komunikācijas eksperte Lolita Ozoliņa par pēdējo gadu izmaiņām Sēlijā saka: "Sēlija un sēļi ir auguši lepnumā, redzamībā un gājuši savas kultūras mantojuma izzināšanas dziļumā. Sēlijas vietējās kopienas liek uzrocīt piedurknes arī citiem Latvijas kultūrvēsturiskajiem novadiem, savas identitātes apziņā – tā ir atšķirība un ieguvums, kas ir mainījies. Man ir sajūta, ka sēļi ir iekāpuši paātrinātā filmā un – skaties, un nebeidz brīnīties, kā visu paspēj un dabū gatavu. Viedi, vienoti un vareni!"

TERITORIJA – ĪSS RAKSTUROJUMS UN STATISTIKA

ĢEOGRĀFIJA

Sēlija ir kultūrvēsturisks Latvijas dienvidaustrumu daļas reģions, kas dienvidos robežojas ar Lietuvu un austrumos – ar Baltkrieviju. Visu Sēliju raksturo reta apdzīvotība, reģionā nav lielu pilsētu, bet mazpilsētas – Aknīste, Subate, Viesīte, Ilūkste un Jaunjelgava – Eiropas iedzīvotāju izpratnē ir drīzāk ciemati nekā pilsētas.

Latvijas garākā un ūdeņiem bagātākā upe Daugava, kas iztek no Valdaja augstienes Krievijā un caur Baltkrieviju Krāslavas novadā ietek Latvijā, nošķir Sēliju no Latgales un Vidzemes, veidojot dabisku robežu. Sēlijas teritorijā pāri Daugavai var nokļūt tikai pa pieciem tiltiem (Daugavpili, pie Sventes, Krāslavā, Jēkabpili un Aizkrauklē (Pļaviņu HES)), bet vasaras sezonā iespējams izmantot arī visai eksotisku transportlīdzekli – mazu upes pārcēlāju (prāmi) no Līvānu pilsētiņas Latgalē uz Dignājas pagasta Vandāniem Sēlijā.

1. attēls. Sēlija Latvijas kartē

Pēc pēdējās reģionālās reformas Latvijā 2021. gadā Sēlijā ietilpst četru (Krāslavas, Augšdaugavas, Jēkabpils un Aizkraukles novadu) Latvijas pašvaldību pagasti, kas atrodas Daugavas kreisajā krastā. Reģions ir ģeogrāfiski "izstiepts", tajā ir slikta ceļu infrastruktūra, maz asfaltētu ceļu, tādējādi satiksme gada aukstajos, lietainajos mēnešos (un tādu Latvijā ir vairākums) ir visai apgrūtināta, mēdz notikt arī tā, ka sabiedriskā transporta kustība atsevišķos posmos tiek slēgta uz vairākām nedēļām un ne vienu vien reizi gadā.

Sēlijas rebrandinga process tika uzsākts 2017. gadā pirms pēdējās reģionālās reformas un tika mērķēts uz lauku teritoriju iedzīvotājiem, apzinoties, ka vienas un tās pašas metodes nav pielietojamas reģionālajiem attīstības centriem un maziem lauku ciematiem, mazpilsētām ar iedzīvotāju skaitu 500 iedzīvotāju vai pat dažu viensētu grupai.

KĀPĒC SALAS?

Sēlijas ainava un reljefs savā ziņā veido arī reģiona apdzīvotības modeli. Atkāpjoties pēdējā ledus laikmeta šļūdonim, zeme sakrokojusies mazos pakalnos, kur zemākajās vietās palikuši augstie purvi, nelieli ezeri, mazas upītes. Auglīgas un viegli apstrādājamās zemes ir ļoti fragmentētas. Šāds dabīgais reljefs nav veicinājis lielu zemkopības platību veidošanos un ir pasargājis Sēliju no lauksaimnieciskās industrializācijas ainavas, kas raksturīga, piemēram, Zemgalei tepat Latvijā, Polijai vai Dānijas lielajām "lauksaimniecības fabrikām" 1000–2000 ha vienlaidu platībā.

Tādēļ Sēlijā vēsturiski veidojušās viensētu grupas jeb skrajciemi, kas pat nav īsti ciemati vai ciemi, un šādas viensētu grupas šeit sauc par salām. Cilvēku salas dabas vidū – tā ir tipiskā, gandrīz sakrālā Sēlijas zemes ainava.

Sēlija ir bagāta ar aizsargājamajām dabas teritorijām. Te atrodas divi – Augšzemes un Augšdaugavas – aizsargājamie ainavu apvidi, kā arī septiņi dabas parki – Daugavas ielejas, Daugavas loku, Dvietes palienes, Medumu ezeraines, Saukas, Silenes un Sventes. No 261 Latvijas dabas lieguma Sēlijā atrodas 39 dabas liegumi.

2. attēls. Sēlijas ainava

IEDZĪVOTĀJI

Iedzīvotāju blīvums un arī kopējais skaits Sēlijā ir zemākais Latvijā, jo, kā jau iepriekš minēts, šeit nav pilsētu. Kopējais iedzīvotāju skaits Sēlijas mazpilsētās un pagastos pēc 2023. gada oficiālajiem pieejamajiem statistikas datiem ir 33 813 cilvēku.

Tāpat kā citur Eiropā, arī Sēlijā ir aktuāla iedzīvotāju novecošanās, iedzīvotāju vidējais vecums ir 45 gadi. Pašlaik Sēlijā nav nevienas augstākās izglītības iestādes, un šis trūkums atspoguļojas arī iedzīvotāju ar augstāko izglītību skaitā. Vidēji tikai 16,6 % Sēlijas reģiona lauku teritoriju iedzīvotājiem ir augstākā izglītība. Austrumdaļas pagastos aizvien ir liels īpatsvars nepilsoņu, galvenokārt – krievu un baltkrievu tautības pārstāvju –, kas ikdienā nelieto latviešu valodu un ir vāji integrējušies Latvijas sabiedrībā.

3. attēls. Sēlijas mazpilsētas un ciemi

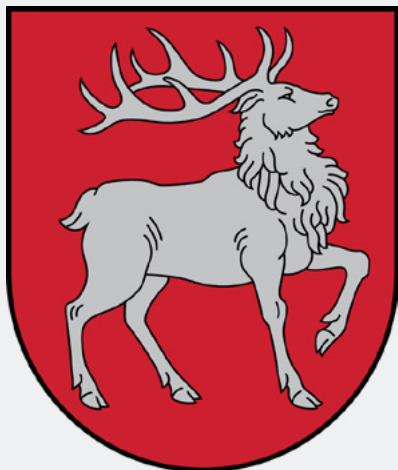
Sēlijas iedzīvotāji pieder dažādām tautībām un ticībām. Sēlijas rietumos un vidienē iedzīvotāju vairākumu veido latvieši, bet uz austrumiem no Ilūkstes ir izteikti daudznacionāls iedzīvotāju sastāvs. Kopš 17. gadsimta šeit dzīvo liela krievu vecticībnieku kopiena. Vairākos pagastos ir procentuāli daudz poļu tautības iedzīvotāju. Gar Latvijas–Lietuvas robežu dzīvo arī lietuvieši.

VĒSTURISKĀ ZEME

2021. gadā Latvijas Saeima pieņēma “Latviešu vēsturisko zemju likumu”, kas pirmo reizi Latvijas valsts vēsturē definēja konkrētas Sēlijas vēsturiskās zemes fiziskās robežas, iezīmējot Sēlijas kultūrtelpu taustāmā un ikvienam saprotamā ietvarā.

“Katrai latviešu vēsturiskajai zemei piederīgajai kopienai un katrai kultūrtelpai ir ne tikai tiesības, bet arī pienākums kopt un attīstīt savu kultūrvēsturisko vidi un kopējo identitāti, lai to saglabātu un nodotu nākamajām paaudzēm. Valstij un pašvaldībām jāsekmē labvēlīgi sociālekonomiskie apstākļi vietējo kopienu pastāvēšanai un izaugsmei, jo vietējās kopienas ikdienā uztur latviešu vēsturisko zemju un kultūrtelpu identitāti un kultūrvēsturisko vidi. Latviešu vēsturiskajām zemēm ir vietējo kopienu piederības iezīmētas saskares līnijas, kuras ņemamas vērā valstslietās”, teikts “Latviešu vēsturisko zemju likumā”.

2023. gada septembrī Sēlijai tika apstiprināts arī savs ģerbonis, un 2024. gada janvārī valsts prezidents apstiprināja Sēlijas karogu.

4. attēls. Sēlijas vēsturiskās zemes ģerbonis un karogs

Administratīvi sarežģītā iedalījuma dēļ Sēlija aizvien ietilpst divu Latvijas plānošanas reģionu robežās – Zemgales un Latgales. Lai arī pašlaik gaisā virto pilsoniskās sabiedrības pieprasījums pēc sava – Sēlijas – plānošanas reģiona, esošajām pašvaldībām šāds pārkārtošanās process var būt pārāk sarežģīts, tādēļ Sēlijas plānošanas reģiona izveidei tuvākajos gados var nepietikt vietējās un arī valsts politiskās gribas.

TRANSFORMĀCIJAS HRONĪKA

2017.–2019. GADS

Par pašu teritorijas transformācijas procesa sākumu var uzskatīt 2017. gada nogali, kad tika uzsākta Lauku partnerības "Sēlija", Aizkraukles rajona partnerības, kā arī Daugavpils un Ilūkstes novadu lauku partnerības "Kaimiņi" starpteritoriālās sadarbības projekta "Sēlijas salas" – tematiskais tūrisms mazajās lauku apdzīvotajās vietās kā ekonomiskās un sociālās izaugsmes veicinātājs Sēlijā īstenošana.

Projekts "Sēlijas Salas" tika īstenots Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.–2020. gadam apakšpasākumā 19.3. "Starpteritoriālā un starpvalstu sadarbība".

Projekta mērķi: veicināt līdzsvarotu ekonomisko un sociālo attīstību Sēlijas teritorijā, aktivizējot Sēlijas mazās apdzīvotās vietas – "salas"; sekmēt uzņēmējdarbības un darba tirgus attīstību reģionālā līmenī, kā arī kopējo reģiona atpazīstamību nacionālā un starptautiskā līmenī; uzlabot "salu" ekonomisko potenciālu konkurētspējīgu tūrisma produktu un kopēja mārketinga attīstībai, kam pamatā ir tradicionālās vērtības un vienota koncepcija.

Projekta darbības norisinājās mazajās lauku apdzīvotajās vietās visā Sēlijas teritorijā, kopumā 17 "salās": Dvietē, Eglainē, Subatē, Asarē, Gārsenē, Zasā, Dignājā, Kaldabruņā, Biržos, Sēlpilī, Elkšņos, Saukā, Ritē, Mazzalvē, Pilskalnē, Staburagā un Secē.

5. attēls. Projekta "Sēlijas salas" noslēguma konference Zasā 2019. gada oktobrī

Apstiprinātais projekta publiskais finansējums: 79 600,00 EUR.

Aktivitātes: semināri/darbnīcas/diskusijas, kuru laikā "Salas" izveidoja savus tematiskā tūrisma produktus; jaunizveidoto tūrisma produktu prezentācijas pasākumi 17 "salās"; vienota tūrisma bukleta visai Sēlijas teritorijai izstrādāšana un izdošana, kā arī stratēģiskās plānošanas dokumentu izstrāde; tūrisma jomas profesionāļu konsultācijas; situācijas izvērtējums un mācību materiālu sagatavošana. Projekts tika veiksmīgi prezentēts tūrisma izstādē "Balttour – 2019". Izstrādāti astoņi tematiskā tūrisma maršruti.

Lielākais projekta ieguvums – ieraudzītas vietējo, mazo kopienu iniciatīvas grupas un panākta to savstarpējā sadarbība kopējās teritorijas attīstības labā.

Projekta ilgums – 2 gadi. Šajā laikā kopienas viesojās cita pie citas, notika kopīgi pasākumi, pirmo reizi Sēlijā tika uzsākts veidot kopēju pozitīvo informatīvo telpu. Tika izcelts un godināts vietējo cilvēku veikums savas vietas dzīvīguma uzturēšanā, veidotas publikācijas par "salām", piešķirts neliels grants (2000,00 EUR) katras "salas" prezentācijas pasākuma īstenošanai. Daudzās Sēlijas vietās pirmo reizi kopienu iekšienē cilvēki tika motivēti savstarpēji sadarboties savas "salas" labās slavas vārdā un, kas nav mazsvarīgi, saņēma par to arī atzinību.

Projektam noslēdzoties, ir skaidrs, ka "salu" kustība jāturpina, jo jaunizveidotais 17 kopienu tīklojums paver milzu potenciālu līdz šim nebijušai kustībai, kas var kļūt par pamata resursu teritorijas pozitīvai transformācijai.

2020. GADS

Sabiedrības Integrācijas fonds programmā "NVO fonds" apstiprina biedrības "Ūdenszīmes" projektu "Kopienas izaugsmes katalizators". Projekta ieceres un īstenošanas darba grupa, cilvēkresursi ir tie paši, kas strādāja kopā 2017.-2019. gadā.

Projekta budžets ir 7000,00 EUR.

Projekts "Kopienas attīstības katalizators" tiek īstenots Sēlijas reģionā, iesaistot sešas lauku kopienas. Projekta laikā pēc Bebrenes kopienas lūguma tiek iesaistīta arī septītā kopiena.

Projekta kopējais mērķis ir stiprināt sociāli atbildīgu, kompetentu iedzīvotāju kopienu veidošanos attālinātās teritorijās Sēlijas reģionā; paaugstināt kopienu iedzīvotāju zināšanu līmeni, sadarbības un komunikācijas prasmes, kā arī palielināt kopienu pārstāvju ietekmi pašvaldību lēmumu pieņemšanas procesos.

PROJEKTA REZULTĀTI

Tiek izveidota kopienas dzīvotspējas un attīstības indikatoru karte, grupējot indikatorus vairākās kategorijās.

Notiek apmācību un diskusiju grupas septiņās kopienās, katrā iesaistot vismaz 15 vietējos iedzīvotājus, kas pārstāv NVO sektoru, uzņēmējdarbību, jauniešus, jaunās ģimenes, seniorus, sociāli neaizsargātās iedzīvotāju grupas. Pasākumos tiek iztirzātas šādas tēmas: telpiskās plānošanas pamatprincipi un kopienas veidošanas pamatprincipi; pašvaldību un valsts funkcijas; kā mēs varam sasniegt savu pašvaldību un valsti; kā formulēt savas vajadzības un padarīt tās saprotamas. Kopienām tiek uzdots arī mājasdarbs: kopienas attīstības vīzijas sagatavošana. Notiek anketēšana indikatoru kartei.

Sociālajā tīklā [www.facebook.com](https://www.facebook.com/groups/katalizators) tiek izveidota kopienu atbalsta interešu grupa <https://www.facebook.com/groups/katalizators>, kuras prioritārie dalībnieki ir projekta tiešā mērķa grupa – kopienu pārstāvji un pašvaldību darbinieki. Grupas galvenais uzdevums ir starpkopienas informācijas apmaiņa un komunikācijas uzlabošana.

Lai veicinātu kopienu sadarbību un paaugstinātu motivāciju turpmākajam darbam, kā arī, lai piesaistītu šai kustībai citas kopienas, tiek īstenots kopienu sadarbības pasākums "Vizionāru plenērs". Pasākumā notiek kopienu sagatavoto attīstības vīziju demonstrēšana, diskusiju spēles "Kopienas attīstības katalizators" jēdzienu testēšana un papildināšana, "attīstības katalizatoru" meklējumi neformālās komunikācijas gaisotnē, radošā darbnīca "Manas kopienas simbols", aktivitāte "Skats no malas" – ārējā vērtējuma identificēšanai, kā arī vakara sarunas, mūzika un savstarpēja iedvesmošanās.

6. attēls. Projekta "Kopienas izaugsmes katalizators" pasākuma "Vizionāru plenērs" laikā

Tiek izstrādāta un izgatavota oriģināla diskusiju spēle "Kopienas attīstības katalizators", kurai vēlāk dots nosaukums "Ka(š)ķīša dzirnaviņas". Spēle tiek izstrādāta kā praktisks, inovatīvs palīginstruments diskusiju grupu norisēm, lai padarītu diskusijas starp dažādām sabiedrības grupām – šai gadījumā starp kopienu un pašvaldību pārstāvjiem – atvērtākas, ar lielāku visu iesaistīto pušu līdzdalības efektu; uzskatāmi demonstrētu iesaistīto grupu atšķirīgos priekšstatus par kopienu vajadzībām un to risinājuma veidiem; spēles gaitā panāktu vienotu izpratni gan par vajadzībām, gan par to risināšanas procesu; uzskatāmā veidā identificētu būtiskākos attīstības virzītājus – katalizatorus.

Tiek noorganizēti trīs diskusiju forumi pašvaldībās, tajos notiek kopienu resursu kartes prezentācija, katrā pašvaldībā akcentējot tās teritorijā esošās kopienas; arī apmācība kartes lietošanā; diskusiju spēles prezentācija un praktiska izspēle ar pašvaldību pārstāvjiem.

Projekta lielākais ieguvums ilgtermiņā ir problēmjaudājumu izgaismošana un definēšana. Liels ieguvums ir arī divu jauno rīku – spēles, kura ne tikai Sēlijas reģionā, bet arī citur Latvijā tiek plaši pielietota dažādu procesu scenāriju veidošanai un komunikācijai, un indikatoru kartēšanas metodes – izstrāde. Vēlāk lielu popularitāti un plašu pielietojamību gūst arī Facebook grupa, kalpojot par kopienu aktīvistu aktualitāšu platformu jau Latvijas mērogā.

Projekta gaitā kļūst skaidrs, kādās jomās kopienu aktīvistu grupām pietrūkst kompetenču, un kādas konkrēti ir šīs trūkstošās kompetences; kādas ir komunikācijas vājās vietas un kādi neizpratnes lauki izveidojušies starp iedzīvotājiem un pašvaldībām.

Visās projektā iesaistītajās kopienās ir grūtības ar skaidras nākotnes vīzijas veidošanu, un lielākā problēma ir iekšējas, vienotas pozicionēšanās spējas trūkums. Izkristalizējas nākamā transformācijas procesa projekta galvenā tēma, un tā būs "Identitāte".

2020. gadā Zāsā notiek I Sēlijas Tūrisma tirgus.

2021. GADS

Sabiedrības Integrācijas fonds programmā "NVO fonds" apstiprina biedrības "Ūdenszīmes" projektu "Kopienas izaugsmes katalizators. Identitāte". Projekta ieceres un īstenošanas darba grupa, cilvēkresursi ir tie paši, kas strādāja kopā 2017.–2020. gadā.

Projekta budžets ir 30 000,00 EUR.

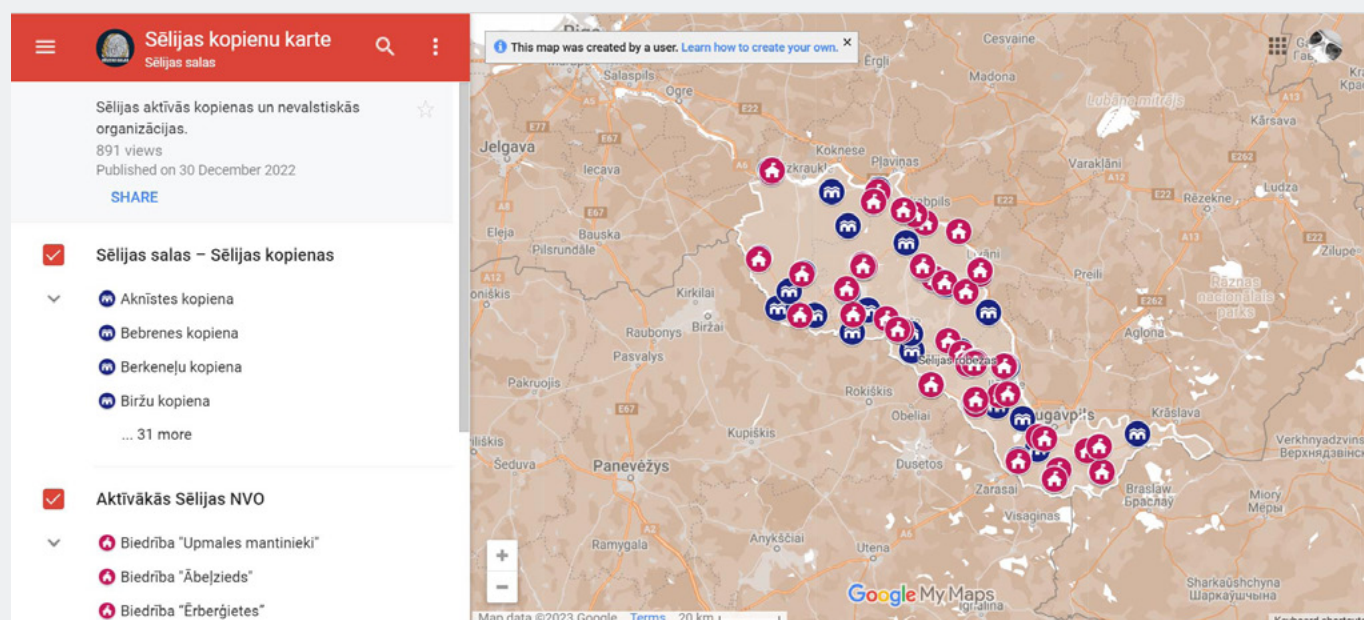
Projekta kopējais mērķis ir attīstīt un stiprināt pilsoniski aktīvu kopienu sadarbības tīklu Sēlijas reģionā, nodrošinot šo kopienu jēgpilnu līdzdalību Sēlijas vēsturiskās zemes identitātes veidošanā, to ietekmi lēmumu pieņemšanas procesos pašvaldību līmenī un "Latviešu vēsturisko zemju likuma" darbībā valsts līmenī.

Projektā tiek iesaistīti 26 attālinātu lauku kopienu iedzīvotāji. Kā projekta tiešā mērķa grupa tiek definētas kopienu iniciatīvas grupas, vidēji pieci cilvēki no vienas kopienas, kopumā 130 cilvēku.

PROJEKTA REZULTĀTI

Tiek izstrādāts dokuments, kas satur ieteikumus pilsoniskās sabiedrības sadarbības stiprināšanai ar novadu pašvaldībām un interešu aizstāvībai pēc administratīvi teritoriālās reformas ieviešanas.

Tiek izstrādāta un publicēta Sēlijas NVO un kopienu digitālā karte.

7. attēls. Sēlijas kopienu karte portālā selija.com

Lai popularizētu kopienu un NVO sektora aktivitātes sabiedrībā, uzskatāmi demonstrētu to ieguldījumu reģiona attīstībā, kā arī kopienu dalībniekiem radītu pārliecinošu priekšstatu par sadarbības tīkla sociālo un ģeogrāfisko plašumu, par katru projektā iesaistīto Sēlijas kopienu tiek izveidota publikācija, kas ietver fotomateriālus, kopienas pašreizējās darbības aprakstu, kopienas kodola aprakstu un citu informāciju, kas atspoguļo kopienas unikalitāti un identitāti.

Ar jau izstrādāto un projekta "Kopienas izaugsmes katalizators" laikā pārbaudīto metodiku Sēlijas NVO un kopienu tīklam tiek piesaistītas jaunas kopienas, tostarp no Sēlijas austrumu puses – kopienas ar lielu slāvu tautību iedzīvotāju īpatsvaru.

Notiek kopienu sadarbības pasākums – kopienu identitātes meklējumi. Pasākuma rezultātā tiek iegūts vizuālais, tekstuālais un informatīvais materiāls 26 kopienu identitātes zīmju un identitātes palešu izstrādei.

Katrai projektā iesaistītajai kopienai tiek izstrādāts ieteikumu dokuments jeb identitātes paletes un grafiska kopienas zīme. Kopienu zīmes tiek izgatavotas taustāmā formā, katrai kopienai tiek izgatavots arī "Sēlijas kopienu albums", kas iekļauj visu projektā iesaistīto kopienu identitātes paletes un publikācijas, kas tapušas projekta laikā.

Tiek noorganizēts I visas Sēlijas NVO forums kopā ar trīs jauno pašvaldību un plānošanas reģionu pārstāvjiem. Foruma laikā jauktās darba un diskusiju grupās tiek identificēti izaicinājumi, kas saistīti ar Sēlijas kā vēsturiskās zemes identitāti un attīstību, meklēti to risinājumi, kā arī iezīmēti uz sabiedrības un pašvaldību sadarbību balstīti ceļi pilsoniskās sabiedrības interešu labākai pārstāvībai reģionālā un valstiskā līmenī.

Projekta lielākais ieguvums ir plašs, daudzslāņains pilsoniskās sabiedrības akcepts, pieprasījums pēc jēgpilnām pārmaiņām Sēlijas reģionā un līdzdalība to īstenošanā. Veidojas stabils sadarbības personu loks. Sēlijas kopienas sāk apzināties sevi kā vienotu spēku ar vienotu identitāti, pielietojot savas stiprās puses un potenciālu turpmākai kopējai attīstībai. Kopienas sadarbības tīklu koordinējošajai grupai regulāri pienāk pieprasījumi no aizvien jaunām kopienām ar vēlēšanos iekļauties kopējā kustībā.

Projekta gaitā kļūst skaidrs, ka, virzot šādu horizontālu sadarbību pareizā gultnē, ir iespējama Sēlijas reģiona jeb vēsturiskās zemes transformācija neierastā veidā – absolūtā virzībā no apakšas uz augšu, pamatojoties uz domāšanas veida maiņu.

Izkristalizējas nākamā transformācijas procesa projekta galvenā tēma, un tā ir "Empātija".

2021. gada aprīlī tiek nodibināta biedrība "Kopienas sadarbības tīkls "Sēlijas salas"", lai kopienas sadarbības tīkla aktivitātēm varētu piesaistīt projektu finansējumu, kā arī translētu sabiedrībai vēstījumu "Mēs esam vienoti, ar vienu kopīgu mērķi un ietvaru". Burtiski pāris dienas pēc dibināšanas jaunā biedrība iesniedz pirmos projektu pieteikumus un iegūst finansējumu.

Pirmajā darbības gadā "Kopienas sadarbības tīkls "Sēlijas salas"" īsteno divus projektus:

"Dzīvās salas Jēkabpils novadā", kura ietvaros izveido četrus video rullīšus par Jēkabpils novada aktīvajām kopienām, popularizējot to sasniegumus teritorijas labā tēla veidošanā. Projekta budžets ir 1000,00 EUR.

Aktīvo iedzīvotāju fonda (AIF) rīcības projektu konkursā biedrība iegūst finansējumu projektam "Sēlijas vēsturiskās zemes ģerbonis", kura rezultātā panāk Sēlijas vēsturiskās zemes plašas sabiedrības iesaisti jaunizveidojamā Sēlijas ģerboņa izstrādes procesā. Valsts Heraldikas komisijai iesniegts gan šo fokusgrupu rezultātu kopsavilkums, gan pētniecisks darbs – pamatojums sabiedrībā dominējošā vēlamā ģerboņa simbola izvēlei. Projekta ietvaros publicēti astoņi viedokļu un informatīvie raksti, to autori ir dažādu jomu speciālisti un viedokļu līderi.

Projekta budžets ir 10 000,00 EUR.

Nemaz tik bieži sabiedrībā nepienāk brīži, kad varam izvēlēties tik nopietnas lietas un sākt kaut ko no jauna, balstoties uz patiesiem dārgumiem.

Tāpēc sēji, esiet lepni! Veidojiet ģerboni, kas runā par jums, nevis tiem, kas jūs kādreiz pakļāva un mēģināja padarīt neredzamus.

ANDA SVARĀNE
mākslas pedagoģe, keramiķe
no Zasas

Isoiland Lielāzerteem Norway **Active** gītizens fund

Sēļu dzīvnieks ir vilks. Jauns puisis. Cīnās gudri. Ja redz, ka nav vērts, aiziet. Nepakļauj savu baru briesmām tikai tādēļ, lai skaisti izkautos.

Citi dzīvnieki, agresīvie, smagie, varenie? Vilks ar muļķiem necīnās, pagriež muguru un aiziet. Ar masu var nospiest, bet ne uzvarēt.

ANDA SVARĀNE
mākslas pedagoģe, keramiķe
no Zasas

Isoiland Lielāzerteem Norway **Active** gītizens fund

8. attēls. Projekta "Sēlijas vēsturiskās zemes ģerbonis" viedokļraksta publicitātes attēli

2021. gadā trīs Sēlijas kopienas – Gārsene, Kaldabruņa un Bebrene – iegūst atpazīstamības zīmi “Viedais ciems”.

2021. gada 16. jūlijā tiek pieņemts “Latviešu vēsturisko zemju likums”, tajā Sēlija pirmo reizi iezīmēta kā atsevišķa vēsturiskā zeme ar noteiktām ģeogrāfiskām robežām.

2021. gada septembrī Viesītē notiek Sēlijas X kongress. Kongresa uzsvars – Sēlijas vēsturiskās zemes identitāte. Pilsoniskās organizācijas valstiskā mērogā prezentē kopienu identitātes zīmes, daudz tiek runāts par aktuālajiem procesiem sabiedrībā un to, ka “Sēlija ir modē”.

2021. gadā Zasā notiek II Sēlijas Tūrisma tirgus, I Sēlijas Tūrisma konference un pirmo gadu tiek īstenota akcija “Mājas kafejnīcu dienas”, kurā piedalās 21 mājas kafejnīca, ar norises vietām vienmērīgi pārklājot visu teritoriju.

2022. GADS

Sabiedrības Integrācijas fonds programmā “NVO fonds” apstiprina biedrības “Ūdenszīmes” projektu “Kopienas izaugsmes katalizators. Empātija”. Projekta ieceres un īstenošanas darba grupa, cilvēkresursi ir tie paši, kas strādāja kopā 2017.–2021. gadā.

Projekta mērķi: attīstīt un paplašināt pilsoniski aktīvu kopienu sadarbības tīklu Sēlijas vēsturiskajā zemē, īpaši akcentējot iecietības un empātijas komponenti šādos aspektos: pilsoniskā sabiedrība – valsts pārvalde, pilsēta – lauki, cilvēks – cilvēks; stabilizēt sadarbību ar Jēkabpils pilsētas NVO sektoru; stiprināt iesniedzējorganizācijas kapacitāti un ilgtspēju darbībai mainīgā sociālajā un ekonomiskajā situācijā.

Projekta aktivitātēs tiek iesaistīti 32 attālinātu lauku kopienu iedzīvotāji.

Projekta budžets ir 33 000,00 EUR.

PROJEKTA REZULTĀTI

Notiek piecas pilsoniskās līdzdalības diskusijas – četras “Politikas virtuves”, kas ir katru reizi citā kopienā notiekošs diskusiju ar politiķiem cikls, aptverot plašu Sēlijas reģionam aktuālu problēmu loku, kā arī viena diskusija ar uzņēmējiem un pašvaldību “Dot un ņemt”.

9. attēls. Politikas virtuve “Tūrisms” Viesītē. Piedalās Latvijas Saeimas deputāti, vietējo kopienu pārstāvji un Sēlijas pašvaldību lēmējvara

Ar jau izstrādāto un projektu "Kopienas izaugsmes katalizators" un "Kopienas izaugsmes katalizators. Identitāte" laikā pārbaudīto metodiku Sēlijas NVO un kopienu tīklam tiek piesaistītas astoņas jaunas kopienas Sēlijā un tām izstrādātas astoņas identitātes paletes un publikācijas, kā arī katras kopienas grafiskā identitāte – kopienas zīme.

Notiek divas "Sapratnes vizītes" pilsēta – lauki (divi pieredzes apmaiņas braucieni).

Izveidots un pirmo reizi notiek sabiedrības atzinības konkurss "Sēlijas sudrabs", kas gūst plašu sabiedrības atsaucību. Konkursa dalībniekiem un laureātiem tiek izgatavotas īpašas balvas – sudraba cēlmetāla piespraudes.

Notiek kopienu sadarbības pasākums "Empātija", kura programmā iztirzātas tēmas: valodas kultūra un jēdzienu interpretācija, empātijas nozīme stipras kopienas veidošanā vēsturē un mūsdienās, mūzikas valoda savstarpējās sapratnes veidošanā, vizuālā sapratnes valoda, cieņas un sapratnes treniņš.

Notiek II Sēlijas NVO forums kopā ar pašvaldību un Plānošanas reģionu pārstāvjiem. Forumā tiek iztirzāti izaicinājumi, kas saistīti ar Sēlijas vēsturiskās zemes pilsoniskās apziņas un valstiskās iesaistes jautājumiem, meklēti to risinājumi, uzsvērta sadarbības nepieciešamība gan ekonomiskās, gan sociālās un kultūras, gan lokālās un valsts politikas līmeņos.

Latvijas valsts budžeta finansētā "Mazākumtautību un sabiedrības saliedētības programma" apstiprina biedrības "Ūdenszīmes" projektu "Derība ar savu zemi". Projekta ieceres un īstenošanas darba grupa, cilvēkresursi ir tie paši, kas strādāja kopā 2017.-2022. gadā.

Projekta mērķis ir veicināt sabiedrības etnisko saliedētību Sēlijas vēsturiskās zemes lauku teritorijās, īpaši akcentējot Sēlijas austrumdaļas un pierobežas kopienu integrāciju vienotās pilsoniskās sabiedrības aktivitātēs visā Sēlijas teritorijā.

Projektā tieši iesaistītas četras Sēlijas austrumu puses kopienas ar izteiktu slāvu tautības iedzīvotāju īpatsvaru.

Projekta budžets ir 10 000,00 EUR.

PROJEKTA REZULTĀTI

Ar iepriekšējos gados izstrādāto un pārbaudīto metodiku Sēlijas NVO un kopienu tīklam tiek piesaistītas četras jaunas, līdz šim slikti integrētas kopienas Sēlijā, katrai no tām izstrādāta kopienas identitātes paleta un kopienas identitātes zīme. Izveidots un publiskots video sižets par šīm četrām kopienām.

10. attēls. Projekta "Derība ar savu zemi" pasākums "Novembra derība" Kaldabruņā

Īstenoti kopienu sadarbības pasākumi "Novembra derība" un "Gada gaisma Austrumos", lai veicinātu Sēlijas austrumu un rietumu daļu kopienu ciešāku sadarbību un etnisko integrāciju.

Sabiedrības Integrācijas fonds programmā "NVO fonds" apstiprina biedrības "Kopienu sadarbības tīkls "Sēlijas salas"" projektu "Sēlijas salas" – informācijas un sabiedroto tīkls", tajā tiek organizēta kopienu nometne, kopienu tūrisma pieredzes apmaiņas brauciens uz Kurzemi, izdots ikmēneša informatīvais elektroniskais izdevums "Sēlijas salu ziņas", organizēta kontaktbirža ar Augšdaugavas novada uzņēmējiem, pašvaldību un Latgales plānošanas reģionu, izstrādāta Kopienu tūrisma definīcija un tā darbības noteikumi.

Projekta budžets ir 10 000,00 EUR.

Biedrība iegūst arī nelielu (~2000,00 EUR) finansiālu atbalstu Jēkabpils novada mazo NVO projektu konkursā, kā arī saņem novada dotāciju. Šie līdzekļi tiek izlietoti informatīvās telpas paplašināšanai un mājaslapas www.selija.com pilnveidei.

2022. gadā atpazīstamības zīmi "Viedais ciems" iegūst viena Sēlijas kopiena – Ancene.

2022. gadā ar Kopienu sadarbības tīkla "Sēlijas salas" un biedrības "Ūdenszīmes" informatīvu atbalstu reģionālā televīzija "Vidusdaugavas televīzija" īsteno Latvijas Mediju fonda atbalstītu projektu "No Piena ceļa nākuši. Sēlija – identitāte", kura ietvaros tiek izveidoti pilnvērtīgi raidījumi par 12 Sēlijas kopienām. Raidījumi 2022.–2023. gada ziemas sezonā katru trešdienu tiek translēti RE.TV mediju portālā, tie iemanto lielu Sēlijas cilvēku mīlestību un gūst plašu rezonansi visā Sēlijā.

Projekta budžets ir ~10 000,00 EUR.

11. attēls. Videofilmu "No Piena ceļa nākuši. Sēlija – identitāte" ievadkadri

Gada lielākais ieguvums: acīmredzama Sēlijas vēsturiskās zemes kopība, kas jau ir iedzīvojusies un darbojas cilvēku un kopienu savstarpējās saiknēs. Aktīvo cilvēku tīklojums, kas vienmērīgi "pārklāj" visu Sēlijas karti.

2022. gadā kļūst skaidrs, ka ir pienācis laiks skaidri definēt Sēlijas stratēģiskos mērķus, jo sabiedrība tam ir gatava.

Izkristalizējas nākamo gadu darbības: veidot Sēlijas viedā reģiona stratēģiju, ņemot vērā tieši horizontālajā līmenī notiekošos procesus.

2022. gadā Viesītē notiek III Sēlijas Tūrisma tirgus, II Sēlijas Tūrisma konference, kā arī otro gadu notiek akcija "Mājas kafejnīcu dienas", kurā piedalās 30 mājas kafejnīcas, ar norises vietām vienmērīgi pārklājot visu teritoriju.

2023. GADS

Sabiedrības Integrācijas fonds programmā "NVO fonds" apstiprina biedrības "Ūdenszīmes" projektu "Savienojums. Viedā reģiona stratēģija Sēlijas vēsturiskajai zemei". Projekta ieceres un īstenošanas darba grupa, cilvēkresursi ir tie paši, kas strādāja kopā 2017.–2022. gadā. Projekta īstenošana notiek divus gadus: 2023. un 2024. gadā.

Projekta budžets ir 66 000,00 EUR.

Projekta mērķi ir Sēlijas vēsturiskajā zemē stiprināt vienotu, aktīvu un kompetentu pilsonisko sabiedrību, veicot izglītošanas un saliedēšanas aktivitātes; izveidot un nostiprināt pamatotu Sēlijas vēsturiskās zemes kā Viedā reģiona attīstības vīziju, izstrādājot sabiedrības vajadzības, kā arī ekonomiskajās un sociālajās realitātēs balstītu Viedā reģiona stratēģiju; stiprināt iesniedzējorganizācijas kapacitāti un ilgtspēju; veicināt lokāla līmeņa Sēlijas NVO izaugsmi.

Projekta pirmajā gadā tiek izveidota Sēlijas vēsturiskās zemes kopienām adresēta rokasgrāmata "Savienojums. Rokasgrāmata aizrautīgiem attīstītājiem".

Tiek sagatavots Sēlijas vēsturiskās zemes teritorijas izpētes dokuments (SVID), atbilstoši teritoriāli iekļaujot arī Jēkabpils un Daugavpils pilsētas. Teritorijas izpētē tiek īstenota atsevišķa šī reģiona statistikas datu analīze, atspoguļojot sociālo un ekonomisko situāciju tieši Sēlijas vēsturiskajā zemē.

Uz vietas lauku kopienās notiek sešas projektu koppraktišanas darbnīcas – no idejas līdz gatavam projekta iesniegumam. Darbnīcas notiek trijās Sēlijas kopienās Augšdaugavas, Jēkabpils un Aizkraukles novadu teritorijā, tā nodrošinot ģeogrāfisko līdzsvarotību. Katrā no norises vietām notiek divas darbnīcas.

Īstenoti divi Sēlijas NVO forumi, kas pavasarī un rudenī notiek kopā ar pašvaldību un Plānošanas reģionu pārstāvjiem. Forumos tiek iztirzāti kopējie Sēlijas vēsturiskās zemes stratēģiskie mērķi, izaicinājumi, kas saistīti ar Sēlijas vēsturiskās zemes pilsoniskās apziņas un valstiskās iesaistes jautājumiem, meklēti to risinājumi, uzsvērta sadarbības nepieciešamība gan ekonomiskās, gan sociālās un kultūras, gan lokālās un valsts politikas līmenī.

Turpinot 2022. gadā iesākto tradīciju, notiek Sabiedrības atzinības konkurss "Sēlijas sudrabs", kas atkal gūst lielu sabiedrības atsaucību.

12. attēls. Konkursa "Sēlijas sudrabs" apbalvošanas ceremonijā 2023. gada oktobrī Medumos

Būtībā projekta pirmajā īstenošanas gadā ir nodrošināta lielākā daļa bāzes materiāla Sēlijas viedā reģiona stratēģijas sagatavošanai, līdztekus turpinot uzturēt kopienu sadarbību un uzlabojot iedzīvotāju, NVO un aktīvistu grupu kompetences.

Eiropas minoritāšu pārstāvniecības grantu programma apstiprina biedrības "Kopienas sadarbības tīkls "Sēlijas salas"" projektu "Mūsu balsis".

Projektā tiek tieši iesaistītas četras pierobežas kopienas ar lielu nepilsoņu īpatsvaru – Nereta, Rite, Demene un Subate.

Projekta budžets ir 15 000,00 EUR.

Projekta mērķis ir veicināt sabiedrības saliedētību Sēlijas vēsturiskās zemes lauku teritorijās, īpašu uzmanību veltot daudznacionālo pierobežas kopienu integrācijai pilsoniskās sabiedrības aktivitātēs.

PROJEKTA REZULTĀTI

Katrā projektā iesaistītajā kopienā klātienē īstenots apjomīgs apmācību kursu cikls par pilsoniskās līdzdalības nozīmi, iespējām un rīkiem lokālā un valsts mērogā, īpaši uzsverot slāvisko kopienu integrācijas nozīmi.

Izveidota Sēlijas pilsoniskās līdzdalības rokasgrāmata "Kurā pusē ir tava pase? Piederības pierobeža un pierobežas piederība", kā arī īsi video rullīši, kas pievērš sabiedrības uzmanību pilsoniskās līdzdalības jautājumiem.

Sabiedrības Integrācijas fonds programmā "NVO fonds" apstiprina biedrības "Kopienas sadarbības tīkls "Sēlijas salas"" projektu "Kopienas kompetences – stipram sadarbības tīklam".

Projekta mērķi ir veicināt Sēlijas vēsturiskās zemes iedzīvotāju pilsonisko aktivitāti un līdzdalību, izmantojot kopienu sadarbības tīklu kā atbalsta mehānismu savā lokālajā kopienā; uzlabot lauku iedzīvotāju prasmes un zināšanas nevalstisko organizāciju un pilsonisko iniciatīvu jomā; stiprināt vietējo iedzīvotāju pašapziņu un identitāti, kā instrumentu izmantojot kopienu tūrismu; nodrošināt kopienu sadarbības tīklā regulāru informatīvo apriti.

Projekta finansējums ir 10 000,00 EUR.

PROJEKTA REZULTĀTI

Tiek nodrošināts regulārs informatīvais atbalsts kopienu tūrisma tīkla kapacitātes stiprināšanai – ziņu par nozares aktualitātēm Sēlijā, Latvijā un Eiropā veidošana visos informatīvajos kanālos.

Apmācību cikls (četras nodarbību dienas) ar trīs stundu nodarbībām reizi mēnesī tiešsaistē. Lekcijas par sociālajiem medijiem, digitālās etiķetes un vizualizācijas, lietišķās runas, tekstu un kvalitatīvu pilsoniskās līdzdalības pasākumu ieviešanu praksē.

Klātienē apmācību cikls "Ziemas nometne" – divu dienu mācību un tīklošanās nometne Sēlijas kopienām.

13. attēls. II Sēlijas kopienu Ziemas nometnē Skrudalienas pagasta Ilgas muižā

Pilsoniskās līdzdalības kontaktbirža: divu dienu pasākumi kopienu tūrisma tīkla dalībnieku kompetenču paaugstināšanai, pieredzes apmaiņas veicināšana kopienu tūrisma jautājumos un demokrātisko vērtību stiprināšanā.

2023. gadā pirmo reizi Latvijas vēsturē izsludina Sēlijas kultūras programmu. Programma tiek īstenota visā Sēlijas vēsturiskās zemes teritorijā, kāda tā noteikta "Latviešu vēsturisko zemju likumā". Valsts konkursā par programmas ieviešanu uzvar divu Sēlijas pilsonisko organizāciju konsorcijs – "Partnerība Kaimiņi" un biedrība "Kopienas sadarbības tīkls "Sēlijas salas"".

Tiek iesniegti 79 projekti no visas Sēlijas par kopējo summu 248 456,18 EUR. Pieprasījums trīs reizes pārsniedz pieejamo konkursa budžetu, kas 2023. gadā ir 91 000,00 EUR. Projektus vērtē žūrija sešu cilvēku sastāvā – trīs Sēlijas vēsturiskās zemes pārstāvji, divi Valsts kultūrkapitāla fonda pārstāvji un viens Latvijas Nacionālā kultūras centra pārstāvis.

Par kopējo summu 91 000,00 EUR tiek atbalstīti 40 projekti, kas ģeogrāfiski pārklāj visu Sēliju. Viens projekts īstenots Krāslavas novadā, divpadsmit projekti Augšdaugavas novadā, četrpadsmit projekti Jēkabpils novadā, astoņi projekti Aizkraukles novadā, bet pieci projekti aptver plašākas ieceres Sēlijas vēsturiskās zemes mērogā. Projektu ģeogrāfiskais sadalījums proporcionāli atbilst iedzīvotāju skaitam Sēlijas pašvaldībās.

Biedrība "Kopienas sadarbības tīkls "Sēlijas salas"" sadarbībā ar vietējām kopienām īsteno trīs mazo pašvaldības grantu projektu ciklu "Sēlijas karogi kopienas debesīs" – Asarē, Neretā un Kaplavā tiek iebetonēti karoga masti, izgatavotas lielformāta kopienu zīmes, notiek vēstures priekšlasījumi un svinīgi tiek pacelts Sēlijas karogs.

Pasākumi gūst lielu atsaucību un ir labi apmeklēti, kopienu iesaiste organizatoriskajā darbā un atgriezeniskā saite sniedz lielu gandarījumu. Kopienas lepojas. Mazo grantu summa šim ciklam ir ~ 2400,00 EUR.

2023. gadā Bebrenē notiek IV Sēlijas Tūrisma tirgus, III Sēlijas Tūrisma konference un trešo gadu tiek īstenota akcija "Mājas kafejnīcu dienas", kurā piedalās 28 mājas kafejnīcas, ar norises vietām vienmērīgi pārklājot visu teritoriju.

14. attēls. Mājas kafejnīcu dienas Sunākstē 2023. gada septembrī

2023. gadā atpazīstamības zīmi "Viedais ciems" iegūst viena Sēlijas kopiena – Dviete. Nu Sēlijā ir jau pieci viedie ciemi, kas koncentrējušies samērā nelielā teritorijā.

2023. gada 28. septembrī tiek apstiprināts Sēlijas vēsturiskās zemes ģerbonis: sarkanā laukā pretēji pagriezts ejošs sudraba staltbriedis.

2024. GADS

2024. gada 10. janvārī Valsts prezidents apstiprina Sēlijas vēsturiskās zemes karogu, tā krāsas ir karmīnsarkans, balts un sūnu zaļš, horizontālu svītru attiecība 2 : 1 : 2.

Biedrība "Ūdenszīmes" turpina ieviest projektu "Savienojums. Viedā reģiona stratēģija Sēlijas vēsturiskajai zemei".

Projekta otrajā gadā notiek turpmāk minētās aktivitātes.

Septiņas iedzīvotāju fokusgrupas Sēlijā, kurās apspriež iepriekšējā gadā definēto izaicinājumu iespējamus risinājumus un apkopo iedzīvotāju vīziju par ideālo Sēliju.

Ekspertu grupa gatavo Sēlijas viedā reģiona stratēģiju.

Tiek īstenoti divi Sēlijas NVO forumi, kas pavasarī un rudenī notiek kopā ar pašvaldību un plānošanas reģionu pārstāvjiem.

Turpinot iepriekšējo gadu tradīciju, notiek Sabiedrības atzinības konkurss "Sēlijas sudrabs".

Sabiedrības Integrācijas fonds programmā "NVO fonds" apstiprina biedrības "Partnerība Kaimiņi" projektu "Zemes zīmols. Pilsoniskās sabiedrības spēks teritorijas tēla veidošanā".

Projekta mērķis ir stiprināt pilsoniskās sabiedrības lomu lauku teritoriju tēla un ilgtermiņa attīstības jomās, sistematizējot un izplatot labāko praksi, paplašinot sadarbības partneru loku un palielinot reģiona kopienas ietekmes spēku pašvaldības un valsts politisko procesu norisēs.

Projekta budžets ir 36 000,00 EUR.

PROJEKTA REZULTĀTI

Izstrādāta metodika lauku kopienu identitātes izveidei un ilgtermiņa attīstībai.

Izstrādāts komplekss gan Latvijas, gan ārvalstu organizācijām adresēts pieredzes apmaiņas demonstrācijas piedāvājums ar pilsoniskās sabiedrības metodēm veikta teritorijas pārzīmološanas (rebrandinga) procesam.

Nodrošināts izstrādātā piedāvājuma tests, kā arī stiprināta sadarbība ar Lietuvas pierobežas reģiona kopienām, organizējot rebrandinga procesa prezentācijas pasākumu.

Palielināta reģiona lauku kopienu ietekme pašvaldības un valsts politikas līmenī, organizējot 3 politikas diskusiju grupas.

2024. gadā otro reizi izsludina Sēlijas kultūras programmu. Programma tiek īstenota visā Sēlijas vēsturiskās zemes teritorijā, kāda tā noteikta "Latviešu vēsturisko zemju likumā". Valsts konkursā par programmas ieviešanu uzvar divu Sēlijas pilsonisko organizāciju konsorcijs – "Partnerība Kaimiņi" un biedrība "Kopienu sadarbības tīkls "Sēlijas salas"".

Tiek iesniegti 70 projektu pieteikumi no visas Sēlijas par kopējo pieprasīto summu 256 695,00 EUR. Pieprasījums trīs reizes pārsniedz pieejamo konkursa budžetu, kas 2024. gadā ir 84 000,00 EUR. Projektus vērtē žūrija sešu cilvēku sastāvā – trīs Sēlijas vēsturiskās zemes pārstāvji, divi Valsts kultūrkapitāla fonda pārstāvji un viens Latvijas Nacionālā kultūras centra pārstāvis.

Par kopējo summu 91 000,00 EUR tiek atbalstīti 40 projekti, kas ģeogrāfiski pārklāj visu Sēliju.

Biedrība "Kopienu sadarbības tīkls "Sēlijas salas" LEADER programmā īsteno projektu "Sēlijas ceļi", kurā tiek izveidota ~45 minūtes gara, meditatīva video filma, kurā izcelts Sēlijas mazo, gleznaino ceļu skaistums dažādos gadalaikos, ietverot arī ūdensceļus – Daugavu un Dienvidsusēju. Tiek iegādāts tehniskais aprīkojums, lai video varētu demonstrēt arī brīvdabas pasākumos.

Projekta budžets ir 12 000,00 EUR.

Četras Sēlijas pilsoniskās organizācijas: "Stendera biedrība", biedrība "Ūdenszīmes", biedrība "Kopienu sadarbības tīkls "Sēlijas salas" un biedrība "Sēlijas asociācija" nolemj apvienot resursus un Viesītē kopīgi rīkot Sēlijas XI Kongresu. Kongresa moto: Savienojam ideālo ar reālo!

Latvijas valsts "Mazākumtautību un sabiedrības saliedētības programma" apstiprina biedrības "Kopienu sadarbības tīkls "Sēlijas salas"" projektu "Piederības salas meklējot".

15. attēls. Projekta spēle "Piederības salas meklējot"

Projekta mērķi ir stiprināt Sēlijas kopienu sadarbību, iesaistot Sēlijas austrumu kopienas vienotā Sēlijas kultūras un informatīvajā telpā; veicināt latviešu valodas lietojumu Sēlijas austrumu kopienās un iepazīstināt Sēlijas rietumu kopienas ar Sēlijas etnisko daudzveidību, iesaistot lauku jaunatni un viņu ģimenes.

Projekta tiešā mērķa grupa ir 30 bērni, jaunieši un viņu ģimenes locekļi no Sēlijas ģeogrāfiski pretējām kopienām – Salienas un Ērberģes.

Projekta budžets ir 7330,00 EUR.

PROJEKTA REZULTĀTI

Tiek izveidotas četru Sēlijas ģimeņu video intervijas, kurās piedalās divas ģimenes no latviski runājošas vides Sēlijas rietumos un divas ģimenes no etniski jauktajiem Sēlijas austrumiem. Ģimenes iepazīstina ar dzīvi savā kopienā, ar piederības izjūtu savam pagastam un Latvijai, tādējādi gan apliecinot sabiedrības saliedētību, gan informējot sabiedrību par mazāk pamanītām apdzīvotajām vietām.

Sagatavotas, izplatītas un apkopotas 150 anketas par medijpratību Sēlijas jauniešu un viņu ģimeņu vidū, tostarp noskaidrojot arī viņu informācijas pieejamību par norisēm Sēlijā.

Notiek divi pieredzes apmaiņas pasākumi jauniešu un bērnu mērķa grupai: sadarbībā ar Augšdaugavas novada Salienas vidusskolu un Aizkraukles novada Ērberģes pamatskolu kopīgām pieredzes apmaiņas braucienam tiek atlasīti jaunieši un aicināti viņu ģimenes locekļi. Dalībnieki tiek izvēlēti, balstoties uz skolas personāla ieteikumiem un ievērojot etniskās dažādības principu, kā arī nepieciešamību pēc latviešu valodas prasmju pielietošanas. Gan Ērberģē, gan Salienā tiek izspēlēta spēle "Piederības salas meklējot". Kopīgi ar projekta vadītāju jaunieši vada spēli, kuras laikā dalībniekiem jāatrod paslēptās Sēlijas kopienu identitātes zīmes. Spēles noslēgumā zīmes tiek "atsifrētas" un pārrunāta katras kopienas vieta Sēlijā un īpašie atpazīstamības elementi.

Sabiedrības Integrācijas fonds programmā "NVO fonds" apstiprina biedrības "Kopienu sadarbības tīkls "Sēlijas salas"" projektu "Līdzdalības punkti – bibliotēkas".

Projekta mērķi ir izveidot Sēlijā kompetentus pilsoniskās līdzdalības atbalsta punktus, kas ģeogrāfiski pārklāj visu Sēlijas vēsturisko zemi un nākotnē varētu kļūt par pamatu iedzīvotāju padomju izveidei; nodrošināt regulāru informācijas apriti starp Sēlijas lauku un mazpilsētu kopienām; attīstīt vietējās bibliotēkas kā atbalsta punktus un nodot prasmes un zināšanas iedzīvotāju padomju darbībā, nevalstisko organizāciju un pilsonisko iniciatīvu jomā, kā arī demokrātijas procesos un dialoga veidošanā ar pašvaldību; nodrošināt regulāru informācijas apriti starp Sēlijas lauku un mazpilsētu kopienām.

Projekta budžets ir 11 000,00 EUR.

PROJEKTA REZULTĀTI

Notiek informatīvā izdevuma "Sēlijas salu ziņas" veidošana un tiek uzturēta regulāra pozitīva informatīvā telpa.

Tiešsaistes nodarbību apmācību cikls "Līdzdalības punkti – bibliotēkas". Reizi mēnesī tiešsaistes nodarbības Sēlijas lauku bibliotekāru kompetenču paaugstināšanai pilsoniskās aktivizēšanās jautājumos. Nodarbības ietvers jomas aktualitātes līdzdalības procesos un demokrātijas vērtību pārstāvēniecībā caur NVO sektoru un kopienām, līdzdalību vietējā pašvaldībā un projektu vadību, akcentējot izpratnes par iedzīvotāju padomēm veicināšanu.

Klātienē apmācību cikls "Salu ziemas mācību nometne 2024". Divu dienu klātienē apmācību cikls kopienu tūrisma tīkla dalībnieku kompetenču paaugstināšanai pilsoniskās aktivizēšanās jautājumos un kopienu tūrisma attīstīšanā. Pilsoniskās aktivizēšanas nodarbības ietvers jomas aktualitātes līdzdalības procesos un demokrātijas vērtību pārstāvēniecībā caur pilsonisko un politisko līdzdalību, NVO nozari un kopienām, projektu vadību un bibliotēku nozares attīstību.

16. attēls. III Sēlijas kopienu Ziemas nometnes dalībnieki Gārsenes pilī 2024. gada martā

Forums "Līdzdalības punkti Sēlijas salās". Vienas dienas pasākums pilsoniskās līdzdalības lauku bibliotēkās veicināšanai, kopienu tīkla dalībnieku kompetenču paaugstināšana, pieredzes apmaiņas veicināšana pilsoniskās līdzdalības jautājumos un demokrātisko vērtību stiprināšanā.

2024. gada maijā Ērbergē notiks VI Sēlijas Tūrisma tirgus, V Sēlijas tūrisma konference, septembrī ceturto gadu notiks akcija "Mājas kafejnīcu dienas", uz kuru saņemti 34 mājas kafejnīcu pieteikumi, ar norises vietām vienmērīgi pārklājot visu teritoriju.

Lai demonstrētu identitātes veidošanas procesa padziļināto raksturu un ilgtermiņa ietekmi, izmantoto metožu pielietojums ir strukturēts, atspoguļojot darbības piecu gadu periodā:

- analīze un apmācības;
- identitātes veidošana;
- identitātes uzturēšana un paplašināšana;
- identitātes transformācija.

ANALĪZE UN APMĀCĪBAS

Padziļinātai kopienu resursu izpētei ir izstrādāts specializēts instruments "Sociālās iekļaušanās algoritms". Instrumenta ietvaros tiek izveidota kopienas dzīvotspējas un attīstības indikatoru karte, grupējot indikatorus šādās kategorijās:

- infrastruktūra un pakalpojumu pieejamība;
- cilvēkresursi un radošums;
- līdzdarbība un informētība;
- vietas unikalitāte un prestiža veidošanas iespējas (neizmantotie resursi);
- ekonomiskā aktivitāte un labklājība;
- komunikācija un interešu aizstāvības procesi.

Katrā kategorijā tiek definēti vismaz 10 indikatori, katram no tiem piešķirot matemātisku vērtību. Indikatora vērtība var būt pozitīva vai negatīva, atkarībā no situācijas katrā kopienā. Kartēšanas procesā katras kopienas dati tiek ievadīti kartes algoritmā un rezultātā indikatoru mijiedarbība attīstības kartē tiek atspoguļota grafiski.

Kopienas dati indikatoru kartē tiek ievadīti apmācību un diskusiju grupu darbības laikā. Anketa ir strukturēta un sarežģīta, kopienu pārstāvji to nevar veikt pilnīgi patstāvīgi. Resursu izpētes process notiek vienlaikus ar kopienu apmācībām.

Pirmreizējo kopienu apmācību saturā ietvertas tēmas:

- Telpiskās plānošanas pamatprincipi, kopienas veidošanās pamatprincipi
- Pašvaldību un valsts funkcijas. Kā sasniegt savu pašvaldību un valsti
- Darba grupa "Kā formulēt savas vajadzības un padarīt tās saprotamas?"
- Diskusijas un indikatoru apkopošana kopienas resursu kartei
- Patstāvīgā darba izstrādes uzdevums

Pēc tam secīgi notiek rezultātu analīze un apkopošana, kas tiek izmantota analītiskā kopsavilkuma sagatavošanai.

Resursu kartes analītiskais kopsavilkums atspoguļo kopienu resursus, identificē to būtiskākās vajadzības, kā arī sniedz attīstības ieteikumus.

Pielikumos pievienoti materiālu paraugi, demonstrācijai izraugoties Dvietes kopienu:

- kopienas resursu izpētes anketa;
- analītiskais kopsavilkums.

PROCESA/DISKUSIJU SPĒLE “KA(Š)ĶĪŠA DZIRNAVIŅAS”

Spēle izstrādāta šādu mērķu īstenošanai:

- panākt vienotu izpratni gan par vajadzībām, gan par to risināšanas procesu;
- padziļināt izpratni par otra spēlētāja resursiem, interesēm, problēmām un to risinājumu veidiem, ļaut iejusties “pretējās puses” (kopiena/pašvaldība) lomā;
- teorētiskās zināšanas nostiprināt praktiskā darbībā, izmantojot spēli kā demonstrācijas modeli.

Spēle tiek pielietota:

- kā inovatīvs palīginstrumentis diskusiju grupu norisēm;
- kā rīks, kas padara diskusijas starp dažādām sabiedrības grupām – šai gadījumā starp kopienas un pašvaldību pārstāvjiem – atvērtākas, ar lielāku visu iesaistīto pušu līdzdalības efektu;
- kā rīks, kas uzskatāmi demonstrē iesaistīto grupu atšķirīgos priekšstatus par kopienas vajadzībām un to risinājuma veidiem.

17. attēls. Tiek izspēlēta spēle “Ka(š)ķīša dzirnaviņas”

Spēle sastāv no domino kauliņiem līdzīgiem spēles kauliņiem, kas raksturo procesus, personas un darbības. Viena spēle ietver divus identiskus kauliņu komplektus.

Papildus spēlē ir divi īpašie “ekspertu” kauliņi, kas tiek pielietoti spēles noslēguma posmā – analizējot spēles laikā izliktos procesus.

Spēles kauliņi iedalīti šādās kategorijās:

Pašvaldība	Sabiedrība	Darbības	Rīki
Administrācija	Amatnieki, mājražotāji	Aicina	Aktualitātes
Attīstības plānotāji	Bezdarbnieki	Aprēķina	Apmierinātība
Bibliotēkas	Brīvprātīgie	Apspriež	Apspriešana (2 kauliņi)
Finanšu daļa	Diaspora	Atbalsta	Atbildes
Izglītības speciālisti	Finansētāji (2 kauliņi)	Atskaitās	Attīstība
Izpildvara	Iniciatori	Deleģē	Atzinība
Jauniešu un sporta speciālisti	Jaunieši	Iesaista	Finanses
Komunālā daļa	Kopienas aktīvisti	Informē	Funkcijas
Kultūras speciālisti	Kopienas līderi	Iniciē	Informācija
Lēmējvara (2 kauliņi)	Lauksaimnieki	Izplata	Inovācijas
Pagastu pārvaldes	Mazaktīvie iedzīvotāji	Izskaidro	Jautājumi
Sabiedrisko attiecību speciālists	Mūžizglītības pakalpojumu sniedzēji	Izsludina	Komunikācija
Projektu speciālists	Neapmierinātie iedzīvotāji	Lemj	Kontrole
Sociālais dienests	Neformālās interešu grupas	Motivē	Kopsavilkums
Teritorijas plānotāji	Nevalstiskās organizācijas	Noraida	Kritika
Tūrisma speciālisti	Pašdarbnieki	Vērtē	Likumdošana
Uzņēmējdarbības konsultants	Patērētāji	Organizē	Līdzdalība
	Sadzīves pakalpojumu sniedzēji	Plāno	Mērķis
	Seniori	Prognozē	Neapmierinātība
	Sociālā riska grupas	Piesaista	Pasākumi
	Strādājošie	Reklamē	Pateicība
	Tūrisma pakalpojumu sniedzēji	Risina	Priekšlikumi
	Uzņēmēji	Rīko konkursu	Problēmas
	Lauku partnerība	Sadarbojas	Plāns
	Visi ciemata (pilsētas) iedzīvotāji	Strukturē	Līgums (2 kauliņi)
		Saskaņo (2 kauliņi)	Process
		Slēdz (2 kauliņi)	Programma
		Sagatavo	Projekti
		Sastāda	Rezultāti
		Testē	Prēmija
		Uzklausa	Saistības
		Uzņemas	Sapulce
			Sasniedzamība
			Scenāriji
			Skaidrojumi
			Statistika
			Iesniegums (2 kauliņi)
			Lēmums (2 kauliņi)
Melnais kaķis	Baltais kaķis		

Lietošanas apraksts (spēles noteikumi)

Spēles vadītāji: divi cilvēki

Spēles dalībnieki: visi klātesošie semināra vai sanāksmes dalībnieki.

Vispirms visi spēles dalībnieki vienojas par vienu aktuālo risināmo jautājumu, kas svarīgs vairākiem. Jautājuma specifika atkarīga no semināra vai sanāksmes mērķa un dalībnieku interešu īpatsvara.

Spēle notiek uz diviem galdiem, grupu dalībniekiem stāvot (sēžot) ap tiem. Spēles dalībnieki tiek sadalīti divās grupās, katrai grupai tiek izsniegts viens spēles kauliņu komplekts (izņemot Melno un Balto kaķi). 1. grupa – "Sabiedrība", 2. grupa – "Pašvaldība".

Abas grupas, izmantojot spēles kauliņus, veido no tiem procesu, kas, pēc viņu domām, dotu risinājumu aktuālajam jautājumam. Jāievēro, ka katra grupa procesu izliek atbilstoši savas grupas lomai, respektīvi, grupa "Sabiedrība" procesu uzsāk, ģenerē un nobeidz tā, kā to redz sabiedrība, un grupa "Pašvaldība" – tā, kā tam būtu jānotiek no pašvaldības skatupunkta un atbilstoši tās pilnvarām.

Katra grupa izvēlas procesa ģenerēšanas formu, kāda tai ērtāka – stabiņu, augošā sazarotā vai apla formā.

Spēles vadītāji seko līdzī procesa ģenerēšanas gaitai, novēršot lielākās kļūdas vai sniedzot īsus skaidrojumus, ja tie nepieciešami.

Procesa ģenerēšana ilgst 30–40 minūtes, vienlaikus darbojoties abām grupām. Spēles vadītāji seko līdzī laika rāmim un paziņo, kad atvēlētais laiks ir beidzies.

Katra grupa no sava vidus izvēl vienu dalībnieku, kas procesu prezentē pārējiem klātesošajiem.

Spēles noslēguma fāzē tiek pieaicināti "ārējie eksperti".

"Ārējo ekspertu" lomu pilda divi speciālie kauliņi – Melnais kaķis un Baltais kaķis.

Melnais un Baltais kaķis spēles laikā izveidotos procesus analizē pārī – Melnais izsaka kritiku, savukārt Baltais to mīkstina, uzdodot dalībniekiem precizējošus jautājumus, norāda uz pozitīvajām iezīmēm, rezultātiem. Analīzi var veikt vai nu divi cilvēki, katrs uzņemoties viena kaķa lomu, vai arī viens cilvēks, pārmaiņus iejūtoties Melnā un Baltā kaķa lomā.

Kaķu figūras "ārējo ekspertu" lomai ir izraudzītas šādu iemeslu dēļ:

- 1) tās piešķir spēlei atraktivitāti, kā arī padara kritiku mazāk personisku un vieglāk uztveramu;
- 2) kaķa tēls procesā ienes absolūti vienkāršas, saprotamas un viegli uztveramas kvalitātes:
 - saikni ar tautas tradīcijām: "Jaunā mājā pirmo ielaiž kaķi." Jaunu procesu un tā rezultātu pirmais testē kaķis – nosaka ērtākās un mazāk ērtās vietas;
 - kaķis ir komforta un skaistuma mīļotājs. Tas nekad negulēs tur, kur ir neērti vai neglīti, vienmēr izvēlēsies ērtāko un skaistāko vietu. Procesam un, pilnīgi noteikti, tā rezultātam ir jābūt skaistam un komfortablām;
 - kaķis ir izvēlīgs. Tas nekad neēdīs karstu, bojātu vai saindētu pārtiku. Process nedrīkst būt nedz sasteigts, nedz pārlietu novilcināts. Bez šaubām, arī ne "indīgs", t.i., klaji kaitējošs kādai sabiedrības grupai vai indivīdam;
 - kaķis ir slinks. Tas neveiks liekas kustības. Ja procesu ir iespējams vienkāršot, kaķis to izdarīs;
 - kaķim ir sava nostāja. Tas ļoti nelabprāt pieņem piespiedu darbības. Procesam jābūt tādām, lai visas iesaistītās puses to uztvertu pietiekami labvēlīgi.

Beigās "ārējie eksperti" vienojas, vai konkrētais process tiem ir patīkams (process ir kvalitatīvi ģenerēts un ved pie rezultāta), vai arī tie procesā jūtas nekomfortabli (pārāk daudz neskaidru posmu, process nevirzās uz rezultātu).

Pēc spēles noslēguma grupas savā starpā izvērtē procesu atšķirības un izvērtē to riskus gan no sabiedrības, gan pašvaldības viedokļa.

Spēles izmantošana ieteicama šādos pasākumos:

- 1) iedzīvotāju sanāksmes, tikšanās ar pašvaldību pārstāvjiem, kur komandas sadalās organiski – pašvaldība un sabiedrība;
- 2) pašvaldību attīstības plānošanas darba grupās, kur daļa no pašvaldības darbiniekiem uzņemas sabiedrības lomu;

- 3) publiskajās sabiedriskajās apspriešanās, veidojot jauktas spēlētāju grupas;
- 4) kopienu un NVO sanāsmēs, lai izstrādātu un formulētu pieprasījumu, savu vajadzību, kas iesniedzama pašvaldībai/valsts iestādei. Arī šai gadījumā veidojamas divas grupas, lai iespējami uzskatāmi atklātu pašvaldības/valsts iestādes skatījumu uz šo problēmu un iespējamus risinājumus;
- 5) kopienu, NVO, pašvaldību attīstības plānu, stratēģiju izstrādes procesos, lai vizualizētu visu iesaistīto sabiedrības grupu viedokļus un intereses;
- 6) sanāsmēs, kurās ir paredzēta diskutablu, nepopulāru jautājumu apspriešana, prognozētas konfliktsituācijas. Fiziska līdzdarbošanās un lielākās daļas sanāsmes dalībnieku iesaiste procesā būtiski samazina neproduktīvu konfliktsituāciju risku.

IDENTITĀTES VEIDOŠANA

Pēc sākotnējo resursu izpētes un apmācību cikla pabeigšanas ir iespējams uzsākt kopienu identitātes veidošanas procesu. Tādējādi tajā būs iespējams fokusēt uzmanību tieši uz šo mērķi, kopienas būs apzinājušas savus resursus, kā arī pārzinās procesu norises un savas līdzdalības iespējas. Identitātes veidošanā ieteicams vienlaikus iekļaut vairākas viena reģiona kopienas, nodrošinot to savstarpējo sinerģiju un vienotu skatījumu uz reģiona kopējo tēlu. Sēlijas gadījumā pirmajā ciklā tika izstrādāta identitāte 26 kopienām, nākamajā ciklā – astoņām, auditorijas paplašināšanas ciklā – četrām kopienām.

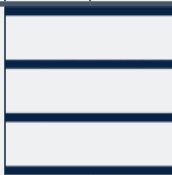

Identitātes veidošanas cikls sastāv no turpmāk izklāstītajiem posmiem:

1. Diskusija katrā kopienā, saruna par identitātes veidošanās pamatelementiem, identitātes veidotāja anketas aizpildīšana, intervija.

Identitātes veidotāja anketa ir izstrādāta speciāli šim mērķim, tajā akcentētas cilvēku izjūtas, tradīcijas, attieksme, stimulēta tēlainā, asociatīvā domāšana. Metodikas pielietojumā aicinām pievērst uzmanību tam, ka anketa veidota tieši Latvijas lauku teritorijai. Lietojot to citā reģionā, ieviesiet atbilstošas korekcijas. Nosacījumi, kas jāievēro identitātes veidotāja anketā, ir:

- neuzdodiet tiešus jautājumus;
- nepiedāvāriet konkrētu simbolu jau sākotnēji;
- nekonzentrējieties tikai uz vizuālajiem elementiem. Tā nav vienīgā identitātes izpausme.

Kopienas identitātes veidotāja ANKETA				
Vārds, uzvārds:	Pārstāvētā vieta/kopiena:			
Kontaktinformācija (saziņai):				
1. Uz kādu debespusi jūs visbiežāk skatāties? Gan ģeogrāfiski, gan ideju un sadarbības nozīmē? (atzīmējiet ar x)		Austrumi		Rietumi
		Ziemeļi		Dienvidi
2. Par kādu laiku jūsu kopienā visbiežāk runā? Sakārtojiet prioritārā secībā! (atzīmējiet ar 1., 2., 3.)		Pagātne		
		Tagadne		
		Nākotne		

3. Par kādu cilvēku grupu jūsu kopienā visbiežāk runā? Sakārtojiet prioritārā secībā! (atzīmējiet ar 1., 2., 3., 4. utt.)		Bērni		Uzņēmēji
		Jaunieši		Lauksaimnieki
		Darbaspējas vecuma cilvēki		Skolotāji
		Pensionāri		Bezdarbnieki, sociāli atstumtie cilvēki
		Ģimenes		Cits variants
4. Iedomājieties, ka jūsu kopiena/ciemat ir ūdenskrātuve . Un jūs tajā iemērcat roku. Kāda ir ūdens temperatūra ? (atzīmējiet ar x)		Ļoti auksta		Ļoti sildoša
		Spirdzinoši vēsa		Karsta
		Varētu nopeldēties		Vāroša
		Patīkami silta		Nevaru iemērcēt roku, tur ir ledus!
4.1. Kāda ir ūdens kustība ? (atzīmējiet ar x)		Ūdens nekustas		Ūdens lēni plūst
		Ūdens viegli viļņojas		Ūdens plūst žigli
		Ūdens spēcīgi viļņojas		Ūdens griežas kā atvars
5. Kādas līnijas visvairāk piestāv jūsu kopienai (atzīmējiet "x" pie atbilstošā numura) Ja iespējams, pamatojiet:				
	1.	2.	3.	4.
6. Mana kopiena ir (ierakstiet atbildi):	Puķe, koks, augs (kāds?)			
	Dzīvnieks (kāds?)			
	Nedzīvs priekšmets (kāds?)			
7. Manas kopienas krāsas ir (atzīmējiet ar x līdz 3 krāsām):		Balts		Lillā
		Melns		Oranžs
		Pelēks		Jūraszaļš
		Sarkans		Brūns
		Zils		Salātzaļš
		Dzeltens		Sudrabs
		Zaļš		Zelts, bronza

8. Manas kopienas aizstāvis ir (atzīmējiet ar x):	☐	Pērkons	☐	Dēkla
	☐	Lauma	☐	Jumis
	☐	Laima	☐	Ūsiņš
9. Manai kopienai vairāk piestāv (atzīmējiet ar x):	☐	Saule	☐	Mēness
10. Ierakstiet dabas parādību , kas visvairāk raksturo Jūsu ikdienas noskaņojumu!	Es visbiežāk esmu kā...			
Ierakstiet dabas parādību, kas visvairāk raksturo jūsu tuvākā kaimiņa noskaņojumu!	Mans kaimiņš ir...			
11. Kāds gadalaiks visvairāk valda jūsu kopienā (atzīmējiet ar x):	☐	Ziema	☐	Vasara
	☐	Pavasaris	☐	Rudens
12. Iztēlojieties, ka jūsu kopiena ir viens cilvēks . Kas šim cilvēkam visvairāk radīs laimes, svētku sajūtu (atzīmējiet ar x tikai vienu variantu)?	☐	Mūzika	☐	Gaismas
	☐	Smarža	☐	Ēdiens
	☐	Cilvēki	☐	Dāvanas
	☐	Krāsas	☐	Laikapstākļi
13. Viena rakstura īpašība vai rīcība , kuras dēļ jūsu kopiena būtu gatava kādu izslēgt no sava vidus (ierakstiet):	Manā kopienā necietīs...			
14. Manai kopienai ir raksturīgs (atzīmējiet ar x tikai 2 no variantiem!):	☐	Miers	☐	Neprāts
	☐	Organizētība	☐	Ticība
	☐	Kaislības	☐	Darba tikums
	☐	Nesaticība	☐	Spontanitāte
	☐	Mīlestība	☐	Klačas
	☐	Palīdzība	☐	Līdzjūtība
	☐	Gudrība	☐	Materiālisms

2. Publikācijas sagatavošana par katru kopienu.

Tikšanās un diskusijas rezultātā tiek izstrādāta publikācija par konkrēto kopienu. Publikācija ir koncentrēta uz šodienas dzīvi, kultūrvēsturiskie dati tajā ietverti kontekstā ar šo faktu un notikumu ietekmi uz mūsdienām. Kultūrvēsturiskā mantojuma jomā identificējamās parādības, kas ietekmē kopienas dzīvi, kā arī vērtības, kas pašlaik ir pasīvas, taču varētu būt nozīmīgs katalizators apdzīvotās vietas turpmākajā attīstībā.

Uzmanība centrējama uz cilvēkiem, viņu viedokļiem, priekšstatiem par savu ciematu, ikdienas dzīvi, kas ietver arī sociālās un ekonomiskās vides aprakstu.

Publikācijai jābūt saistošai gan saturiski, gan literāri, tajā nav jāvairās no paradoksiem, humora, spilgtiem raksturojumiem. Tās uzdevums ir panākt spēcīgu atgriezenisko saikni no aprakstītās kopienas, kā arī reakcija no iespējami plašas auditorijas.

Istenojot publikāciju ciklu 2021./2022. gadā, regulāri bija gadījumi, kad pēc publikācijas par ciematu ieinteresējās Latvijas tūrisma aģentūras, lauku attīstības profesionāļi, augstākās izglītības iestādes, pētnieki. Tās tika pārpublicētas valsts līmeņa ziņu portālos un drukātajos medijos.

No aprakstītajām kopienām, savukārt, regulāri tika saņemts novērtējums: "Mēs ieraudzījām sevi jaunā gaismā, teju nepazīnām. Mūsu ciemats ir tik ievērojams un īpašs!" Reaģējot uz asu situācijas novērtējumu, atsevišķos gadījumos tika izteikta kritika vai nožēla, taču pat tā jau bija vērsta uz situācijas uzlabošanas plāniem.

3. Kopīgs pasākums identitātes veidotājiem.

Kopienas sadarbības pasākums tiek organizēts ar mērķi iekļaut kopienu identitātes plašākā kontekstā, saņemt ārējo novērtējumu. Viedokli sniedz gan viena reģiona kopiena par citām, gan arī piesaistītie profesionāļi, kas virza pasākuma gaitu.

Šai norisē svarīgs ir gan svaigs, gan profesionāls skatījums uz kopienu identitāti, personisko un profesionālo priekšstatu sinerģija.

Pasākuma programmā ietilpst lekcijas par kolektīvās identitātes sociālajiem un ģeogrāfiskajiem, kā arī vizuālajiem un kultūrvēsturiskajiem aspektiem.

Taču būtiskākā ir praktiskā daļa. Šīs daļas laikā auditorija apspēlē un formulē identitātes trīs izpausmes – vārdisko, grafisko un krāsu.

Praktiskās daļas norise

- Tiek izveidotas trīs darba grupas, ko vada savas jomas profesionāļi – Vārdu maģistrs, Līniju maģistrs un Krāsu maģistrs.
- Katrs maģistrs saņem savu instrumentu komplektu – pildspalvas vārdiem, zīmuļus līnijām, vismaz 48 toņu kvalitatīvu eļļas pasteļu komplektu krāsām.
- Auditorija sadalās grupās, ņemot vērā savas intereses un/vai profesionālās kompetences.
- Telpā ir izvietotas A1 formāta lapas ar visu pasākumā ietvertu kopienu nosaukumiem. Telpai jābūt pietiekami plašai, lielāka kopienu skaita gadījumā nepieciešamas vairākas telpas, lai grupas netraucētu cita citai.
- Vārdu, Līniju un Krāsu grupas maģistru vadībā atzīmē katrai kopienai raksturīgās izpausmes. Tās var būt gan ļoti personiskas, gan tādas, kas pirmās ienāk prātā, gan tās, kas zināmas no publiski pieejamās informācijas. Maģistru uzdevums ir nodrošināt, lai grupa lietotu tikai tai atvēlētos izteiksmes līdzekļus – vārdu, līniju, krāsu –, kā arī nepieļaut neproduktīvas izpausmes. Vizuālajās grupās ir ieteicams maksimāli izvairīties no konkrētu objektu un tēlu zīmēšanas. Jācenšas izmantot vispārinātas, abstraktas izpausmes formas – līnijas, to ritmu un dinamiku, krāsas un to salikumus.

Pasākuma rezultātā tiek iegūts vizuālais, tekstuālais un informatīvais materiāls kopienu identitātes zīmju un identitātes palešu izstrādei.

18. attēls. Identitātes veidošanas pasākumā – refleksijas par paveikto un dienas kopsavilkums

4. Identitātes paletes izstrāde.

Identitātes palete ir noslēdzošais šī posma dokuments, kas tiek izsniegts katrai kopienai.

Individuālā identitātes palete ietver:

- publikāciju par kopienu;
- vēsturisku un/vai interesantu faktu apkopojumu par konkrēto vietu, izvilkumus no periodikas;
- anketēšanas rezultātā iegūto kopienas krāsu, līniju un vārdu kopsavilkumu;
- kopienas identitātes zīmes konceptu, aprakstu un skici;
- kopienas attīstības katalizatoru, resursu un potenciāla aprakstus;
- ieteikumus kopienas attīstībai.

Pielikumā – Sunākstes kopienas identitātes palete.

5. Identitātes zīmes izstrāde.

Pamatojoties uz apkopotajām ziņām, tiek izstrādāta grafiskā kopienas identitātes zīme. Zīmei izveidots apraksts, kas pamato tās izveidē lietotos elementus un krāsu kodu.

19. attēls. Zīmju pirmsākumi kopīgas prāta vētras laikā "Vizionāru plenērā"

Zīmes visām Sēlijas kopienām tiek veidotas, izmantojot vienotu grafisko stilu, kā arī vienotu pamattoni – mēlenes zilo, Sēlijas arheoloģiskās villaines krāsu.

Visu izstrādāto identitātes zīmju komplekts, kā arī to pielietojuma paraugi ir ietverti metodiskā materiāla noslēgumā.

IDENTITĀTES UZTURĒŠANA UN PAPLAŠINĀŠANA

Reģiona identitātes izstrāde nenoslēdzas ar identitātes palešu un grafisko zīmju pasniegšanu visām iesaistītajām kopienām. Lai tā reāli darbotos, ir nepieciešams nepārtraukts uzturēšanas process. Uzturēšanas process iedalāms regulārajās darbībās un kvalitatīvā uzlabojuma darbībās.

REGULĀRĀS DARBĪBAS

- Identitātes zīmju grafisko failu izsniegšana kopienām, motivācija to pielietošanā pasākumu reklāmā, vides reklāmā, suvenīros.
- Regulārs identitātes zīmju lietojums kopienu sadarbības tīkla pasākumos un publikācijās.
- Konsultācijas kopienām par veiksmīgākajiem zīmju pielietojuma veidiem, to popularizēšana.
- Regulāra apmācību semināru, diskusiju grupu, kopīgu pasākumu, tūrisma akciju organizācija.
- Konsultācijas projektu izstrādē, pasākumu organizācijā, pieteikumu sagatavošanā konkursiem u.c.

KVALITATĪVĀ UZLABOJUMA DARBĪBAS

Paplašināšanās

Šai solī notiek četru Sēlijas austrumdaļas kopienu, kurās iedzīvotāju vairākums pārstāv mazākumtautības un ikdienā sarunājas krievu valodā, identitātes izstrāde. Šāds solis iespējams tikai brīdī, kad ir izstrādāta un nostiprināta nozīmīgas daļas pamatnācijas kopienu identitāte. Tā ir radījusi pievilcīgu telpu dabiskai integrācijai, iekļaušanai Sēlijas vēsturiskās zemes pilsoniskajā sabiedrībā.

Aspekts ir ņemams vērā, arī iesaistot kopienas ar cita veida problemātiku – pasīvās, izteikti sliktā sociāli ekonomiskajā situācijā esošās, ignorantās, imigrantu kopienas. Vīspirms ir nepieciešama iekļaušanai pievilcīga bāze. Ja tādas nav, centieni aktivizēt un iekļaut problemātiskās kopienas nebūs produktīvi – nav taču iekļaujošās telpas.

Tāpat nozīmīgs solis ir sapratnes, empātijas veidošana ar tuvāko lielo pilsētu pilsonisko sabiedrību, uzņēmējiem un pašvaldībām. Jāuzsver, ka Sēlija ir izteikta lauku teritorija un lielākās pilsētas Jēkabpils un Daugavpils, neraugoties uz ģeogrāfisko tuvumu, ir izteikti atšķirīgas pēc mentalitātes, dzīves ritma un pat vērtību sistēmas. Saksarsmes punktu ārpus tiešajām ekonomiskajām saiknēm līdz šim ir bijis nedaudz. Lai formētu sinerģiju starp lauku un pilsētu sabiedrībām, tika organizētas diskusiju grupas, pieredzes apmaiņas braucieni un kopīgi pasākumi. Tādējādi palielināta resursu apmaiņa, savstarpējā sapratne un lauku teritorijas ietekmes loks.

20. attēls. Viesos pie Jēkabpils pilsētas NVO

21. attēls. Sapratnes vizīte "Pilsēta - lauki" Bebreņu kopienu apmeklējumā

Parādība, ar ko saskaramies paplašināšanās procesā, ir citu reģionu aktīvo kopienu vēlme iekļauties Sēlijas kopienu sadarbības tīklā, kā arī aicinājumi izstrādāt tām individuālās identitātes. Ārpus Sēlijas esošo kopienu līdzvērtīga iekļaušana nav iespējama, ģeogrāfiskā paplašināšanās varētu būt loģiska tikai Lietuvas virzienā, aptverot visu seno sēļu apdzīvoto teritoriju. Taču, augstu novērtējot interesi par pievienošanos sadarbības tīklam, ārpus Sēlijas esošajām kopienām esam ieviesuši speciālu terminu "peldošās salas".

Identitāšu izstrāde kopienām ārpus Sēlijas var būt konsultāciju pakalpojums. Taču galvenais darbs ir jāveic konkrētā reģiona iedzīvotājiem, izmantojot mūsu apgūto pieredzi un metodes. Lai tas būtu iespējams, ir izveidots šis materiāls, kas iekļauj pilnu identitātes izstrādes ciklu.

Jaunas auditorijas piesaiste

Jaunu auditoriju, cilvēkresursu piesaiste kopienām ir izšķiroši svarīga identitātes uzturēšanai un attīstībai kopumā. Iesaistīto cilvēku loks nevar ilgstoši saglabāties nemainīgs, pat ja tas ir salīdzinoši plašs. Statisks auditorijas loks var pat pāris gadu laikā izraisīt visa procesa stagnāciju.

Lai novērstu šo parādību, kopienu sadarbības tīkls mērķtiecīgi strādā ar jaunu auditoriju piesaisti.

Šādas auditorijas ir, piemēram:

- bibliotekāri, kuriem adresēts apmācību cikls par pilsonisko līdzdalību, un kuri piedalās 2024. gada kopienu sadarbības pasākumos;
- skolēni, kuriem izstrādāta orientēšanās spēle, izmantojot kopienu identitātes zīmes – spēlē tiek iesaistīti skolēni no ģeogrāfiski attālām Sēlijas skolām, uzmanību pievēršot arī skolēnu nacionālā sastāva atšķirībām.

Jauna auditorija, kas sadarbības tīkla aktivitātēs iesaistījās bez īpašām papildu darbībām, ir pašvaldību darbinieki. Sākotnēji tie bija pagastu līmeņa darbinieki, taču 2023. gada nogalē izteikta kļūva pašvaldību lēmējvaras pārstāvju aktīva līdzdalība.

22. attēls. Saliēna, Eglaine, Pašuliene un Kaplava tikko saņēmušās kopienu paletes un identitātes zīmes – ir iekļāvušās sadarbības tīklā

Situācija ir saistīta ar 2021. gadā notikušo administratīvi teritoriālo reformu, kas izraisīja izteiktu pašvaldību centralizāciju – varas koncentrēšanos centrā, pilsētās. Reformas sākumā savas ietekmes un atbildības samazinājumu sāpīgi izjuta pagastu līmeņa darbinieki, kuri konstatēja, ka ar spēcīgas pilsoniskās sabiedrības organizācijas metodēm ir iespējams panākt vairāk nekā ar pašvaldības darbinieka pilnvarām. Savukārt lēmējvaras pārstāvju iesaiste pamatojama gan ar valsts pārvaldes ieilgušo ignoranci reģionālās attīstības jautājumu risināšanā, gan ar apstākli, ka Sēlijas vēsturisko zemi kā vienotu kopumu plašākā mērogā pārstāv nevalstiska organizācija “Kopienas sadarbības tīkls “Sēlijas salas””. Neviens no reģiona pašvaldībām neaptver visu Sēlijas teritoriju, to pārstāvības tiesības un intereses ir ierobežotas.

IDENTITĀTES TRANSFORMĀCIJA

Kopienas un pat visa reģiona identitāte nav pašmērķis, grafiskā zīme vai iedzīvotāju koptēls. Identitāte ir bāzes vērtība teritorijas attīstībai – ilgtspējīgai, ar šo identitāti saskaņotai un viedai attīstībai.

Iezīmes šim virzienam parādījās jau 2021. gadā, kad fokusgrupas dalībnieki sacīja: “Mēs jau te nenākam vienkārši parunāties. Mēs nākam runāt par Sēlijas attīstību. Mūsu zemei vajag savu attīstības stratēģiju.”

Tradicionāli attīstības stratēģijas izstrādā pašvaldības, plašākā mērogā – plānošanas reģioni. Taču Sēlijas gadījumā tās teritorija ir sadalīta četrās pašvaldībās un divos plānošanas reģionos. Vietējās, LEADER programmas īstenošanai paredzētās stratēģijas izstrādā Vietējās rīcības grupas (VRG), un Sēlijas teritorijā darbojas četras šādas grupas. Līdz ar to nav viena juridiskā subjekta – vienotas Sēlijas stratēģijas izstrādātāja un īstenotāja.

Reģiona identitātes veidošanas darbība ir stiprinājusi pilsoniskās sabiedrības pašapziņu, neapšaubāmi, ietekmējot arī procesa virzītājus. Redzot sabiedrības pieprasījumu un objektīvo nepieciešamību, 2023. gadā ir uzsākta stratēģijas izstrāde.

Dokuments ir precīzi fokusēts, augstu novērtējot pieprasījumu pēc tā, kā arī akceptējot iepriekšnoteikto finanšu resursu nepieejamību.

“Viedā reģiona stratēģijā Sēlijas vēsturiskajai zemei” ir izvirzītas šādas prioritārās jomas:

- risinājumi Valsts akciju sabiedrību un kapitālsabiedrību taisnīgiem ieguldījumiem Sēlijas vēsturiskās zemes teritorijā, apturot tās depopulāciju un dzīves kvalitātes pazemināšanos;
- risinājumi teritorijas iekšējai drošībai, kā arī ES ārējās robežas drošībai. Jau sākotnējā līmenī veidojams kooperācijas modelis ar militārā poligona “Sēlija” struktūrām;
- izglītības prestiža paaugstināšana iedzīvotāju vērtību sistēmā, kvalitatīvas izglītības, tostarp mūžizglītības, pieejamība reģionā. Pašvaldības speciālistu kvalifikācijas un vispārējo zināšanu līmeņa celšana;
- pētniecības institūciju, augsta līmeņu profesionāļu, augstākās izglītības iestāžu iesaiste pētījumu un publikāciju izstrādē par Sēlijas vēsturisko zemi, kā arī augstvērtīgas materiālās un nemateriālās kultūrvides veidošanā;
- publiskās pārvaldes struktūru un Sēlijas vēsturiskās zemes pilsoniskās sabiedrības sadarbības modeļu saskaņošana un iespējama tuvināšana, respektējot šī reģiona tradicionālās sadarbības formas, kas efektīvi funkcionē horizontālā, līdzvērtīgā līmenī, taču veido nepietiekamu saskarsmi ar publiskās pārvaldes vertikālajām struktūrām.

EGO

Motivētāju, iedvesmotāju un iespējotāju pasaule ir skaista. Tajā iedvesmotājs parādās panīkušā vietā, pastāsta, kā šeit varētu būt, ja visu darītu pareizi, uzbur glītu fatamorgānu, vienojas ar publiku, ka "Jūs varat, mēs varam, visi var!", sarullē prezentāciju un, matiem plīvojot, traucas uzlabot pasauli tālāk pilnā pārliecībā, ka ir paveicis labu darbu, jo cilvēki taču kļuvuši priecīgāki! Motivētāja pēdās uzzied pļavas, debesīs uzplaukst varavīksne un sāk vīterot putni – tā domā motivētājs, jo atpakaļ viņš neskatās, tam ir daudz darāmā, to gaida nākamā panīkusī vieta...

Iespējotā kopiena aiziet gulēt optimistiska un uzmundrinājusies, tomēr otrā rītā pamostas drusku nelaimīgāka, jo tagad tā zina, ka viss ir iespējams, taču nez kāpēc pa nakti nekas nav mainījies. Un nekas nemainās arī visus nākošos rītus. "Hmm..." spriež kopiena: "Laikam tas viss bija tikai māņi vien. Mēs nevaram."

Ja tiešām vēlamies panākt pārmaiņas, ir jāuzņemas atbildība. **Nepietiek parādīt īsto ceļu – šis ceļš ir jāiet kopā.** Ikviena kopiena vēlas dzīvot labāk, taču cilvēku kopums labāk var dzīvot tikai tad, ja kopējā labuma vārdā kāds labums tiek atņemts indivīdam un ielikts kopējā katlā. Laiks, enerģija, nauda, brīvprātīgais darbs, emocijas, zināšanas... Līdz kopīgai gardā viruma baudīšanai paies gads, divi vai pat trīs. Kādam ir jāuzņemas uguns uzturēšana, katla pieskatīšana un receptes ievērošana, kā arī izskaidrojošais darbs: kāpēc katram kopienas loceklim kādu laiku būs jāpiecieš neērtības un kāds tieši labums no tā būs ilgtermiņā.

Nemitīgi ir jāskatās atpakaļ, jājūt vājās vietas un jāreaģē uz tām. Ja mēs zinām, kā varētu būt, mums ir jāzina, kā līdz tam nonākt, un jābūt gataviem kopā darīt arī visu ikdienas darbu. Katru dienu, vienmēr! Jo tie ir "mūsējie", ar kuriem kopā mēs būvējam savu dzīvošanu te, uz vietas.

"Es nevaru pievilt, jo jūtu, ka no manis gaida." Protams, vari! Cilvēki nepārtraukti viļas citos cilvēkos, nepiepildītu gaidu un solījumu ir daudz vairāk nekā piepildītu, un Pasaule no tā nesadeg zilās liesmās. Tas ir tavs Ego, kas liek turēties pie iesāktā un uzņemties atbildību. **Barojiet savu Ego ar atbildību, nevis ar paštīksmināšanos. Neiedvesmojiet cilvēkus, ja neesat gatavi kopā ar viņiem šo iedvesmu pārvērst reāli sajūtamās izmaiņās!** Pareizi barots un virzīts Ego ir resurss, pat ja tas izklausās dīvaini.

23. attēls. I Sēlijas Tūrisma tirgus ietvaros kopienas dodas izpētīt Zesas muižas parku

Taču dīvaini tas izklausās tikai tik ilgi, kamēr par teritoriju domā abstraktās dimensijās vai statistikas skaitļos. Ja katra mazā "sala" ir konkrēti cilvēki, ar kuriem kopā jūs esat laužījuši galvu par šīs vietas attīstības iespējām, sēdējuši pie viņu projekta iesnieguma, Viedā ciema pieteikuma, pasākuma plānošanas, kopīgi izdzīvojuši stresa situācijas, priecājušies par veiksmēm, bēdājušies par neizdošanos – viss mainās. Jūs jau esat atbildīgi, gatavs!

Sēlijas kopienu tīkls nav uz papīra uzzīmēta shēma, to kopā satur konkrētu cilvēku darba veidoti mezgli. Kādam jāpieskata, lai mezgli būtu gana stipri, jājūt vājās vietas. Ne vienmēr šim koordinēšanas darbam ir nauda, gluži pretēji – tieši šim ikdienas darbam naudas nav gandrīz nekad. Toties ir Ego, ambīcijas, degsme un izpratne, ka mezglu atrīšanu nekādā ziņā nedrīkst pieļaut.

NAUDA

"Viss vienmēr atduras pret naudu" – šis ir populārs izteiciens, kas daļēji atbilst patiesībai, bet ne vienmēr.

Nav iespējams aprēķināt, cik daudz finanšu resursu kopumā ir ieguldīts Sēlijas rebrandinga procesā, jo tas sastāv no daudzām sīkām komponentēm un virzās uz priekšu tikai visu resursu mijiedarbībā. Tomēr ir iespējams aptuveni pateikt, kādi finanšu līdzekļi ir ieguldīti tieši šī procesa mērķtiecīgās un koordinētās darbībās.

Nodaļā "Transformācijas hronika", kurā apskatīti pilsoniskās sabiedrības virzītie projekti, kas mērķēti uz teritorijas vitalizāciju, redzams, ka kopumā laika posmā no 2017. gada līdz 2024. gada pirmajai pusei, kad top šis dokuments, Sēlijas vadošās NVO mērķtiecīgām teritorijas rebrandinga darbībām ir piesaistījušas 525 330,00 EUR. "Pusmiljons 6–7 gadu laikā veselai vēsturiskajai zemei – tas taču ir nieks!" – iesauksies kāds optimistisks, profesionāls un labi paēdis teritorijas mārketinga speciālists.

Tomēr jāņem vērā, ka šajā summā nav iekļauts milzīgais brīvprātīgā darba apjoms, ko kopienu sadarbības labā visus šos 6–7 gadus ir veikusi 4–5 cilvēku lielā koordinācijas grupa. Atalgojums projektu ietvaros nosedz tikai katrā projektā nostrādātās stundas, un pat tās ne vienmēr. Šie kopienas vienotā kustībā noturošie cilvēki darbā ir visu laiku. Arī svētku dienās, arī brīvdienās, arī atvaļinājumā un ārpus darbalaika stundām.

Pēc pašām pieticīgākajām aplēsēm, brīvprātīgā darba apjoma, kas teritorijas atdzīvināšanā ieguldīts tikai no koordinācijas grupas locekļu puses, vērtība ir vēl vismaz pusmiljons eiro.

Tāpat nav iespējams aprēķināt katras kopienas lokālo darbību pienesuma vērtību ne projektu finanšu piesaistīšanā, ne brīvprātīgā darba izteiksmē. Nav iespējams nošķirt arī, piemēram, vietējo rīcības grupu (Lauku partnerību) īstenoto SVVA stratēģiju ieguldījumu, kā arī pašvaldību budžetu ietekmi – cik procentu no katras veiktās darbības ir snieguši netiešu ieguldījumu tieši Sēlijas rebrandinga procesos un cik – virzījuši uz kāda cita mērķa sasniegšanu.

Tādēļ pašlaik varam konkrēti minēt tikai un vienīgi finanšu resursus, kas piesaistīti un ieguldīti teritorijas attīstībā, tēmējot tieši uz pozitīvām pārmaiņām, ko šai kontekstā saucam par rebrandingu. Šādu summu, objektīvi vērtējot, ir iespējams piesaistīt ikvienam aizrautīgam reģionam, kas vēlas mainīties vai padarīt dzīvi mazliet krāsaināku.

INFRASTRUKTŪRA

Sēlijas teritorijas publiskās infrastruktūras īpatnības veicina iedzīvotāju radošo domāšanu un nodrošina labu tonusu sabiedriskās dzīves plānošanas procesiem.

Tepat Eiropā notiekošā starptautiskā konferencē biedrības "Kopienas sadarbības tīkls "Sēlijas salas"" delegātam bija grūti izskaidrot situāciju, ka biedrībai, kas koordinē vairāk nekā 40 lauku kopienu tīkla darbību, nav savu atsevišķu biroja telpu. "Vai tad jums apdzīvotajās vietās nav ofisa ēku? Jums patīk katram strādāt no savām mājām?" Loģiski jautājumi, ja nezina Sēlijas lauku realitāti. Un realitāte ir tāda, ka mazos ciematos ar 200–500 iedzīvotājiem tiešām nav ofisa ēku. Puse no "Sēlijas salu" vadības komandas dzīvo viensētās, otra puse – mazpilsētās, un, ja, esot labai ceļu infrastruktūrai, došanās uz kopīgu ofisu 30–60 km attālumā būtu jauks brīdis domu sakopšanai un noskaņošanās darbam, tad pa esošajiem ceļiem gandrīz pusi no gada mēnešiem mēs izvēlamies tālākā ceļā doties tikai galējas nepieciešamības spiesti.

Teritorijas lielākā sāpe aizvien ir un paliek tieši ceļu infrastruktūra, tātad – satiksme kopumā. Uzlabojumi notiek ļoti lēni, un diemžēl mūsu – iedzīvotāju – iespējas ietekmēt valsts ceļu būvniecību ir visai ierobežotas. Tādēļ mēs pielāgojamies! Lielāko tiesu rutīnas darbu darām no mājām, lietojam tiešsaistes rīkus un bieži tiekamies kopīgos pasākumos, kuros cenšamies atdot un iegūt iespējamo maksimumu.

24. attēls. Kopienas forums "Novembra derība"
Kaldabruņas bijušajā skolā

25. attēls. Pilskalnes un Ērberģes kopienu
sadraudzība Gricgales (Medņu) krogā

Iedzīvotāju skaita samazināšanās Latvijas laukos un iedzīvotāju novecošanās, ne pārāk veiksmīgas administratīvi teritoriālās reformas, kā arī lielāki sabiedrībā notiekošie procesi ir atbrīvojuši daudzas lauku skolu ēkas, arī kultūras nami kļuvuši visnotaļ pieejami jebkādām pilsoniskās sabiedrības norisēm. Nenoliedzami, mēs būtu daudz priecīgāki, ja šīs telpas būtu noslogotas, veicot savas tiešās funkcijas. Tomēr gan kopienas, gan biedrības izmanto skolas un kultūras namus semināriem, mācībām un darbnīcām, nomā telpas saimnieciskās darbības veikšanai un lielāku pasākumu rīkošanai. Daudzas no biedrībām ar LEADER programmas atbalstu pielāgo, pārbūvē, atjauno un aprīko pat apjomīgas būves, kas agrāk kalpojušas citiem mērķiem – skolas, muižas.

Sliktās ziņas: telpas un būves ir jāuztur cauru gadu. Apkure, elektrība, ikdienas remonts un uzkopšana biedrībām un kopienām ir lielas ikdienas izmaksas, kuras nav iespējams nosegt ar biedru naudām, bet projektu ietvaros šādas izmaksas visbiežāk ir neattiecināmas, turklāt projektiem piemīt nepatīkama īpašība – tie visi kādreiz beidzas.

SAIMNIEKOŠANA

Daudzas no Sēlijas lauku biedrībām nodarbojas ar saimniecisko darbību, tādējādi iegūstot līdzekļus, ko tālāk ieguldīt kopienu darbībās, kurām nav pieejami citi finanšu avoti. Kā noprotams no augstākminētā, saimnieciskā darbība ir arī teju vienīgā iespēja biedrībai nodrošināt sev nepieciešamo telpu nomu un uzturēšanu.

Saimnieciskās darbības veidi ir dažādi: biedrības izgatavo suvenīrus, lietišķās mākslas priekšmetus, rokdarbus, vada dažādas meistarklases un darbnīcas, rīko degustācijas un pārgājienus, uzņem tūristus un vada ekskursijas/lekcijas, rīko un vada seminārus un pieredzes apmaiņas braucienus, izstrādā dokumentus, veic dizaina darbus, iznomā aprīkojumu un inventāru, "eksportē" savus speciālistus citu biedrību vai pašvaldību projektos – viss atkarīgs no biedrību rīcībā esošo cilvēkresursu kompetencēm, pieredzes un darbības nozares.

26. attēls. Rēzeknes novada VRG ciemos Gārsenes kopienā, Valda Kalnieša privātkolekcijā "Solis sendienās"

27. attēls. Ukrainu bēgļu "Dzīvesstāstu nometnes" dalībnieki viesojas Ancenē, guļbūvju ražošanas uzņēmumā pie Vadima Timahova

Aprakstot kopienu tūrismu, esam snieguši gan kopienu tūrisma definīciju, gan aprakstījuši tā pazīmes. Kopienu tūrisms nekādā ziņā nepadarīs bagātu, un maz iespējams, ka kopiena varēs būt pārtikusī tikai no kopienu tūrisma ieņēmumiem. Taču kopienu tūrisms ir komplekss rīks, kas vienlaikus pozitīvi ietekmē daudzas jomas, turklāt dod ieguldījumu teritorijas kopējā tēlā un dzīvotspējā. Tas veicina sadarbību un liek attīstīties vairākos līmeņos – kopienas iekšienē, sadarbības tīkla un valsts mērogā. Kopienas uzņem arī ārvalstu viesus un pieredzes apmaiņas grupas, tādējādi kopienā ieplūst jauna pieredze un idejas, kā arī tiek celtas iekšējās "kvalitātes latiņas". Visbiežāk kopienu tūrisma virzītājspēks ir tieši vietējās biedrības, jo, no vienas puses, šis ir viens no iespējamajiem biedrību saimnieciskās darbības veidiem, un, no otras puses, biedrības ir kopienas aktīvo cilvēku grupa, kura visvairāk ieinteresēta vietas izaugsmē un dod vietai vislielāko pievienoto vērtību.

Jebkura procesa lielākais, svarīgākais, bet arī trauslākais un jutīgākais resurss ir cilvēki. Lai arī "neviens nav neaizvietojams", tomēr komanda, kuras sinerģijā ir izveidojusies lielā vīzija, tie daži cilvēki, kuru motivācija nav atkarīga no atalgojuma, bet pareizā gultnē virzīta Ego, būs gandrīz neaizvietojami. Tādēļ aizrautīgiem teritorijas pārveidotājiem jau pašā sākumā ir svarīgi izveidot radošu, brīvi domājošu cilvēku pulciņu, kuriem saskan vērtības, prioritātes, humora izjūta, un kuri ir pietiekami multifunkcionāli, lai "noķertu" cits citu brīžos, kad tas nepieciešams. Formālas, birokrātiskas un strikti subordinētas attiecības šādā komandā nokauss radošo garu, tādēļ centieties pamata komandu veidot no cilvēkiem, ar kuriem jums kopā ir viegli domāt, kurus jums gribas atbalstīt, kuri saprot jūs bez vārdiem, spēj ātri reaģēt, pārkārtoties un strauji mācīties, kuriem ir augsta noturība pret stresu, ar kuriem kopā jūs varat smieties paši par sevi un justies ērti.

28. attēls. "Sēlijas salu" dibinātāji un komanda. No kreisās: Santa Šmite, Jānis Dzimtais, Daina Alužāne, Inga Krekele un Ieva Jātniece

Sēlijas rebrandinga cilvēkresursu kodolu veido piecu dažādu jomu augsti funkcionāli speciālisti. Ikviens no komandas paralēli dažādiem citiem darbiem ir arī projektu vadītājs. Mēs paši rakstām tekstus un publikācijas, veidojam stratēģijas, izstrādājam tūrisma maršrūtus, veidojam grafisko dizainu, kārtojam grāmatvedību un lietvedību, vadām nometnes, klājam kafijas pauzes, mazgājam grīdas, kraujam malku, izstrādājam projektu budžetus, studējam likumdošanu – darām pilnīgi visu, kas jādara katru dienu. "Negribu", "nevaru", "neprotu" mūsu vidū ir tik reti lietoti vārdi, ka sāk jau aizmirsties. Veidojiet komandu no cilvēkiem, kuri jums saka "Jā!", un kuriem jums gribas teikt "Jā!".

Nākamajā – kopienu – līmenī cilvēki ir ļoti dažādi, ar dažādām darbaspējām, labi vai arī pavisam vāji motivēti, dažāda vecuma, dažādu tautību un ar atšķirīgu kompetenču līmeni. Bet galvenais – viņi tur ir! Un teritorijas pārveidotājiem ir personīgi jāzina ikviens šis cilvēks. Jo tieši paši kopienu cilvēki pārveido savu vietu. Mums jāzina, cik daudz varam prasīt no vietējās kopienas, ja tās aktīvistu ir senioru kopa, un cik – ja kopienā apvienojušies vairāki uzņēmēji. Kopienām būs tikai savas iespējas, katrai atšķirīgas. Nav iespējams no vairāk nekā 40 kopienām gaidīt vienādu tempu.

Runājot par rebrandinga procesā iesaistīto cilvēku skaitu, var teikt, ka vidēji katrā kopienā ir trīs aktīvisti, kuri ir ciešā kontaktā ar koordinējošo grupu un darbojas kā mediatori, izplatot sadarbības tīkla kopējās aktivitātes savas kopienas dalībniekiem. Tātad Sēlijas rebrandinga kopējā komanda pašlaik ir aptuveni 130 cilvēku.

Iepazīstiet šos cilvēkus, kuri nodrošina jūsu skaistās idejas par labāku nākotni ienešanu katras kopienas ikdienā! Runājiet viņiem saprotamā valodā, pieņemiet, ka viņu intensitāte, ātrums, iespējas, kompetences un motivācija var būt visai atšķirīgi. **Esiet viņiem draugs un atbalsts, ieklausieties, patiesi interesējieties un rūpējieties par šiem cilvēkiem – viņi ir lielākais, svarīgākais un diemžēl arī pats trauslākais jūsu teritorijas resurss!** Sakiet paldies personīgi, izsakiet atzinību publiski, nodrošiniet regulāras starpkopienu tikšanās reizes, savediet kopā cilvēkus ar līdzīgām interesēm, uzturiet un regulāri atjauniniet pilnvērtīgu kopienas aktīvistu kontaktu bāzi. Sekojiet līdzīvi viņu sociālo tīklu lapām. Turiet roku uz pulsa.

INFORMĀCIJA

Informācija ir milzu resurss pārmaiņu veiksmīgai norisei. Nerimtīga pozitīvās informācijas plūsma ne tikai uzlabo garastāvokli, bet arī maina domāšanu, un ilgtermiņā – fiziski maina vidi. Arī labās ziņas izplatās ātri, turklāt tās ne tikai stāsta un rāda, kas notiek teritorijā, bet arī rada veselīgu sacensības garu. Stāstiet par visu labo un skaisto! Tas ir visapkārt – nav tādas vietas uz Zemes, kur nenotiek kaut kas labs.

Pamazām, bet neatlaidīgi izravējiet žēlošanās un negāciju vēlmes no cilvēku prātiem. Runājiet par to ik reizi, kad jums ir tāda izdevība. Informācijai jābūt pārbaudītai, pozitīvai un noderīgai, nevis provokatīvai. Jūsu teritorijas informatīvais lauks ir resurss, kurā cilvēki rod risinājumus, domubiedrus un prieku, nevis nodarbojas ar tenkošanu un negācijām. Un jūsu teritorijas informatīvo lauku veido arī sadarbības tīklā iesaistīto kopienu ģenerētā informācija un uzvedības paradumi informatīvajā vidē. Tā ir ikvienas kopienas atbildība, tās daļa kopīgajā labumā. Sekojiet līdzīvi tam, kā kopienas komunicē, ja nepieciešams, konsultējiet, iesakiet, sniedziet palīdzību.

“Viss notiek!”, “Sēlija šobrīd ir topā!”, “Mums tiešām ir, ar ko lepoties”, “Es jums sekoju, tik daudz interesantu ziņu!” – informatīvā telpa, kas sniedz šādu atgriezenisko saiti, ir īsta enerģijas bļoda, no kuras ikviens var pasmelt pa karotei sev.

Sēlijas rebrandinga procesā ir izveidotas vairākas tematiskas sociālo tīklu grupas/kopienas: “Pasākumi Sēlijā”, kurā ikviens kopienas pārstāvis var informēt pārējās kopienas par jebkāda mēroga gaidāmajiem pasākumiem; “Kopienas izaugsmes katalizators”, kas paredzēta tieši aktīvistiem; “Tirdziņi Sēlijā” ir aktuāla grupa gada siltajā sezonā, kad notiek stādu, amatnieku un mājražotāju tirdziņi. Sēlijai ir izveidots kopīgs visaptverošs pasākumu kalendārs, lai kopienas varētu savus pasākumus plānot, rēķinoties ar apkārt notiekošo, kā arī laikus iezīmēt datumus, kad doties viesos pie draugiem citās kopienās. “Sēlijas salas” Facebook lapa informē par aktualitātēm, kas svarīgas ikvienam Sēlijas iedzīvotājam, kā arī par labajiem jaunumiem kopienās un kopīgajiem sadarbības tīkla notikumiem, projektiem un pasākumiem. WhatsApp grupa “Sēlijas salu ziņas” tiek izmantota ātrai aktualitāšu nodošanai “saliniekiem”, ASAP ziņām. Katru mēnesi iznāk informatīvais izdevums jeb maza Sēlijas avīze “Sēlijas salu ziņas”, kurās apkopotas teritorijas kopienu ziņas mēneša griezumā. Mājaslapā selija.com apkopotas tūrisma iespējas Sēlijā, kā arī aktuālo projektu informācija un lielāku pasākumu preses relīzes.

Kopīgs informatīvais lauks apvieno cilvēkus, it īpaši, ja viss, par ko tiek rakstīts, ir tuvs un pazīstams. Katrs var būt lietas kursā, aprītē, savējais, līdzdalīgs, aktuāls un labas ziņas vērts.

DABA UN AINAVA

Sēlijā, tāpat kā jebkurā vietā, kur zeme zem kājām, ir pieejami dabas resursi – dolomīts, koksne, grants, ūdens, kūdra, smilts. Taču Sēlijas iedzīvotājiem daba ir pavisam cita veida resurss. Daba ir iedvesmas, ticības un dzīves spēka avots. "Sēlijas sakrālā ainava...", teikusi literatūrzinātniece, valodniece, publiciste, rakstniece un politiķe Janīna Kursīte.

29. attēls. 2023. gada ziemas – pavasara pali Dienvidsusējas palieņu baseinā ar viensētu puduriem. Sadzīvošana ar dabu

Sēlijas ainava ir nesabojāta ar industrializācijas, lielās lauksaimniecības elementiem. Lielās sāpes – sliktā ceļu infrastruktūra –, kas kavē ekonomisko attīstību, devušas arī savu labumu. Taisnu ceļu, maģistrāļu, pārvadu, barjeru mums nav nekur. Cilvēki kustas dabiski – kā ūdens, kā asinis, kā gaisa plūsma starp pakalniem un koku puduriem. Tā ir nenovērtējama cilvēku un dabas sinerģijas bagātība, ko vairums Sēlijas cilvēku patiešām apzinās. Jā, mēs braucam lēni, sliktos laikapstākļos bieži nebraucam vispār. Toties katrs ceļa posms ir gleznains, daudzveidīgs un interesants.

"Viensētu puduri, skrajciemi, mazi ciematīni ierīkājušies starp Sēlijas paugurvaļņa apaļumiem, blakus mazām, līkumotām upītēm ar dzintaraini brūnu, sfagnos izfiltrētu ūdeni. Purvi, meži, pļavas un savvaļas dzīvnieki Sēlijā ir tikpat svarīgi kā cilvēki, šeit aizvien pret dabu izturas ar bijību un dziļu cieņu. Sēlijā pa īstam nav iedzīvojušies neviena sveša ticība. Sēlis uz baznīcu gan mēdz aiziet, bet īstais templis, kur pabūt ar sevi un apdomāt lietu kārtību, aizvien ir mežs, purvs, pļava, ezers.

Rudeņos meži pilni baraviku, purvi sarkst no dzērvenēm, silos riekšām vien grāb brūklenes, zilenes... To visu ēd svaigu, lai sula tek, liec pagrabā – sālītu, marinētu. Pievāri klāt dzeltenu kartupeli, piecep bļodu ar pankūkām, un kas tev vairs ko var padarīt? Tu esi drošībā, ko tev iedod paša zeme, paša dārzs, paša darbs. "Bads, iepūt man!" – tā saka vecie ļaudis rudeņos, kad pēdējais grozs kartupeļu iebērts pagraba arodā.

Nebaidieties no Sēlijas mazajiem, baltajiem celiņiem, kas savieno mūsu "salas"! Tie ir skaistākie, gleznainākie ceļi Latvijā. Dodieties pa tiem no saimnieka pie saimnieka, skatot tos mīlestību, ar kādu lielais ledājs, atkāpjoties uz ziemeļiem, saglaudījis Sēlijas zemi maigās pauguru krunciņās," – tā mēs ik gadu septembra otrajā nedēļas nogalē aicinām ciemiņus uz Mājas kafejnīcu dienām.

Sēlijas iedzīvotāji pret dabu izturas ar pietāti un cieņu; tā nav patērētāja, bet gan partnera attieksme: milzīgs mentālās veselības un teritorijas pievilcības resurss, kas izmantojams arī tūrismā un uzņēmējdarbībā, taču galvenokārt – kā spēka, identitātes, dzīvesveida un harmonijas avots.

Kādā seminārā lektors no galvaspilsētas, skarot visai dziļi filozofiskas tēmas, Sēlijas lauku kopienu auditorijai uzdeva "provokatīvu" jautājumu: "Nu, un kad jūs pēdējo reizi esat paskatījušies debesīs?", ar to gribēdams uzsvērt, ka cilvēki pārāk reti aizdomājas par lielām lietām. Smieklu šalts auditorijā bija labākā ilustrācija Sēlijas cilvēku dzīvesveidam. Debesis ir pirmais, kurp mēs skatāmies pēc pamošanās, un pēdējais, ko izpētām pirms gulētiešanas.

Veicot pārmaiņas teritorijā, izpētiet cilvēku attiecības ar dabu – tās daudz runā par vietu identitāti, paaudzēs pārmantotajām vērtībām un iespējamajiem pārmaiņu vektoriem. Daba, ainava, reljefs un klimats ir faktori, kas ļoti ietekmē cilvēku raksturu un dzīvesveidu, un jo īpaši – gadījumos, kad runājam par lauku teritorijām.

TĪKLA ENERĢIJA

Kā rodas doma, ideja, griba, emocijas, plāni? Tas notiek tikai, mazām dzirkstelēm pārlecot no viena neirona uz otru. Jo vairāk labi trenētu neironu saišu, jo labāk, ātrāk un radošāk mēs domājam. Jo vairāk pieredžu tiek liktas lietā, jo ātrāk analizējam riskus un atrodam risinājumus. Šīs saites ir jātrenē, jāuztur tonusā, jāveido jauni un jauni to mikro slēgumi, kas jāapmāca un jābaro.

Kopienu sadarbības nozīmi Sēlijas teritorijas identitātes veidošanā un rebrandinga procesā nav iespējams pārvērtēt, tā ģenerē milzu enerģiju. Katra tikšanās reize klātienē vai pat tiešsaistē rada kaut ko jaunu. Tiek veidotas draudzības, kaldi plāni pasākumiem, atrasti atbalsta pleci vājajām vietām kopienās, aizlienētas kompetences, eksportēti un importēti cilvēkresursi.

Savukārt koordinējošajai grupai šī tīklošanās dod nenovērtējamu atgriezenisko saiti – gan par jau padarīto, gan tālākas attīstības iespēju meklējumos. Nav iespējams ieslīgt pašapmierinātībā, ka visu dari pareizi, ja dari nepareizi un tīkls kādā vietā kļūst vājāks.

Sēlijas X kongresā biedrība "Kopienu sadarbības tīkls "Sēlijas salas"" teica:

"Sēlija ir sega, kas austa sīkā, vienmērīgi izklīdētā musturā, tai nav kāda viena centrālā raksta, kuram apkārt danco zemāki, papildinoši mustura elementī. Un arī kopienu tīkls "Sēlijas salas" ir būvēts kā zvejnieku, nevis zirnekļa tīkls. Mums vienādi svarīgs ir katrs mezgls tajā. Domājot par lielajām lietām, Sēlija nedrīkst aizmirst savas dzīvās asinis – cilvēkus, kas šeit dzīvo tagad, kas uztur šo zemi tagad. Tieši tāda Sēlijas identitāte mums būtu jākopj un jāizceļ starp citiem vēsturiskajiem novadiem.

Lauku kopienu nozīme Sēlijas atpazīstamības un identitātes veidošanā ir vienkārša un viegli pasakāma – lauku kopienas ir šī Sēlijas identitāte."

Horizontālās sadarbības ģenerētā enerģija ir milzu resurss ikvienā teritorijā, ja vien to esam spējīgi nodrošināt ilgstoši un pastāvīgi – tik ilgi, lai sadarbība kļūtu par ieradumu. Tad zeme būs dzīva, vibrējoša, pilna ar domām, droša un pazīstama.

PRINCIPI UN PRAKSE

IDENTITĀTE MĀJO CILVĒKOS. SARUNĀJIES AR VIETAS GARU/ *GENIUS LOCI*

Dzīvotspējīga, sabiedrību transformējoša identitāte nav ārpakalpojums. Tas ir iekšējais resurss, ko nepieciešams atpazīt, formulēt un aktivizēt.

Identitāte mājo cilvēkos, vietas vēsturē un šodienas kustībās. Un tikai tie, kas šodien dzīvo savā kopienā, ikdienā elpo tās gaisu, piedzīvo gadalaiku un politiski ekonomisko sistēmu maiņas, var radīt vielu savas identitātes izveidošanai.

Princips nozīmē šīs situācijas akceptu un ievērošanu.

Vietas gars runā caur cilvēkiem – caur viņu tradīcijām, ieradumiem, kustībām, ģērbšanās un kaimiņu sveicināšanas veidu, dzimtas receptēm, vecmammaš cimdiem, aizkariem, dārzu iekārtojumu, priekšstatiem par labo un vērtīgo.

30. attēls. Kultūrvietā "Augustplatz" satikušās Berķeneles un Kalkūnu sievas. No kreisās: Inese Baravika (Berķenele) un Svetlana Smirnova (Kalkūni)

31. attēls. Kalkūnu kopienas zīmols – kultūrvietas "Augustplatz" skursteņkūkas

Vietas gars runā caur vēja virzienu, ainavas reljefu, ceļu un ūdeņu plūdumu visos gadalaikos. Un tikai pēc tam tas runā no vēstures arhīviem, pētījumiem un periodikas ziņām. Šis balss ir vērā ņemama tikai tad, ja tā atbalsojas šodienas dzīvē.

Šī principa ietvaros identitātes veidotāju komanda nevar darboties ārpus kopienas. Tā iekļaujas procesā, kļūstot par savējo. Rada jaunus procesus, lai pārliecinātos par priekšstatu patiesumu. Process ir ilgstošs, tas saistās ar vērošanu, iepazīšanu un jautāšanu, ietver atbilžu pārbaudi un analīzi, saskaņošanu ar cilvēkiem un vietas garu. Tas ir nepārtraukts. Identitāte nav sastingusi, galēji fiksēta. Tā ir jāuztur un jāspodrina.

Kopienas identitāte nav logo. Kaut gan identitāte ietver arī vizuālo zīmi, tajā nevar automātiski ietvert kultūrvēsturiskos simbolus, raksturīgās celtnes vai ornamentus. Kultūrvēsturiskā mantojuma elementi kopienas identitātē darbojas tikai tad, ja tie ietekmē šodienas dzīvi. Kāda dižgara pieminekļis, dzimtās mājas vai pat muzejs var būt pilnībā pasīvs elements kopienas dzīvē.

Identitātes veidotāju uzdevums ir saskatīt svarīgos aspektus, jo retos gadījumos tie būs ārēji uzskatāmākie. Mēs slēpjām savas dārglietas, būtiskākais un vērtīgākais netiek izlikts lādes virspusē. Tā ir Latvijas, un īpaši Sēlijas vēsturiskās zemes, sabiedrības kopīgā identitātes pazīme.

PRAKSE

Kopienas identitāšu formulēšanai tiek izstrādātas speciālas identitātes paletes. 2021./2023. gadā tās izveidotas 38 Sēlijas kopienām.

Palešu saturā ir ietverti:

- raksts par kopienas – publikācija, kuras pamatā ir intervijas ar kopienas pārstāvjiem, atspoguļojot kopienas pašreizējo darbību un tās izaicinājumus, sniegts kopienas iniciatīvas grupas apraksts un cita informācija, kas saistīta ar kopienas unikalitāti;
- vēsturisku un/vai interesantu faktu apkopojums par konkrēto vietu, izvilkti no periodikas;
- anketēšanas rezultātā iegūto kopienas krāsu, līniju un vārdu kopsavilkums;
- kopienas identitātes zīmes koncepts, apraksts un skice;
- kopienas attīstības katalizators, resursu un potenciāla apraksts;
- ieteikumi kopienas attīstībai.

PIEMĒRI NO DIVU KOPIENU PALETĒM

Gārsenes kopiena

Gārsenes ciema centrā atrodas neogotiskā Gārsenes pils. Pils nosaka ciema vizuālo tēlu, un liela daļa kopienas dzīves grozās ap pili. Pils kompleksa klētī ir izveidota radošā rezidence "Debesjums", kuru Aknīstes novada pašvaldība izbūvēja, piesaistot LEADER programmas finansējumu. "Debesjumā" ir izdevies saglabāt senas klēts auru, tā tiešām ir gaismas un plašuma valstība.

Nenovērtējami svarīgu piemesumu Gārsenei kā tūrisma galamērķim sniedz arī Latvijā populārās Gārsenes dabas takas, kuras uztur AS "Latvijas Valsts meži".

Resursu esence:

- 2021. gada jūnijā Gārsene ir saņēmusi atpazīstamības zīmi "Viedais ciems";
- stipra, vēsturiski saliedēta kopiena, kas iesaista gan privāto, gan publisko sektoru;
- Latvijā pazīstams tūrisma objekts, kas veido ciemata un kopienas centru;
- bagāti dabas resursi, jau attīstītas to izmantošanas tradīcijas.

Sākotnēji, ārēji redzamais kopienas vizuālais simbols ir Gārsenes pils siluets. Taču tas nav identisks kopienas šodienas dzīvei.

Gārsenes kopienas zīmes galvenie elementi ir:

- Zilā dāma, pils raksturīgais robotais mūris un upes līkloči dabas takās;
- upes līkloči izvietoti tā, lai veidotu vienlaikus arī Zilās dāmas (Gārsenes slavenā spoka) atrisušos matus;
- Zilās dāmas kleitas apakšmalas rotājumā izmantots pils robotā mūra siluets;
- kopējā kompozīcija asociējas ar dzirnavām (ūdensdzirnavām, tagad mazais HES), kas arī bieži minētas kā Gārsenei raksturīgas un pamanāmas.

Kaplavas kopiena

Kaplava ir vienīgais Sēlijas pagasts, kas atrodas Krāslavas novadā. Šeit ir liela reliģiskā daudzveidība – darbojas gan pareizticīgo, gan vecticībnieku, gan luterāņu baznīcas. Izteikti lielākā iedzīvotāju daļa ikdienā sarunājas krievu valodā. Būtiska kultūrzīme Kaplavā ir māja, kurā 2 gadus dzīvojis Sēlijas rakstnieks Jānis Jaunsudrabiņš, iedzīvotāju atmiņas par šo laikposmu, kā arī apkopotie materiāli. Ēka ir privātīpašums, un pašlaik nav skaidrs, kā to attīstīs jaunie īpašnieki, tādēļ gan Jaunsudrabiņam, gan pagasta vēsturei veltītie materiāli ir izvietoti Kaplavas bibliotēkā. Ļoti izteikta iedzīvotāju novecošanās, taču īpašumu iegādāties Kaplavā faktiski nav iespējams – mājas tiek saglabātas, vasaras periodā iedzīvotāju skaits un sastāvs būtiski mainās, ir saglabāta jaunākās paaudzes saikne ar dzimto vietu. Ciematā nav nevienas reģistrētas nevalstiskās organizācijas, netiek identificētas arī iniciatīvas grupas. Taču Kaplavas ciemata sabiedrība raksturojama kā savstarpēji atbalstoša, izpalīdzīga, ieinteresēta.

Resursu esence:

- izteikti skaista ainava, bagāti dabas resursi – Daugavas loki;
- salīdzinoši attīstīta tūrisma uzņēmējdarbība;
- iedzīvotāju savstarpējā sadarbība, izpalīdzība, atbalstoša vide;
- izteikta piederības Kaplavai sajūta, kas izpaužas gan kā sakopta vide, gan kultūras tradīcijas;
- gatavība darīt pašiem, negaidot lielas investīcijas, centrālās pašvaldības vai valsts ieguldījumu ciemata attīstībā;
- pierobežas situācija ar tās priekšrocībām un trūkumiem.

Kaplavas kopienas zīmes apraksts:

Zīmes centrālā figūra – zirgs, rotaļu zirdziņš bezjātņieka. Kaplavas zirgu sēta "Klajumi" kā viena no Kaplavas svarīgākajām vietām. Rotaļu zirdziņš – iedzīvotāju cerība un lielākā vēlēšanās par bērnu atgriešanos mājās. Otrajā plānā likumotā Daugava. Robeža – zeltītā līnija, otrpus tai – neaizmirstuļu (Baltkrievijas nacionālo puķu) lauks, priekšplānā spilgtas kliņģerītes – mājīguma, siltuma un košuma puķes, kaplaviešu pašu audzēta un kopta vietas mīlestība.

IDENTITĀTE DARBOJAS SIMBOLOS. PARĀDI TO SPĒKU

Nozīmīga identitātes izpausmju daļa ir simboli – grafiskie, tekstuālie, krāsu koda. Lai iesaistītu sabiedrību tās identitātes formulēšanā, kā arī reģionālo vai valstisko simbolu izstrādē, šai sabiedrībai ir jāizprot simbolu nozīme sociālajā dzīvē.

Jāspēj nošķirt tradīcijā balstītie jēdzieni un tēli no virspusējas popkultūras radītajiem priekšstatiem. Jānovērtē simbols kā būtiska dzīves sastāvdaļa. Jāizvairās no virspusīgām aptaujām un piedāvājumiem balsot par ierobežotu simbolu izvēli, kā bieži tiek praktizēts, izstrādājot pilsētu un reģionu logo.

Ja identitāte ir balstīta iedzīvotāju priekšstatos, šiem priekšstatiem jā satur kompetences. Šīs kompetences ir jā sadzird, jāpilsnveido un jāpiesķir tām vērtības svārs. Tās ir būtiskākas par reklāmas aģentūru piedāvājumu.

Identitātes veidotājiem ir jāspēj uzdot padziļinātus jautājumus, kas sasniedz cilvēku, vietas un tradīciju būtību, kā arī nošķirt īslaicīgo simbolu uzslāņojumu.

Nav jātaupa laiks diskusijām, skaidrojumiem, sarunām un to kopsavilkumu veidošanai, akcentējot būtisko.

PRAKSE

2021. gadā līdz ar likuma "Par latviešu vēsturiskajām zemēm" pieņemšanu Sēlija iegūst precīzi definētas ģeogrāfiskās robežas. Un tai, līdzvērtīgi pārējām Latvijas vēsturiskajām zemēm, ir nepieciešami savi valstiskie simboli – ģerbonis un karogs.

Valsts heraldikas komisijai tiek iesniegti ierosinājumi Sēlijas ģerboņa simboliem, taču tie ir virspusīgi, izstrādē netiek iesaistīta plašāka sabiedrība. Pašvaldību pārstāvji to uzskata par maznozīmīgu: "Kas tur ko uztraukties? Ģerboni taču tik reti lieto – ko apstiprinās, tas būs." Vai arī ieteikumu sniegšanu uztver kā tikai publiskajai pārvaldei piemītošas tiesības: "Mēs, pašvaldības, jau ierosinājumus iesniedzām, vairāk nevienam tur nav, ko darīt."

Kopienas sadarbības tīkls "Sēlijas salas" izstrādā projektu "Sēlijas vēsturiskās zemes ģerbonis" un saņem atbalstu plašu diskusiju organizēšanai, viedokļu rakstu sagatavošanai un pētniecisko materiālu par reģiona simboliem apkopošanai.

Diskusiju kopsavilkums atklāj iedzīvotāju lielo un dziļo ieinteresētību savas vēsturiskās zemes galvenā valstiskā simbola izveidē. Tas atspoguļojas kopienu pārstāvju citātos:

"Sēlijas vēsturiskās zemes ģerbonī vēlamies redzēt tādu dabas elementu (mazo ērgli, svētakmeņus, lūsi), kas ir klātesošs, tomēr nav redzams ikdienā. Mēs zinām, ka tas tur ir. Un tas rada tādu noslēpuma, nozīmīguma sajūtu, gluži kā ģerboņa simbols – mēs to nelietojam ikdienā, taču tas mums ir. Dabas parādības, dzīvnieki, kukaiņi, augi, kas sastopami bieži, ir it kā mazāk nozīmīgi, pierasti. Ģerboņa simbolam vajag šo neredzamās klātesamības, nozīmīguma izjūtu."

"Mums ir svarīgs savienojums ar Lietuvu. Lai ģerbonī ir vēstījums, zīmes, kas svarīgas un raksturīgas arī Augštaitijai. Lai simbols ir balstīts senvēsturē. Lai simbols ir vērstas uz nākotni, attīstību, enerģiju. Sēlijas simboli jāmeklē laika periodā līdz 13. gadsimtam, ne vēlāk. Tas ir mūsu vēsturiskās zemes tapšanas un uzplaukuma periods".

"Sēlijas vēsturiskās zemes ģerboņa simbolam ir jābūt no dabas. Ēdienu apēdi – un tā nav. Ēka sabruka – un tās nav. Politiskā sistēma mainījās – un nav vairs tās simbolu, atribūtu. Daba ir mūžīga, tas pats, kas vēsturiskā zeme. Simbolam jābūt spēcīgam, spožam – kā tie pieneņu zelta kalni pavasarī. Tas zelts, ko nekādā veidā nevar iznīdēt.

"Sēlijas vēsturiskās zemes ģerbonim jābūt tādām, ko sēji saprot un dabiski pieņem. Vilka simbolu pieņem un saprot tūlīt. Jaunieši to pieņem kā savējo.

Tas der gan vīrietim, gan sievietei, tuvs visiem. Tuvs sēļu raksturam – mēs sadarbojamies pa kopienām, neesam gatavi sekot vienam lielam līderim.

Mums ir izteikta kopienas sajūta. Mans bars. Mani vistuvākie."

32. attēls. Vilka simbols, ko par sev tik tuvu atzina lielākā daļa Sēlijas sabiedrības, izstrādāts sudraba cēlmetālā, atzinības konkursa "Sēlijas sudrabs" laureātu piespraudēs

“Sudraba krāsa – izceļ, nevis izceļas pats. Attīrošs. Atbilstošs sēļu mentalitātei. Mums nav neviena lauvas tipa līdera. Līderis nav autoritatīvs, bet tāds, kuram var sekot. Tas ir cilvēku kopums, tā kopīgā enerģija, kas rada tieksmi iedvesmoties, sekot, darboties kopā. Tie ir kopienu līderi, nevis autoritatīvie.

Akadēmiķis Jānis Stradiņš kā sudraba gredzens Sēlijas rokā. Mēs visi esam tie pirksti, tās rokas. Vajag mums to sudraba mirdzumu, tos gredzenus mūsu pirkstos!”

“Ģerbonim būtu jābūt tā kā talismanam. Tu ieliec viņu kabatā, un tas tevi sargā. Tev sāk veikties, un viss izdodas. Tad tas ir īstais simbols, tad tādām ģerbonim ir svars un nozīme.”

“Sudraba vilks ir īstais. Vilks sasaucas gan ar sēļu raksturu, gan vēsturi. Tas ir balstīts senākajos mūsu folkloras un dzīves pieredzes slāņos. Katrs var atrast savu vilku. Savu vietu barā. Aiz vilka iet bariņš. Sudraba krāsa ir gan mirdzoša, gan pelēcīga, gluži kā Sēlijas daba un tās cilvēki. Tumši zilais – arheoloģiskais tērps, Daugava, meži, nakts, krēsla. **Mēs varam identificēties ar šo simbolu. Tas der mūsu kreklīm, tas der mūsu dvēselēm.**”

33. attēls. Daina Alužāne un Ieva Jātniece ar Jaunjelgavas vilkiem

Diskusijas par ģerboņa simbolu ir modinājušas ne tikai interesi, bet arī apņēmību būvēt Sēlijas vēsturisko zemi. Simbola spēks kļuvis redzams praksē.

Valsts heraldikas komisija apstiprina Sēlijas ģerboni, kurā ietverts sudraba staltbriedis sarkanā laukā. Devīze: “Ar augsti paceltu galvu”. Neraugoties uz vilka tēla popularitāti, sabiedrība atzinīgi pieņem jauno ģerboni. Tas tiek akceptēts kā spēcīgs simbols.

LĪDZVĒRTĪGA KOPUMA SPĒKS. UZTURI ATBALSTA TĪKLU

Kopienas identitāte pastāv plašākā kontekstā. Tā nevar darboties atrauti no reģiona konteksta. Katras apdzīvotās vietas identitāte veido kopumu – Sēlijas vēsturisko zemi. Kā raksts cimdā, kā lapa grāmatā. Tikai, pazīstot katru raksta elementu, varam uzadīt cimdu. Un grāmatu veido tās saturs – lapu pa lapai.

Kopums veidojas no vienlīdz svarīgiem rakstiem. Viens izrauts posms var izārdīt visu cimdu, viena izplēsta lapa var mainīt grāmatas saturu.

Bet vienlaikus – viens atsevišķs raksts ir tikai raksts. Bez cimda tam nav siltā pielietojuma. Un atsevišķa lapa nav grāmata.

Katras kopienas identitātes spēks pilnvērtīgi izpaužas tikai sadarbības tīklā.

Šis princips kompensē reģiona reto apdzīvotību, skaitliski nelielās kopienas un aktīvistu ierobežoto īpatsvaru. Tas stiprina arī katras atsevišķās kopienas identitāti un kompetences, uzskatāmi demonstrējot kopīgo cimdu, grāmatu, reģiona tēlu.

Vienota informācijas aprīte, sadarbība, savstarpējs atbalsts un resursu apmaiņa ļauj kopienu aktīvistiem atgūt spēkus un iedvesmu, kā arī padara pieejamu plašu resursu bāzi.

Sadarbības tīkls galvenokārt uztur kopējo, plašāko darbošanās jēgu. Tas demonstrē sasniedzamo mērķi plašākā kontekstā, uzsverot katras individuālās kopienas ieguldījumu tajā.

PRAKSE

2020. gadā, izmantojot nelielu pašvaldības finansējumu, tiek izveidota mājaslapa www.selija.com, tās uzturēšanu un informācijas atjaunošanu nodrošina kopienu sadarbības tīkls. Šai pašā gadā izveidotas sociālo tīklu "X" un "Facebook" lapas "@Selijassalas", "Sēlijas salas", kā arī Facebook grupa "Kopienas izaugsmes katalizators", kurā tiek ievietota specifiska informācija par kopienām adresētajiem atbalsta rīkiem un projektu konkursiem. Visu sociālo tīklu sekotāju skaits nemitīgi pieaug.

Kopīgi, regulāri pasākumi: 2020. gadā Zasā notiek I Sēlijas Tūrisma tirgus, tradīcija tiek turpināta, katru gadu šo tirgu organizējot citā Sēlijas kopienā.

2021. gadā Sēlijā pirmoreiz notiek akcija "Mājas kafejnīcu dienas", kurā piedalās 21 mājas kafejnīca, ar norises vietām vienmērīgi pārklājot visu teritoriju. 2022. gadā tās ir 30 mājas kafejnīcas, 2024. gadā akcijai pieteikušās 34 kopienas.

No 2022. gada tiek organizēta "Ziemas nometne" sadarbības tīkla dalībniekiem. Tā norisinās marta sākumā, pirms aktīvās tūrisma sezonas. Nometne ir kļuvusi par tradīciju, un 2024. gadā visus pieteikušos dalībniekus uzņemt vairs nebija iespējams.

Viedo ciemu kustība. Laika posmā no 2021. gada šai kustībā aktīvi iesaistās vairākas Sēlijas kopienas, saņemot konsultatīvo atbalstu no kopienu sadarbības tīkla. Rezultātā Sēlija ir vienīgais Latvijas reģions, kurā ir jau pieci Viedie ciemi, kas koncentrēti samērā nelielā teritorijā. Viedo ciemu kustības organizatori to dēvē par "Sēlijas Viedo ciemu puduri".

PIESPIED TAM SPĪDĒT. ATKLĀJ TRŪKUMU POZITĪVOS ASPEKTUS

Princips paredz iespēju objektīvos trūkumus, kuru izmaiņām kopienu ietekme ir nepietiekama, transformēt atraktīvās parādībās – dzīves izpausmēs, apstākļos, kas izraisa izbrīnu, interesi, pārsteigumu, piesaista ārējo apmeklētāju uzmanību un, galvenais, maina vietējās sabiedrības skatījumu uz tiem.

Principa pielietojums nav iespējams bez veselīga humora piedevas, kas, savukārt, nostiprina kopienu pašvērtējumu – tas, kurš spēj pasmieties par sevi, jūtas pietiekami drošs un pašpārliecināts.

34. attēls. "Sēlijas salu" sabiedrisko attiecību speciālists Jānis Dzimtais kopienas pasākumu "Gada gaisma austrumos" moderē pūces maskā

35. attēls. Pie ceļa Ilze-Bebrene ganās "aļņu" bars

Pielietojot šo principu ilgākā laikposmā, humors un paradokss tiek uztverti kā objektīvi pozitīvas parādības, tie integrējas reģiona dzīvē un ārējā tēlā, pat kļūstot par vietas atpazīstamības simbolu un labākās prakses piemēru.

Šis princips ir pamatā jau sākotnējam kopienu sadarbības tīkla "Sēlijas salas" nosaukumam un konceptam, pasniedzot Sēlijas reti apdzīvoto teritoriju kā īpašu un uzmanības vērtu, nevis ekonomiski atpalikušu un sociāli bezcerīgu. Tāpat nosaukumā ir ietverts paradoksa un humora elements – Sēlijā nav fizisku, ģeogrāfisku salu, tā ir iekšzemes teritorija, kas neizceļas ar ūdenskrātuvju daudzveidību. "Salas" ir cilvēku apdzīvotas vietas mežu, pļavu un purvu plašumos. Piecu gadu laikā jēdziens "Sēlijas salas" ir kļuvis par bieži izmantotu labākās kopienu attīstības prakses piemēru Latvijā.

PRAKSE

2019. gadā Sēlijā ūdenstūrismis nav izplatīts. Lielākā upe Daugava tiek izmantota reti, bet mazākās upes ir seklas un aizaugušas, tāpēc tiek uzskatītas par laivošanai nepiemērotām. Šai gadā tiek dibināta biedrība "Sēlijas laivas", kas uzsāk intensīvu mazo upju tīrīšanu, organizē talkas un piedāvā ūdenstūrisma pakalpojumus visos laikapstākļos. Jau pirmajā darbības gadā biedrība atzīst, ka ir izdevies:

- ieviest Sēlijā jaunus aktīvās atpūtas veidus – laivošanu un krastingu (brišanu pa upi). Siltajā periodā sēžamies laivā un baudām upi, pārējā laikā brienam gar vai pa upi, turpinot baudīt to, ko piedāvā daba;
- stereotipu laušanu – upe ir izmantojama aktīvajai atpūtai arī tad, ja tā ir sekla un aizaugusi;
- popularizēt brīvprātīgo darbu – ieguldot kopīgu darbu, iegūst visa sabiedrība un apkārtējā vide kļūst sakoptāka, vizuāli baudāmāka.

Piecu gadu laikā, īstenojot virkni projektu, "Sēlijas laivas" ir iegādājušās daudzveidīgu ūdenstūrisma aprīkojumu, un to pakalpojumi ir zināmi visā Latvijā. Laivošana tiek organizēta pat ļoti nelielās ūdenstilpnēs, šis aktīvās atpūtas veids ir kļuvis izteikti populārs. Lielā mērā tieši "Sēlijas laivu" aktivitāšu dēļ reģiona īpašais

tūrisma piedāvājums "Atbūda jeb piektais gadalaiks" (plaši, ikgadēji pali Dvietes upes palienē) atbilstošajā sezonā ir Latvijas mediju uzmanības centrā.

Sēlija ir ieguvusi ūdensceļus.

36. attēls. Biedrība "Sēlijas laivas"

Reģiona autoceļu infrastruktūra ir izteikti sliktā stāvoklī, ir liels grants ceļu īpatsvars, kas citās Eiropas valstīs, pat kaimiņos Lietuvā, jau ir reta parādība. Šī objektīvā trūkuma dēļ tiek bremsēta ekonomika, daļa tūrisma aģentūru atsakās doties uz Sēliju tieši sliktā ceļu stāvokļa dēļ. Ceļi ir asā un karstā tēma it visās diskusijās gan ar pašvaldībām, gan valsts pārvaldi. Un bieži vien šī problēma piesaista galveno uzmanību, risinājumu tā arī nerodot. Turklāt uzmanība tiek novērsta no problēmām, kas būtu reāli atrisināmas konkrētās diskusijas ietvaros. Ceļu stāvoklis ir galvenā atruna pasivitātes un stagnācijas attaisnošanai. Enerģijas patēriņš bez rezultāta, kopienai, arī pašvaldību ietekme uz reāliem uzlabojumiem – niecīga.

2023. gadā kopienu sadarbības tīkls "Sēlijas salas" izstrādā projektu "Sēlijas ceļi", kas saņem LEADER programmas finansējumu.

Projekta ietvaros ir izveidoti video sižeti, kas atspoguļo Sēlijas ainaviskākos ceļus četros gadalaikos. Uzmanība tajos koncentrēta uz ainavu, kā arī apkārtnes dabas, tūrisma un kultūrvēsturiskajiem objektiem, nevis uz ceļa segumu. Sižetos ietverti senie, likumotie ceļi, kas vēsta par cilvēku pārvietošanos vēsturiski, radot arhaiskās laiktelpas izjūtu. Sliktā autoceļa kvalitāte tiek pasniegta kā iespēja – ātri braukt šeit fiziski nav iespējams, un tas dod laiku ainavas izbaudīšanai. Šeit nav intensīvas transporta plūsmas – ikviens braucējs un viņa pieredzētais ir īpašs.

Sēlijas autoceļi ir ieguvuši jaunu skatījumu, jaunu vērtību.

INOVĀCIJAS VAI IZZUŠANA. TIEŠI TIK VIENKĀRŠI

Princips paredz skaidri un nepārprotami atzīt reģiona sociāli ekonomisko situāciju, vienlaikus to izmantojot divos atšķirīgos aspektos:

- vietējo kopienu izšķiroši svarīgā lomā savas apdzīvotās vietas dzīvotspējas uzturēšanā;
- labākās prakses pasniegums paradoksa formā: “Ja tas ir iespējams šeit, tad tas ir iespējams jebkur.”

Principa pielietojums pieprasa reālu, pat kritisku situācijas izvērtējumu, pasniedzot to kompleksā ar nākotnes perspektīvu un izskatot iespējamus risinājumus. Risinājumu meklējumiem jābūt vērienīgiem, sākotnēji iezīmējot ideālistisku kopienas nākotnes scenāriju: “Vis, ko vēlaties, resursi ir neierobežoti.”

Parādība, kas jāierobežo, strādājot ar šo principu, ir kopienu pārstāvju vēlme tendenciozi demonstrēt asprātības vai savu individualitāti.

Ideālā scenārija process jāievirza jēgpilna kopuma gultnē ar mērķi: “Lai mēs visi kopā šeit dzīvotu labāk”. Nepārprotami jānorāda, ka tieši kopiena, šeit un šodien esošie cilvēki, ir atbildīgi par scenārija īstenošanu.

Detalizējot ideālu atbilstoši reāli pieejamajiem resursiem, tiek fiksētas īstenojamās idejas. Vairumā gadījumu tieši galēji sliktā situācijā esošajās kopienās šīs idejas būs inovatīvas.

Tūlīt pēc ideju fiksācijas tiek izstrādāts darbības plāna uzmetums, tā īstenošanas procesā kopienai tiek sniegts konsultatīvais atbalsts, informācija, uzmundrinājums.

Otrs principa aspekts tiek plaši izmantots kopienu sadarbības tīkla “Sēlijas salas” pozīcijas pasniegšanā Latvijas līmenī, savu pieredzes stāstu paužot ar uzstādījumu: “Ir ļoti gudri aicināt lektorus no ekonomiski mazāk attīstītām teritorijām. Mēs esam spiesti būt inovatīvi – pretējā gadījumā jūs par mums neko nezinātu.”

37. attēls. Profesionāls balets Dvietes kopienas svētkos “Apsīšu” dārzā

38. attēls. Kaldabruņas biedrība “Ūdenszīmes” pašu meistaruru rokām izgatavo unikālas logu rūtis Červonkas baznīcai

Šis princips tiek pielietots arī, reklamējot kopienu un apdzīvoto vietu, kas izteikti neestētiskās vides, apbūves un pakalpojumu neesamības dēļ šķiet pilnīgi nepiemērota kvalitatīvai sabiedriskajai dzīvei, nemaz nerunājot par tūrisma attīstību.

Ancenes kopiena

Ancenes ciemats ir veidojies padomju okupācijas vidusposmā kā kolhoza centrs. Tā apbūvi veido vairākas daudzdzīvokļu mājas, mehānisko darbnīcu ēkas, kā arī nedaudzas sakoptas, labi uzturētas pagājušā gadsimta 70. gados būvētas privātmājas. Vēsturiskās apbūves šeit nav, ir uzkrītoši redzamas noliktavu un bijušo fermu grūstošās būves. Ciemata centrā atrodas slēgtas pamatskolas ēka. Ancenē nav nevienas pašvaldības iestādes, nav arī nevienas sabiedriskās telpas, kas būtu izmantojama kopienas vajadzībām. Skolas ēka ir pašvaldības īpašums un esošajā stadijā tā nav piemērota sabiedriskajai dzīvei.

Toties Ancenē ar tās 140 iedzīvotājiem darbojas 15 dažāda mēroga uzņēmumi, ir moderna graudu kalte, loģistikas uzņēmums, guļbūvju ēku ražotne, degvielas uzpildes stacija. Kopiena ir aktīva, enerģiska, tajā ir liels darbaspējas vecuma iedzīvotāju īpatsvars. Iedzīvotāji ir saliedēti, gatavi darboties savas kopienas labā. Ir reģistrēta biedrība "Kopā divi", kas 2022. gadā ir pasīvā periodā.

39. attēls. Ancenes kopienas ražas svētki 2023. gadā. Bērni "sērfo" pa graudu kalniem lielajā klētī

2022. gada februārī semināros Ancenes kopienā izcelts tās spēks – uzņēmēji un aktīvie iedzīvotāji –, apzināta situācija, kurā pašvaldības ieguldījums ciematā prognozējams minimāls. Jebkurā gadījumā – ne tādā līmenī, kas radītu jūtamas pārmaiņas.

Veikta ideju atlase un fiksācija, tās ir izteikti inovatīvas – "Parka telpās" izveide slēgtajā skolā, Kopienas dārza izveide aizaugušajā ābeļdārzā, pozicionēšanās kā uzņēmēju kopienai, piedāvājuma izveide pieredzes apmaiņas grupu uzņemšanai.

2022. gada vasarā Ancene ir atjaunojusi biedrības darbību, ar intensīvu konsultatīvo atbalstu ir sagatavots pieteikums "Viedā ciema" statusa saņemšanai, un šis statuss kopienai tiek piešķirts. Noorganizēti Ancenes kopienas svētki, izveidota kopienas čata grupa. Izstrādāts projekts Kopienas dārza izveidei, tas atbalstīts nopietnā konkurencē, saņemot dārza labiekārtošanai 10 000,00 EUR.

2023. gadā Ancenes Viedo ciemu apmeklē astoņas pieredzes apmaiņas grupas no Latvijas, Kopienas dārzs ir labiekārtots, un ciemata svētki jau norisinās tajā. Izstrādāti un atbalstīti divi projekti Sēlijas kultūras programmā. Vienā no tiem Ražas svētki tiek organizēti modernajā graudu kaltē, kas ir plašākā telpa Ancenē.

Kaldabruņas apgaismojums

Kaldabruņas kopiena ir ilgstoši aktīva un saliedēta, to nodrošina biedrības "Ūdenszīmes" darbība. Biedrības telpas bijušajā Kaldabruņas sākumskolā ir ciemata vienīgā sabiedriskā vieta, arī šeit nav nevienas pašvaldības iestādes, nav arī pasta vai veikala.

Kopumā pašvaldības attieksmē šis ciemats ir ilgstoši atstāts novārtā, šeit nav pašvaldībai piederošu ēku un infrastruktūras. Jauns un spilgts objekts ir 2023. gadā pēc kopienas ierosinājuma un vizualizācijas uzbūvētā skatu platforma "Kur saule nenoriet".

Kopiena ir zinoša plānošanas un ideju izstrādes procesos, notiek regulāras sanāksmes. 2022. gada sanāksmē, kurā piedalās arī pašvaldības pārstāvji, tiek izvirzīts jautājums par ciemata publiskās ārtelpas apgaismojumu. Tāda šeit nav.

Ierosinājums tiek noraidīts ar teikumu: "Kaldabruņā nav neviena pašvaldībai piederoša elektrības pieslēguma, mēs neko nevaram izdarīt." Tas nozīmē: šis vietas publiskā infrastruktūra ir novesta līdz neesamības stadijai, kas attaisno nekā nedarīšanu arī turpmāk.

Biedrība "Ūdenszīmes" izstrādā LEADER programmas projektu "Viedā gaisma Viedajam ciemam", izgatavo un uzstāda ciematā četrus oriģināla dizaina apgaismes objektus, kas darbojas ar saules un vēja enerģiju.

Ieguvums ir oriģināls, estētiski skaists un mūsdienīgs. Pašvaldības elektrības pieslēguma esamības gadījumā Kaldabruņa, visticamāk, būtu ieguvusi standarta ielu apgaismojuma lampas.

40. attēls. Kaldabruņas lampas

VAKUUMA ENERĢIJA. VEIDO VIETĒJOS PAKALPOJUMUS

Princips paredz nepilnīgo pakalpojumu un infrastruktūras vidi pasniegt un izmantot kā iespēju lauku.

Tā ir izeja no apburtā loka: "Mēs nevaram attīstīt uzņēmējdarbību, jo šeit nav infrastruktūras. Šeit nav vajadzīga infrastruktūra, jo nav uzņēmējdarbības. Mēs nevaram attīstīt tūrismu, jo mums nav pakalpojumu sniedzēju. Mums nav pakalpojumu sniedzēju, jo mums nav tūrismā".

Pakalpojumu neesamības situācijā tie ir jārada pašiem. Tā ir mūsu iespēja. Procesa virzītāju uzdevumi ir:

- kopienu dalībnieku informēšana un apmācības uzņēmējdarbības uzsākšanā;
- piemērotu cilvēku personīga motivēšana izveidot kvalitatīvu un legāli reģistrētu pakalpojumu;
- esošo NVO izglītošana par saimnieciskās darbības iespējām nevalstiskajā sektorā, motivēšana šo darbību attīstīt;
- atbalsts neformālajām kopienām NVO reģistrācijā un darbības uzsākšanā;
- pirmo pasūtījumu nodrošināšana jaundibinātajiem uzņēmumiem un NVO, iesaistot projektu pasākumos un pieredzes apmaiņas grupu uzņemšanā kā pakalpojumu sniedzējus;
- specializētu tūrisma maršrutu, pieredzes apmaiņas grupu uzņemšanas maršrutu izveide, prioritāri iekļaujot tajos jaundibinātos uzņēmumus un NVO;
- teritorijas pakalpojumu sniedzēju un ražotāju reklāma kopienu sadarbības tīkla informatīvajos kanālos;
- kopienu sadarbības tīkla dalībnieku motivēšana izmantot iekšējos resursus – savas kopienas vai citu kopienu izveidotus pakalpojumus;
- **regulārs novērtējums, ikvienā sabiedriskajā pasākumā kā līdzvērtīgus mūziķiem, lektoriem un ekspertiem atzīmējot arī ēdinātājus, telpu saimniekus un noformētājus;**
- regulārs atbalsts un kvalitātes kontrole.

Īstenojot visus šos uzdevumus, procesa virzītājam ir jāīsteno uzstādījums: ja vien ir vismazākā iespēja, maksāt kopienu cilvēkiem un NVO par pakalpojumu sniegšanu, par darbu. Maksāt, cik vien iespējams, labi. Un maksāt viņiem vispirms. Negaidīt obligātu brīvprātīgo darbu – to no mums gaida visi. Brīvprātīgais darbs, ziedojumi, materiālais kopienu ieguldījums ir pieļaujams tikai tad, ja resursi tiešām nav pieejami. Šādu situāciju netrūkst, un tās tiks operatīvi atrisinātas, ja nebūsim nogurdinājuši savus aktīvistus ar nepārtrauktiem brīvprātīgā darba pieprasījumiem.

PRAKSE

“Divas vīnogas”

2019. gadā Sēlijas salu pirmā projekta noslēguma konferencē prezentējām izveidotus tūrisma produktus, un nepieciešamība aicināt ēdinātājus no salinieku vidus šķīta organiska. Tika uzrunātas divas Dvietes kopienas saimnieces, viņas šo uzdevumu veica spīdoši, un pasākumu ēdināšanas pieprasījumi sekoja cits aiz cita. Gada laikā saimnieces reģistrēja uzņēmējdarbību, viena no viņām ieguva pavāra diplomu. Ēdiens tiek gatavots no vietējiem, savās saimniecībās audzētiem produktiem, pārsvarā izmantojot tradicionālās receptes.

41. attēls. Dvietes kopienas aktivistes. No kreisās: Gunta Kivliša, biedrības “Augšzemnieki” vadītāja, un “Divas vīnogas” – Viktorija Rītiņa un Dace Tamane

Pašlaik "Divas vīnogas" ir neatņemama Sēlijas salu pasākumu sastāvdaļa. Semināri, konferences, Tūrisma tirgi un Mājas kafejnīcu dienu akcijas tikai retos gadījumos var norisināties bez viņām. Tradicionāli "Divas vīnogas" ēdina Sēlijas salu ziemas nometnes dalībniekus, turklāt – ne tikai kā pakalpojumu sniedzējas, bet arī kā pilnvērtīgas nometnes dalībnieces.

Dvietes kopiena

2019. gadā Dvietes ciematā darbojas reģistrēta NVO "Dvietes vīnogas", Paula Sukatnieka muzejs "Apsītes", ir aizsākumi ģimenes mini Zoo. "Dvietes vīnogas" saimniecisko darbību neveic, tiek uzskatīts, ka tūristu uzņemšana ir apgrūtinājums, jo prasa apjomīgu brīvprātīgo darbu.

Trīs gadu laikā kopienā ir izveidojušies vairāki uzņēmumi – "Divas vīnogas", "Dvietes saldējums" un "Dvietes mini Zoo", kas sniedz kompleksus tūrisma pakalpojumus. Biedrība "Dvietes vīnogas" ir attīstījusi saimniecisko darbību, ir oficiāls tūrisma pakalpojumu sniedzējs. Biedrība sadarbībā ar Dvietes pagasta pārvaldi apsaimnieko bijušo Dvietes muižu, kur tiek organizēti plašāki pasākumi, ir labiekārtota muižas teritorija, uzsākta pārējo muižas ēku labiekārtošana. Tūrisma plūsma Dvietē ir regulāra un pieaugoša. Salīdzinājumā ar 2019. gadu, 2024. gadā tā ir pieaugusi vairāk nekā četras reizes. 2024. gada sākumā Dvietē tiek atvērta vēl viens jauns uzņēmums "Šefa uzkodas".

Sunākstes kopiena

2022. gadā Sunākstes kopiena ir bagāta ar prasmēm un talantiem, kā arī aktīva sava ciemata attīstītāja. Kopienas iedzīvotāji spēj gan nodrošināt kvalitatīvas kafijas pauzes pasākumos, gan veidot telpu noformējumu, gan izgatavot suvenīrus un organizēt pasākumus. Taču iesaiste projektu aktivitātēs vai tūrisma pakalpojumu sniegšanā ir apgrūtināta, jo nav norēķinu subjekta. Līdz ar to viss tiek veikts brīvprātīgi un pakāpeniski zūd motivācija.

2023. gadā ar kopienas sadarbības tīkla atbalstu un konsultācijām tiek dibināta biedrība "Sauls aka". Un tā jau sākotnēji attīsta gan projektu finansējuma piesaisti, gan saimniecisko darbību – organizē pasākumus, piedāvā koncertus, telpu un teritorijas noformējumu, kafijas paužu noformējumu. Gūtie ieņēmumi ļauj nostiprināties biedrībai, kā arī attīsta kopienas ekonomiku un atpazīstamību.

Vakuuma enerģija ir radījusi virkni pakalpojumu sniedzēju, kuri darbojas precīzā saskaņā ar ES aktuālajām tēmām, piemēram, Zaļais kurss, īsās piegādes ķēdes. Vietējie produkti, vietējie ražotāji, personiska attieksme pret viesiem un pircējiem. Lepnums par sevi un citam par citu. Kvalitātes paškontrolē un kaimiņu atbalsts.

“AKMENS, ŠĶĒRES, PAPĪRĪT’S”. NESPĒLĒ PĒC NOTEIKUMIEM

Principa raksturojumam ir pielietots derību spēles "Akmens, šķēres, papīrītis" simbols. Spēle ir klasisks tēls bezizejas situācijai, spēlējot tikai ar dotajiem lielumiem. Tajā katrs elements dzēš citu, atkārtējot riņķveida kustību bez risinājuma. Turklāt spēlē izmantotie elementi veido precīzus analogus Sēlijas sākotnējai situācijai – akmens simbolizē stagnējošu, neizkustināmu publisko pārvaldi; šķēres – resursu ierobežotību; papīrs – pieaugušo birokrātijas apjomu. Cenšoties pārvarēt visus minētos šķēršļus vienlaikus, tiek patērēta neproporcionāli liela kopienas enerģija, uzvaras ir īslaicīgas, tās tiek dzēstas ar nākamā elementa darbībām. Pozitīvo pārmaiņu ietekme ir īslaicīga, turklāt, darbojoties nepārtrauktā pretstrāvē pārvaldes stagnācijai, ierobežotajiem resursiem un pieaugošajai birokrātijai, kopienas šīs pārmaiņas pat nepaspēj fiksēt. Pat vidējā laika posmā šī situācija rada aktīvo cilvēku izdegšanu un pasivitātes pārsvaru sabiedrībā kopumā.

Radikāls situācijas risinājums ir jaunu elementu, jaunu nosacījumu ieviešana spēlē. Negaidīta, drosmīga izeja no bezcerīgas situācijas.

Ja nav iespējams panākt pozitīvas pārmaiņas ar esošajiem rīkiem, radi jaunus – situācijai, cilvēkiem un vietai atbilstošus! No tā nav jāvairās. Katru definīciju, programmu, atbalsta instrumentu reiz kāds ir izstrādājis. Un šoreiz tie esam mēs.

PRAKSE

Kopienų sadarbības tīkla izveides sākotnējais mērķis bija reģiona ekonomikas attīstība, veicinot lauku tūrismu. Taču trīs gadu periodā skaidri parādījās vairāki kritiski aspekti:

- kvalitatīvu tūrisma produktu izveidei ir nepieciešamas nopietnas investīcijas, un tādu reģionā trūkst;
- trūkst arī pietiekama apjoma un maksātspējīgas tūrisma plūsmas, kas nodrošinātu tūrisma objektu ekonomisko pastāvēšanu, sniedzot tikai tūrisma pakalpojumus;
- reģiona kā jauna tūrisma galamērķa popularizēšanai nepieciešams vienots mārketingas, kas prasa nopietnus ieguldījumus. Turklāt mārketinga kampaņu īstenošanu tradicionāli nodrošina plānošanas reģions vai pašvaldības. Sēlijas gadījumā tas nedarbojās;
- kopienų sadarbības enerģija tālu pārsniedza konkrētās nozares ietvarus. Kopīgām darbībām pieslēdzās nevalstiskās organizācijas, interešu grupas, uzņēmēji, kuru darbība tiešā veidā nebija saistīta ar tūrismu;
- tieši praksē kļuva skaidrs, ka svarīgāka par tūrisma produkta servisa līmeni un tā ģenerētajiem ieņēmumiem ir vietējās kopienų vienotība, vietas identitātes un atpazīstamības veidošana, kā arī personīga attieksme gan pret vietu, gan pret viesiem.

Risinājums – kopienų tūrisma definīcijas un nosacījumu izstrāde Sēlijai

2022. gada martā Sēlijai tiek izstrādāta kopienų tūrisma definīcija:

"Kopienų tūrisms ir lauku tūrisma virziens, kura galvenais mērķis ir vietas dzīvīguma, cilvēku pašapziņas un reģiona pievilcības vairošana."

Tūrisms Sēlijas vēsturiskās zemes gadījumā manifestējas kā tās veidošanas elements:

- stāstot par savu zemi citiem, mēs to aizvien labāk iepazīstam;
- veidojot savu zemi, mēs to aizvien dziļāk izprotam;
- rādot savu zemi, mēs ieraugām tās apslēptās detaļas;
- sadarbojoties ar savas zemes cilvēkiem, mēs modinām šīs zemes dzīvīgumu;
- uzņemot viesus un lepojoties ar paveikto, mēs vairojam savas zemes pievilcību.

Kopienų tūrismu Sēlijas vēsturiskās zemes kontekstā raksturo vairākas pazīmes, kuras esam iedalījuši četrās grupās.

Ģeogrāfiskās pazīmes

- Tūrisma objekts atrodas Sēlijas vēsturiskās zemes teritorijā. Multiplicējot kopienų tūrisma pieeju citā Latvijas vai ES teritorijā, ir piemērojams atšķirīgs reģionālais formulējums.
- Tūrisma objektu veido kopienų viensētu grupā, skrajciemā, ciemā vai mazpilsētā.
- Kopienų, atbalstot cita citu, darbojas vienotā sadarbības tīklā.

Sociālās un organizatoriskās pazīmes

- Tūrisma produkts ir atvērts kopienas iedzīvotājiem. Tā izveidošanā un uzturēšanā ir aktīvi iesaistīti kopienas iedzīvotāji.
- Kopienas iedzīvotāji tiešā veidā saista šo tūrisma produktu ar savas apdzīvotās vietas atpazīstamību, lepojas ar to.
- Kopienā ir līderis/līderi, kurš/kuri pārziņa kopējo informāciju par norisēm, nodrošina saņemtās informācijas izplatību, sniedz atbalstu iesaistītajiem dalībniekiem.
- Kopienā ir nodrošināta sadarbība starp dažādām iedzīvotāju grupām un organizatoriskajām struktūrām (NVO, individuālie pakalpojumu sniedzēji, pašvaldības iestādes, zemnieku saimniecības u.c.).
- Kopienas tūrisma produkta sniedzēji aktīvi iesaistās Sadarbības tīkla kopējās akcijās, pasākumos un kampaņās, kā arī iespēju robežās atbalsta kopīgos sadarbības tīkla pasākumus ar brīvprātīgo darbu, infrastruktūru, sadarbības partneru loku un finanšu līdzekļiem.

Kultūrvēsturiskās pazīmes

- Kopiena apzinās un identificē sevi kā Sēlijas vēsturiskās zemes daļu, pārziņa tās vēsturi, robežas un identitātes pamatus.
- Kopienai ir kopīga kultūrvēsturiskā telpa, kopiena spēj nosaukt šīs telpas atšķirības (kopienas iekšienē tās ir definētas), tai ir/veidojas sava vizuālā un saturiskā identitāte, kas tiek izmantota mārketinga materiālos.

Ētiskās pazīmes

- Kopienas tūrisma produkta veidotāji savā darbībā par prioritārām atzīst vietas attīstības un kopienas saliedētības intereses – kopējo labumu. Tūrisma produktu veidotāji darbojas savstarpēji papildinoši, respektējot katra iesaistītā cilvēka pienesumu.
- Katras kopienas līderis/līderi pārziņa pārējo Sadarbības tīklā iesaistīto kopienu piedāvājumus un sniedz par tiem informāciju gan tūristiem, gan potenciālajiem sadarbības partneriem.
- Plānojot plašākus pasākumus, akcijas un projektus, to norises iespēju robežās saskaņo ar pārējiem Sadarbības tīkla dalībniekiem, tādējādi mazinot konkurenci un sekmējot līdzsvarotu Sadarbības tīkla attīstību.

Ir definētas arī infrastruktūras un servisa minimālās prasības, kas nepieciešamas tūrisma pakalpojumu sniegšanai:

- Kopienā ir viena koordinējošā persona, kas sniedz informāciju par visiem pieejamajiem servisiem. Tai skaitā – par kopienai tuvākajiem servisa punktiem, ja konkrētais pakalpojums netiek nodrošināts uz vietas.
- Kopienas tūrisma objektā/objektos viesiem ir nodrošināta piekļuve pirmās palīdzības aptieciņai, roku mazgāšanas iespējai un tualetei, dzeramajam ūdenim.
- Kopienā ir vietējais gids/gidi.

CILVĒKS CILVĒKAM – SVĒTKI. SVINI SAVUS PANĀKUMUS UN PRIECĀJIES PAR CITU PANĀKUMIEM

Princips ieviests, lai novērstu biežāk sastopamos kopienu un pilsoniskās sabiedrības aktīvistu draudus:

- kopienu un to līderu izdegšanu;
- iekšējo konkurenci kopienā;
- konkurenci starp sadarbības tīkla kopienām;
- vēlmi veidot konkurējošas attiecības ar ārējām kopienām.

Turklāt šis princips koncentrēti atspoguļo Sēlijas reto apdzīvotību, kas tradicionāli tiek uztverta kā viens no reģiona negatīvākajiem faktoriem. Principa "Cilvēks cilvēkam – svētki" pielietojums maina skatījumu uz minēto faktoru, kā arī mudina novērtēt ikviena cilvēka nozīmi gan atsevišķā kopienā, gan visā sadarbības tīklā.

Princips pievērš uzmanību prieka un empātijas klātbūtnei ikdienas saskarsmē. Tas bieži vien nepārtraukto darba procesu transformē par svētkiem, dzirkstošu sajūsmu, humoru un kopābūšanas izjūtu.

Principa īstenošana pieprasa noteiktus standartus – pasākumus un pat lietišķas darba sanāksmes organizējam skaistās telpās, uzpošamies paši, radām svētku gaisotni.

Panākumi noteikti ir jāsvin – pat tad, ja esam noguruši un sasniegtais prasījies pārlietu daudz spēka. Ja to nedarīsim, iespējams, mums nebūs spēka nākamajiem sasniegumiem.

Šī principa konsekventa pielietošana ļauj konkurences tieksmes transformēt sadarbības enerģijā. Svīnot savus un kaimiņa panākumus, mēs vairs nespējam citas kopienas uztvert kā konkurentus. Tas attiecināms arī uz ārējās sadarbības modeļiem. Atkāpjoties no uzstādījuma "Kurš ir labāks – mēs vai viņi?", ārējā sadarbība veidojas pilnvērtīgi un priecīgi, partneru loks nemitīgi paplašinās un ieguvēji ir visi.

43. attēls. Ērberģes un Vecsalienas "muižnieki" IV Sēlijas Tūrisma tirgus sarunu tiešraidē

Šis princips ir izšķirošs arī katra individuālā cilvēka vērtības un resursu atklāšanā, kas ierobežotu cilvēkresursu apstākļos ir nepārvērtējami nozīmīgi. "Mēs te esam tikai trīs cilvēki, kas kaut ko dara." Trīs ir daudz – tie ir trīskārši svētki. Un, ja no ciematā dzīvojošajiem trīsdesmit cilvēkiem vēl kāds pievieno kaut nelielu devumu šiem trijiem, tas ir jānovērtē. Tas ir jāsvin.

2022. gadā tiek ieviesta līdzcilvēku godināšanas tradīcija – konkurss “Sēlijas sudrabs”

Saule sēj sudrabiņu, pērkons kaļ debesīs, un sudraba dzirkstis birst Daugavā, sudraba birzs aug neaizskarama, lakstīgala dzied sudraba mēlē. Sudraba monētu liekam ūdenī, lai to attīrītu, sudraba karoti dāvinām jaundzimušam bērnam, pēc sudraba lodes kabatā meklējam, kad ļaunums ar citiem līdzekļiem vairs nav iznīcināms. Sudraba gredzens izceļ valkātāja roku, nevis pats sevi. Sēlijas sudrabs ir cilvēki. Šie smalkie graudi, šīs dzirkstis. Un konkurss “Sēlijas sudrabs” izklāj tumšzilu villaini to savākšanai. Lai varam kalt karotes, saktas un, ja vajadzēs, arī lodes.

Esi Sudrabs. Un piesaki Sudrabu.

Konkursa mērķi:

- Radīt iespēju plašākai sabiedrībai uzzināt par ļaudīm, kuri ar savu darbu, vārdu vai dzīvesveidu ikdienā spodrina Sēlijas vēsturisko zemi.
- Radīt iespēju pamanīt sudraba mirdzumu ierastās lietās un mazās vietās, kā arī teikt labus vārdus par saviem līdzcilvēkiem.

Tas, vai spējam novērtēt smalkos sudraba graudus, sakopot tos un izliet karoti, saktu vai lodi, ir atkarīgs no mums pašiem. No cilvēkiem, kuri dara. No cilvēkiem, kuri redz. Esam redzoši un rakstām:

- par pozitīvi domājošiem, radošiem cilvēkiem, kuru dzīvošana padara labāku vietu, kur viņi atrodas;
- par cilvēkiem, kuru veikums ceļ Sēlijas slavu Latvijas vai Eiropas mērogā;
- par cilvēkiem, kuri veido un apvieno savu kopienu, iedvesmo un atbalsta pārējos;
- par vietējiem uzņēmējiem, kuri ne tikai veiksmīgi vada savu uzņēmumu/saimniecību, bet arī piedalās pagasta pasākumos un atbalsta tos materiāli;
- par lauku cilvēkiem, kuriem ir īpašas aizraušanās, piemēram, ir tuvu un tālu slaveni ar savām smeķīgajām tortēm, nodarbojas ar peldēšanu ziemā vai no pašaudzēto aitu vilnas veido skaistas sedziņas bērniem.

Rakstītājs var būt ikviens, un balvas saņem gan rakstītāji, gan aprakstu varoņi. Visi pieteiktie saņem īpašu balvu – sudraba piespraudī vilka pēdas formā. Trīs galvenie nominanti saņem sudraba rotadatu, kas attēlo zvaigžņu saktu un vilka siluetu.

Balvas ir speciāli radītas šim konkursam un jau kļuvušas par īpašu goda zīmi, jo 2024. gadā konkurss norisināsies trešo reizi. Piespraudes tiek nēsātas svētku reizēs, pēc tām jau varam pazīt spožākos Sēlijas cilvēkus.

44. attēls. Pirmā konkursa “Sēlijas sudrabs” nominanti un laureāti

Sēlijas Kultūras programma

Šī programma ir pirmais tieši Sēlijai adresētais valsts finanšu instruments. Tā ir izveidota un 2023. gadā uzsākta īstenot tieši ar Sēlijas kopienu iniciatīvu.

Neapšaubāmi, tas ir gan sasniegums, gan liels darba apjoms. Koncentrējamies uz sasniegumu, svinam.

Svinēšana ietver pēdējās projektu iesniegšanas nakts kopīgu sagaidīšanu (līdzīgi politiskās partijas sagaida vēlēšanu rezultātus), svētku gaisotni, ziedus un greznu kafijas galdu projektu vērtēšanas komisijai, programmas izvērtēšanas semināru.

Tradicionāli reģionālo kultūras programmu izvērtējuma semināri Latvijā netika organizēti, tādi parādījās tikai 2023. gadā, aprobežojoties ar sanāksmi un diskusiju.

Sēlijas Kultūras programmas administrētāji partnerība "Kaimiņi" un "Kopienas sadarbības tīkls "Sēlijas salas"", neraugoties uz ierobežotajiem finanšu resursiem, izlēma par labu svētkiem. Par svētkiem sev un visiem pirmās kultūras programmas projektu īstenotājiem.

Svētki tika saīkoti skaistās telpās, ar izcilu kora koncertu, tradicionālo Sēlijas svētku galdu un balsojumu par populārāko kultūras programmas projektu, kas saņēma īpašu balvu – šalli ar tikai Sēlijai raksturīgo vilkapēdas rakstu.

Šie svētki ietvēra nopietnu programmas izvērtējumu, projektu īstenotāju prezentācijas un pieļauto kļūdu analīzi.

Svinēšana neizslēdz atbildīgu, nevainojami paveiktu darbu. Svinēšana padara to darīšanas vērtu.

45. attēls. Bebreņu un Slatē adītājas ieada īpašo Sēlijas rakstu "Vilka pēda" visas Latvijas akcijā "Šalle Latvijai". 2022. gads, uzņēmējas Lolitas Bērziņas organizētā darbnīca Jēkabpilī

46. attēls. "Vilka pēda" izvēlēta par Sēlijas Kultūras programmas grafisko atpazīstamības zīmi. 2023. gada Sēlijas Kultūras programmas izvērtējuma pasākumā skatītāju simpātijas balvu – šalli "Vilka pēdas" rakstā – saņēma Sunākstes kopienas biedrība "Saules aka"

DZĪVOŠANĀ IR DZĪVĪGUMS. NEPIEĻAUJ VAIMANĀŠANU NEVIENĀ IZTEIKSMĒ

Princīpam ir divas galvenās komponentes:

- kopēja nostāja gan klātienē, gan neklātienē komunikācijā;
- komplekss visu uztveres formu kopums – vizuālā, audiālā, intelektuālā un kinestētiskā vide.

Ekonomiski vāji attīstītā reģionā, kur vērojams iedzīvotāju skaita samazinājums un pakalpojumu pieejamības sarukums, lielā sabiedrības daļā žēlošanās ir ikdienišķa parādība. Tai kļūstot par kopienas saziņas pamatformu, pat ļoti kvalitatīvi, uz attīstību vērsti notikumi nerada adekvātas izmaiņas sabiedrībā. Tie netiek atzīti un novērtēti, tādējādi tiek dzēsts to objektīvi pozitīvais efekts.

Lai iespējami mazinātu šo tendenci, ir jāpārtrauc žēlošanās un sūrošanās it visās saziņas formās. Jebkurā diskusijā, seminārā, pasākumā sākotnēji ir jāpārtrauc šī tieksme. Ja kopiena ir sarežģīta vai objektīvi atrodas neapspaužamā situācijā, atvēliet papildu laiku emociju izpausmēm. Pirms ķerties pie racionāla darba, ļaujiet dusmoties, kliegt, lamāties. Dusmas ir enerģija. Tajās ir jauda, temperaments, kustība. Parādība, kas neatlaidīgi nolīdzina attīstību, ir tieši vienmērīga žēlošanās. Turklāt aktīva dusmošanās ir krietni koncentrētāka laikā. Reti būs pasākumi, kurus dusmu izpausmes pārņems pilnībā. Savukārt monotona žēlošanās to var paveikt itin viegli.

Sūrošanās un aizgājušo labo laiku apraudāšana nav pieņemama arī publikācijās un attālinātajā komunikācijā. Tomēr tas nenozīmē tikai vienmērīgi pozitīvu komunikāciju. Gluži pretēji – kritika un iebildumi ir jāpauž atklāti un pārliecinoši. Ar pašcieņu. Ar norādēm uz kritizētās situācijas risinājuma ceļiem.

Šī principa īstenošanā sadarbojas visi iepriekšminētie – inovācijas, svinēšana, negatīvo parādību transformācija, jaunu elementu ieviešana spēlē. Izejas no vaimanāšanas telpas ir vairākas un visai daudzveidīgas.

Uzmanība pievēršama tam, ka princīps ietver visas uztveres formas – vizuālo, audiālo, intelektuālo un kinestētisko.

Tieši vizuālajai un kinestētiskajai videi gan klātienē, gan attālinātajā komunikācijā tradicionāli tiek pievērsta mazāka uzmanība. Šis princīps mudina ievērot vizuālā tēla un krāsu koda saskaņu ar jebkura pasākuma saturu.

Racionāla, pozitīva informācija, kas pasniegta nomācošās krāsās, zaudēs lielāko daļu efekta. Pasākums ar iedvesmojošu saturu, organizēts nepievilcīgās, nepiemērotās telpās, gaidīto ietekmi neradīs.

Pievilcīgs un piemērots ne vienmēr nozīmē maksimālo komforta līmeni. Notikuma fiziskā vide var būt visdažādākā, taču tās izvēlei jābūt pamatotai un saskaņotai ar pasākuma saturu. Vide ir efekta, ko plānojat sasniegt ar savu pasākumu, būtiska sastāvdaļa.

Ja tiešām nav jums piemērotu telpu, izvēlieties rīkot pasākumu ābeļdārzā, šķūnītī, pagalmā ar uzstādījumu: "Šis ir mūsu ābeļdārzs/šķūnītis/pagalms, mēs te varam sanākt kopā un priecāties viens par otru. Un izdarīt vēl šo to labu." Atnesiet ziedus, skaistu krūzi ar limonādi un mājās ceptu plātsmaizi. Tas noteikti būs jēgpilnāk nekā pulcēties siltā pagasta pārvaldes zālē un cerēt uz tēju un dažiem cepumiem no pašvaldības budžeta, vaimanājot: "Mums nekā nav, mums nedod telpas sanākšanai, mums nekas nenotiek un neviens neko nedara."

PRAKSE

Zelta kārtis

2023. gadā Sēlijas Viedā reģiona stratēģijas SVID analīzes ietvaros ir definētas Sēlijas Zelta kārtis:

- Vēl joprojām maz zināma, līdz ar to – noslēpumaina un intriģējoša. Kas nezināms, tas uzmanības vērts.
- Saglabāts relatīvi daudz neskartas dabas, retā apdzīvotība ir veicinājusi efekta, ko profesore Janīna Kursīte dēvē par Sēlijas sakrālo ainavu, saglabāšanu.

- Dabiskās pārmantotības ceļā saglabāts pirmskristietības perioda mantojums, kas vērtējams kā unikāla parādība Latvijas mērogā.
- Iedzīvotāju spējas pašorganizēties nelielu kopienu un sociālo formējumu līmenī.
- Spēcīga neatkarības, pašpietiekamības izjūta, lepnums un patstāvība.
- Gatavība izšķirties par labu ētiskajām vērtībām, zaudējot sadzīviskās ērtības.
- Iedzīvotāju vairākuma izkoptā skaistuma izjūta un gaume, kas ir nolasāma ainavā un viensētu iekārtojumā.
- Spēja radīt tūrisma un kultūras produktus no ierobežotiem resursiem.
- Spēja saglabāt autentisko vidi un cilvēcisko saskarsmi ārpus uzkrītošas komercializācijas līmeņa.
- Iespēja attīstīt sociāli ekonomiskos procesus vēsturiskās zemes identitātei atbilstošā veidā.

Apziņa, ka mums kā sabiedrības kopumam pieder šādas spējas un iespējas, ir vairāk nekā pietiekams pamats žēlošanās tradīcijas pārtraukšanai. Procesa virzītāju uzdevums ir panākt šīs apziņas izplatību iespējami lielākā iedzīvotāju daļā.

Kopienas identitātes zīmes

Laika periodā no 2021. gada līdz 2023. gadam izstrādātajās Kopienas identitātes zīmēs pamatā ir izmantotas tīras, piesātinātas krāsas.

Zīmēs, kurās krāsu pielietojums ir askētiskāks, dzīvīguma pievilcību rada vienojošais pamattonis – Sēlijas arheoloģiskās villaines mēlenes zilais.

Zīmes dzīvo šodienā – kopienas ikdienā un svētkos, karogos, suvenīros, pasākumu noformējumos. Dzīvošanā ir dzīvīgums.

47. attēls. Sēlijas Tautas mākslas svētkos 2022. gadā identitātes zīmes tika animētā veidā projicētas svētku Dižkoncertā

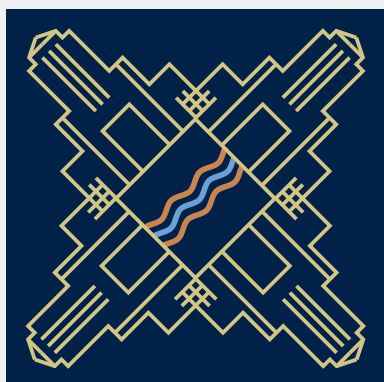
48. attēls. Tautas mākslas svētki "Sēlija rotā" 2024. gadā notiek Aizkraukles novada Jaunjelgavā. Svētku afišā un vizuālajā noformējumā plaši tiek pielietotas identitātes zīmes. Afišā - Jaunjelgavas zīme

49. attēls. No kreisās: Dignājas kopiena lepojas ar savu kopienas zīmi un Sēlijas karogu, ar tiem sagaidot Dignājas pagastā iebraucošos; Sunākstes kopienas dvēsele Ramona Ukrina prezentē Sunākstes zīmi savai kopienai; Sēlpils kopienas zīme Sēlpils kopienas sirdī - bioloģiskajā saimniecībā "Boļāni".

SĒLIJAS KOPIENU IDENTITĀTES ZĪMES UN TO APRAKSTI, TULKVOJUMS

AKNĪSTE

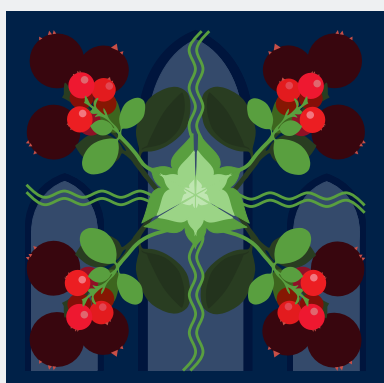
Zīmē līniju ritmā stilizēti attēlota Aknīstes baznīca tai raksturīgo, dzelteno ķieģeļu krāsā. Baznīcas siluets veido arī Aknīstes centrā atrodošos pilskalna straujo nogāžu slīpumu un proporcionālo varenumu attiecībā pret mazpilsētas apbūves apjomu. Zīmes centrā ir Saltupju svētavots (oksidēta dzelzs gultne un krasti (oranžs) un dzidra ūdens tērcīte (zils). Zīmes kopējā krāsu gamma atspoguļo ļoti jūtamo Lietuvas tuvumu, šādi krāsu toņi un to salikums ir raksturīgi lietuviešu mentalitātei. Zīmē ir maz liektu, plastisku līniju (tikai avota attēlojumā), ar to zīme izsaka kopienas pragmatisko raksturu.

ANCENE

Priekšplānā graudu kalni (labības lauki) ar sīkām zilu rudzupuķu sprīkstīm tajos. Sānos graudu torņi ar karogiem smailēs, būvēti kā vārpas vai Ancenes meiteņu bizes. Torņi kā bākas ar uguns liesmiņu galā, kas neļauj aizkļīst prom jaunajām ģimenēm, bērniem un mazbērniem. Fonā labības un balto ceļu putekļu mākoņi. Centrā dominē no labības kombaina šnekiem salikts sarkani sārts Jumīs – ražas, auglības, pārpilnības zīme. Sarkans, sārts – spēks, enerģija, dzīvība, vitalitāte.

ASARE

Zīmes fonā Asares muižas neogotikas stila logu silueti. Priekšplānā izslavēto Asares silu brūklenes, līkumotu lauku ceļu līnijas, bet centrā – loga roze, kas vienlaikus arī savvaļas tulpe, kas ir galvenā Asares muižas parka iemītniece.

BEBRENE

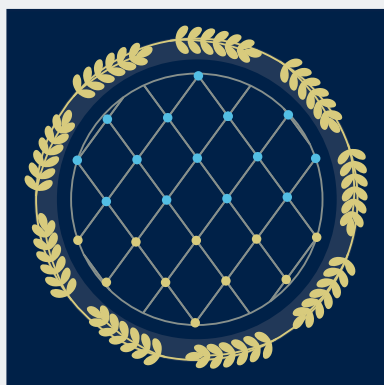
Zīmē attēlota Dvietes paliene – sīka tērcīte, kas pavasaros pārplūst varenos ūdens klajumos. Udeņos spoguļojas pavasara koki, lido gājputni. Līniju izliekumi un pieskares – dažādu cilvēku saskarsmes kultūra. Krāsas – rāmas, vēsas kā pavasara ūdeņi. Zīme askētiska, bez sīkām detaļām.

BIRĶINEĻI

Zīmē attēlots no iekšpuses izgaismots logs vakara krēslā – Raiņa māja „Berķenele”. Raiņa māja ir tā vieta, kas Birķineļiem dod zinību, kultūras gaismu. Logos saimnieces tamborētie aizkari – pacietības, sievietes spēka un darba tikuma simbols. Zīme kopumā ir rāma, mierīga, rada mājas sajūtu un mieru. Baltā krāsa, kas ir galvenā krāsa zīmē – garīgums, tīrība.

ČERVONKA

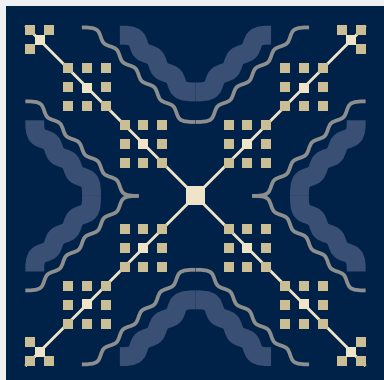
Zīmes vidū aizpilda Červonkas pils loga vitrāžas elementi, bez tās galvenā varoņa – barona Hāna simboliskā gaiļa tēla. Vitrāžas „tīkls” simboliski parāda arī Červonkas kopienas cilvēku vienotību, jo zilie un dzeltenie punkti ir savstarpēji savienoti. Vitrāžas apli ieskauj vārpu vainags, kādu, atbilstoši nostāstiem, vietējie zemnieki pasnieguši Hāniem ražas svētkos, neatkarīgi no uz to brīdi valdošās saskaņas starp baroniem un zemniekiem. Zīme saka kopienas rūpes par Červonkas lielāko dārgumu – pili, kurā sen vairs nav Hānu dzimtas.

DEMENE

Zīmē attēloti zelta loki ar bultām prom no centra un zvaigžņota nakts. Bultu virziens prom no centra – savas vietas aizsardzība, aizstāvība. Zelta loks un bulta – gudras medības, medības kā meža atveseļošanas un balansa uzturēšanas rīks, nevis izprieca. Spalva bultā – lidojums, radošums, krāšņums, vieglums. Zvaigžņota nakts šajā simbolu salikumā simbolizē pacietību, gaidot uz medījumu garas nakts stundas, spēju izdarīt īsto lietu īstajā brīdī, nesasteigt.

DIGNĀJA

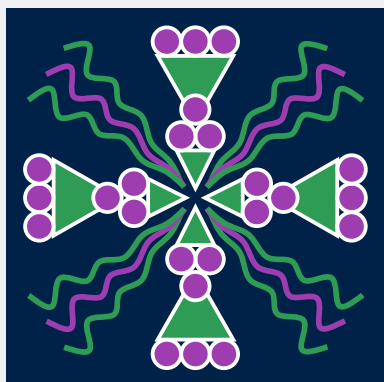
Zīmē attēloti ar zelta stīgu savienoti Daugavas krasti, uz stīgas stilizētas platformas – pārceltuve. Platformu rakstā izmantoti elementi no sēļu arheoloģiskā tēra – bronzas pusgredzenu ieaustais ornamenta motīvs villainē. Daugavas krastī balstās uz Sēlijai raksturīgajiem kāpņveida senajiem pilskalniem (Dignājas pilskalns). Zīmes ritma virzība – šurpu/turpu, uz priekšu/atpakaļ, krustu/šķērsu, pagātne/nākotne.

DUNAVA

Zīmē attēlots plostnieks –spēcīgs vīrietis Daugavas vidū. Plostnieka figūru veido 8 plosti un saule, kas atspīd Daugavā – plostnieka galva. Kopējā kompozīcija ir robusta, lakoniska, smagnēja un nepārprotami vīrišķīga, atspoguļojot kopienā valdošo vīrišķo enerģiju, smagu fizisku darbu, pamatīgumu. Dunavas plostnieki ir vietēja mēroga leģendas un sadzīves stila pārmantotāji, tādēļ zīme izceļ šo kopienas savdabību, kas cilvēku prātos mājo aizvien.

DVIETE

Zīmes raksta galvenais elements ir Dvietes spilgtākas simbols – Paula Sukatnieka vīnogas. Vīnogu „ķekari” izkārtoti tā, lai iezīmētu vēl vienu Dvietes raksturīgu elementu, mājas saldējumu. Lai izceltu vīnogu un saldējuma bumbu motīvu, kontūrlīnija ir baltā krāsā. Izliektās zaļās un violetās līnijas rada asociācijas gan ar vīnogu stīgām, gan plīvojošām lentām svētkos.

EGLAINE

Zīmes centrā Stendera Ābices simbols – lielais A, kas tagad iegriezies kustībā. Gan Stendera muzeja, gan skaistās Eglaines skolas simbols. Zīmi no visiem stūriem iekļauj vilciena “vagoni” izgaismotiem logiem, kas simbolizē dzelzceļa lielo nozīmi Eglaines kopienas dzīvē un cilvēku kustību pierobežā – sabraukšanu, caurbraukšanu iešanu un nākšanu.

Fonā Mēness laiva un mēnessgaisma – atsauce uz Raiņa Mēness meitiņu.

ELKŠŅI

Elkšņu lepnums – „Kafeja Alīda” un šī zīmola veidotāja Jolanta Kovnacka ir Elkšņu kopienas sirds un dvēsele, kā arī lielākais ārējo apmeklētāju piesaistītājs Elkšņiem. Tādēļ zīmē goda vietā ir cigoriņš, augs, pateicoties kuram, kafeja iegūst savu neatkārtojamo garšu un aromātu.

ĒRBERĢE

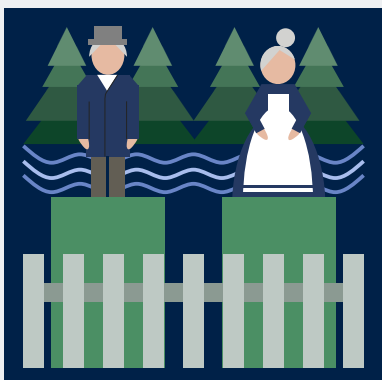
Kopienas zīmes galvenie elementi ir zelta spalvas, kas simbolizē barona Hāna (gaiļa) aizvien jūtamo klātbūtni Ērberģes kopienā, pārticību un populāro Ērberģes muižas programmu – teatralizētu un muižnieku tērpiem bagātu tūrisma piedāvājumu. Otrs elements – Marijas tilta margas tām raksturīgajā sārti violetajā krāsā un konstruktīvajā ornamentā. Margu līnijas savijušās kopā kā Ērberģes kopienas cilvēku darbi par labu savai kopienai.

GĀRSENE

Kopienas zīmes galvenie elementi ir Zilā dāma, pils raksturīgais robotais mūris un upes līkloči dabas takās. Upes līkloči izvietoti tā, lai veidotu vienlaikus arī Zilās dāmas (Gārsenes slavenā spoka) atrisušos matus. Zilās dāmas kleitas apakšmalas rotājumā izmantots pils robotā mūra siluets. Kopējā kompozīcija asociējas ar dzirnavām (ūdensdzirnavām, tagad mazais HES), kas arī bieži minētas kā Gārsenei raksturīgas un pamanāmas.

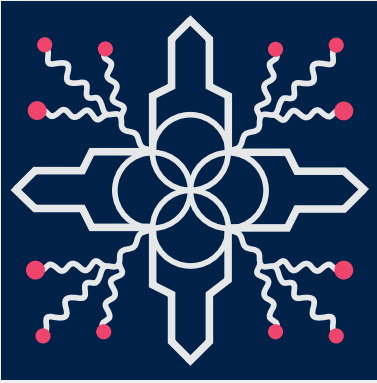
JAUNJELGAVA

Zīmē attēloti vietas sargātāji – vectētiņš un vecmāmiņa, kas vienlaikus stāv gan godā, uz pjedestāliem, gan pie saviem mazajiem lauciņiem, mazdārziņiem. Sēta priekšplānā – Sēlijas robeža un pasargātība. Fonā – Daugavas ūdeņi un mežu masīvs.

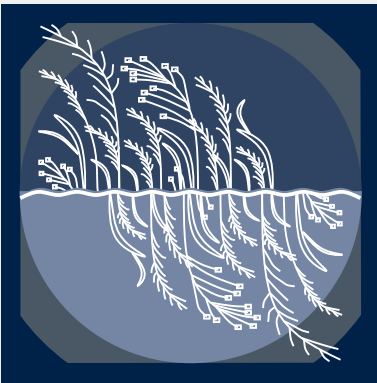
Zīmē izmantoti nu jau popkultūrā kanonizēti ebreju apģērba elementi.

KACĪTE (ILZU)

Kopienas zīmes galvenie elementi ir Ilzu baznīcas siluets, kas spoguļojas ezeriņā, kura apli veido klasiskās loga rozēs ornamentu. Apkārt ābeles, kuru zari ir Lietuvai raksturīgo metāla krustu līniju līkločos. Arī kopējā līniju kompozīcija atgādina Lietuvas metāla krustu uzbūvi, tādējādi norādot gan uz tik ļoti jūtamo Lietuvas tuvumu, gan Ilzu dievnama biežiem apmeklētājiem – lietuviešiem.

KALDABRUŅA

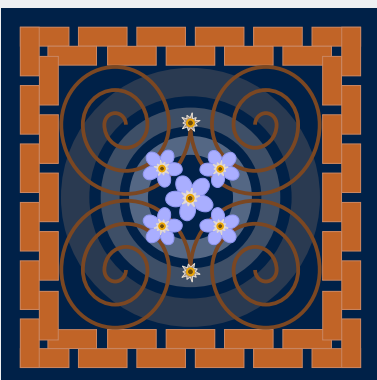
Kopienas zīmes pamatā ir Aukstā aka (Kaltenbrunnen) un smilgas, kas gadu gaitā izveidojušās par Kaldabruņas kopienas savdabīgu simbolu, jo pļavai veltīts ir "Pļavas muzejs" kopienas mājās – Kaldabruņas skolā. Krāsu toni – vēsi, sudrabeti, it kā caurspīdīgi. Zīmē liela nozīme ir spoguļošanās procesam, jo šī vieta ir sava garīguma un spēju atklāšanas centrs plašā apkārtnē. Smilgu atspulgi aukstajā akā – vieglums dziļumā, kustība tukšumā.

KAPLAVA

Zīmes centrālā figūra – zirgs, rotaļu zirdziņš bez "jātnieka". Kaplavas zirgu sēta "Klajumi" kā viena no Kaplavas svarīgākajām vietām. Rotaļu zirdziņš – iedzīvotāju cerība un lielākā vēlēšanās par bērnu atgriešanos mājās. Otrajā plānā līkumotā Daugava. Robeža – zeltītā līnija, otrpus – neaizmirstuļu (Baltkrievijas nacionālā puķe) lauks, priekšplānā spilgtas kliņģerītes – mājīguma, siltuma un košuma puķes, kaplaviešu pašu audzēta vietas mīlestība.

KALKŪNI

Apkārt slavenā Kalkūnu ķieģeļu cepļa ķieģeļi. Zīmi centrē dažāda platuma sīpolu gredzeni, kārtas, slāņi. Vidus laukumā sagriezušās kanēja un skursteņkūku mīklas spirāles, bet no zīmes vidus pretī skatās neaizmirstuļu acis (neaizmirstule – arī Baltkrievijas nacionālais augs, robežas tuvums).

LEIMAŅI

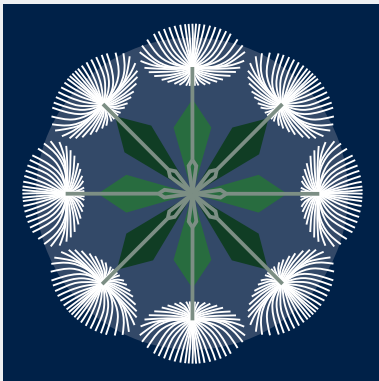
Kopienas zīmes pamatā rokas dzirnaviņu dzirnakmens. Dzirnakmens miltu rievās sasauca ar Zīmju parka slavenāko zīmi – ugunskrustu (kustība, auglība). Zīmē iekļautas arī labības vārpas un grieziens, rituma kustību pastiprina virzienā izkārtoti zelta graudiņi. Zīmes ornamenta otrā plānā – Laimas zīme (skujīņa).

LIELZALVE

Zīmes fonu veido Lielzalves muižas kungu mājas skapja durvju ornamenti. Priekšplānā atvērta grāmata, kurā vēsturi pieraksta spalvas Sēlijas karoga krāsās.

MEDUMI

Kopienas zīmes pamatā ir pieneņpūku vainags. Pieneņpūkas, tai pašā laikā – pieneņu sēklas, simbolizē vieglumu, jaunību, saulainu pakalnu garantiju nākotnē. “To sauli (pieneņu zeltu pavasarī pakalnos) nekas neiznīcinās” – tā teica Medumu jauniešu centra vadītāja Diāna.

Medumu ģerbonī ir ozols uz zelta pakalniem, arī Medumu tuvumā ir vieta, ko sauc “Zelta kalns”, tādēļ zīmes galvenā nozīme ir: nodrošināt šo zeltu uz pakalniem arī turpmāk.

NERETA

Kopienas zīmes galvenais elements ir Jāņa Jaunsudrabiņa “Baltās grāmatas” bērzi Mūsmājās – “Riekstiņos” Neretā. Bērzu galotnes ir spīcas, asas, kāda ir neretiešu mentalitāte: tieša, trāpīga, neglaimojoša, kritiska gan pret sevi, gan citiem. Zīmes vidum izmantots vēl viens elements no “Baltās grāmatas” ilustrācijām – durvju dēļu vidus salaiduma raksts “Riekstiņu” klētiņā. Vienlaikus šis simbols iezīmē Neretu kā vienu no sēju identitātes galvenajiem centriem. Zīmē tāpat izmantotas bērza lapas kontūras. Purva ķērpju pelēkzaļais tonis atdod godu šī apvidus purviem un neskartajai dabai.

PAŠULIENE

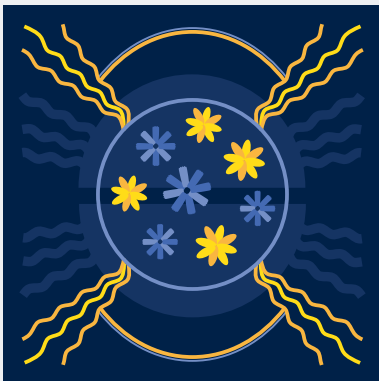
Cimda raksts, kas šajā gadījumā ir identitātes, vietas piederības un, vienlaikus, arī latvietības simbols, atrodas ceļa/labirinta sākumā. Tam jānokļūst līdz zīmes vidum, kur tam ir īstā vieta, pārvarot neērtības un grūtības, šķēršļus. Labirints būvēts no sūkņu stacijas "caurulēm", runājot par to, kā šī apdzīvotā vieta radusies. Baltās līnijas vietām pārtrūkst – enerģijas plūdums kopienā apgrūtināts, saskarsme cilvēkiem vai nu nav vēl izveidojusies vai ir zaudēta. Zīmes līnijas atgādina Pašulienes ciema iekārtojumu un uzbūvi. Fonā Pašulienes dabas lieguma meži. Zīme noslēgta – patvērums.

PILSKALNE

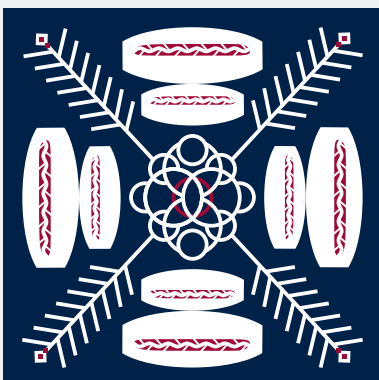
Zīmi veido tradicionālais seno ēku dēļu raksts durvīs – klētis, krogi, graudu kaltes. Šis pats līniju ritms – unikālais industriālā mantojuma objekts: Pilskalnes muižas plauktu graudu kalte. Pilskalnes meža pļavu līkloči un kopējā ainavas noskaņa izteikta no visām četrām debesspusēm iekļaujošās, vietas burvību sargājošās papardēs. Zīme tiecas uz centru, tāpat kā Pilskalnes kopienas stingrais balsts ir regulāra kopā sanākšana.

RADŽUPE

Zīmi veido ziedu vannas un pirts bļodas. Cigoriņš un kliņģerīte – tipiski ārstniecības augi, zāles. Oranžās un dzeltenās viļņotās līnijas – vietas starojums, sievietes maģija un apiņu stīgas. Zilās viļņotās līnijas – ūdeņi, upe, purvi, pirts gars. Kopējā kompozīcija – ziedoša spīganas acs, kas izstaro gaismu.

RITE

Zīmi veido viens uz otra salikti sniegbalti spilveni ar "Rišeljē" tehnikā ielaistām (iestrādātām) malām – šādi izšūti spilveni bija mūsu vecmāmiņu čakluma, mājīguma, pārticības, mājas mātes lepnuma liecinātāji. Zīmes vidū diegu cilpas, apli, apļu vijums – sarītēšana, tamborējumi, cilvēku kontakti un mijiedarbība. Skujiņa, Laimas zīmes elementi, kas atgādina baltas putekļu slotiņas – tīrības, kārtības un čakluma līnijas. Zīmē izmantots tīrs, sveigis, gandrīz sterils krāsu salikums.

SALIENA

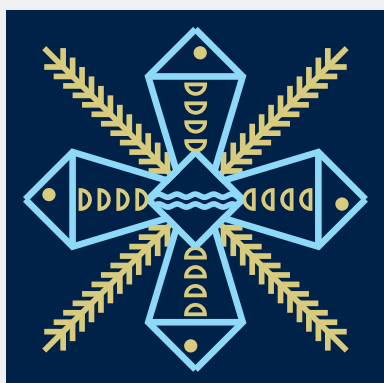
Zīmes galvenais elements – Poguļankas arkveida tilts, kas ir Salienas nu jau nostiprinājies zīmols. Pie tilta pulcējas putni – Kārļa Grīguļa mantojums un daudzie Salienas radošie cilvēki: dzejnieki, mākslinieki, muzikanti. Poguļankas upītes līklocis. Atspulgs upē – Salienas interese par vietas vēsturi, vēlme atbilst un turēt cieņā mantojumu. Putnu salidošana, pulcēšanās – salieniešu turēšanās kopā, kopienas vienotība un kopdarbība.

SAUKA

Zīmi veido atvērtu grāmatu silueti, kuru muguriņās iestrādāts patriotiskās sarkanbaltsarkanās krāsas burta S formā, kas atgādina Latvijas karoga plīvošanu. Grāmatu silueti, savijoties kopā, kopā veido auseklīša zīmi, kas ir mūsu atmodas laika simbols un Saukas kopienai ļoti nozīmīgs aizvien. Zīmes diagonālēs ievietoti stilizēti plūškoka ziedi, ar kuru sīrupiem slavena Saukas mājražotāja Gita Kļaviņa, un šie produkti ir plaši Latvijā atpažīstami. Zīmē izmantots tīrs, skaists, gandrīz sterils krāsu salikums.

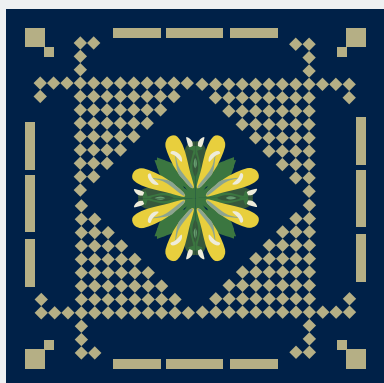
SECE

Zīmi veido zivju silueti un labības vārpas, tādējādi izsakot Seces galvenos ekonomiskās labklājības virzienus.

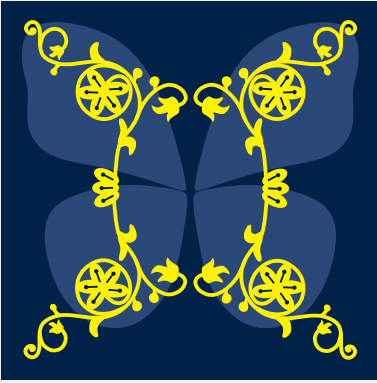
Zvīņu rinda zivīm pavidu un zelta monētu acis simbolizē pārticību (zvīņas – nauda). Zīmes vidū izvietots vilnītis rombveida ieslēgumā – Seces pagasta slavenās zivju dīķu saimniecības. Vilnītis, kas norobežots no pārējās zīmes nozīmē arī Seces nosaukuma izcelšanos „Daugava secen”. Zīmē dominē taisnas līnijas, kas izsaka Seces kā kopienas pragmatismu, praktiskumu.

SĒLPILS

Zīmes dominanti veido Sēlijas cilts arheoloģiskās (9.-12.gs) villaines ieausto bronzas gredzenu raksta elementi – pilskalni, jumis. Zīmes vidū lauks ar mēlenes ziedu. Lauks – nozīmīgākā senās sēļu arheoloģijas atradumu vieta – Lejasdopeļu kapulauks Sēlpils pagastā. Mēlenes zieds izsaka senās amatu tradīcijas, prasmes. Mēlene tika izmantota kā krāsaugs, lai iegūtu tipisko mēlenes zilo krāsu, kas izmantota greznajos arheoloģiskajos tērpos. Mēlene mūsdienās ir praktiski izzudis augs, un sarežģītais dziju krāsošanas process, lai iegūtu dziļi zilo toni – zīmē šis savienojums liecina, ka Sēlpils ir seno, izzūdošo sēļu kultūras daļu glabātāja. Bronzas raksti zīmē attēloti kā „nosūbējuši”, ne spoži, lai pastiprinātu senatnes iespaidu. Pagarinātās līnijas zīmes malās var uztvert kā Sēlpils Dainu skapja lādītes, atvilktnes.

SKRUDALIENA

Zīmi veido praktiski tikai divi elementi. Zilais tauriņš zīmes otrā plānā ir Skrudalienas pagasta ģerboņa elements, tātad, kopienas identitātes jau iepriekš izteikta daļa. Dzeltenās, plastiskās līnijas zīmes priekšplānā ir kokgriezumaraksts, kas atrodas virs ieejas Skrudalienas dzeltenās baznīcas. Līniju plastiskums un pats ornaments runā par to, ka kopienā noteicošais ir sieviešu sīkstums, valdošā ir sieviešu enerģija. Līnijās valdošie augu, ziedu elementi – kopienas iedzīvotāju tieksme pēc skaistā, ciemata sakoptās, puķu dobēs iegrimušās mājiņas. Pati par sevi šāda elementa esamība un tā krāsa – spilgti dzeltenais, ir šim apvidum ļoti raksturīgas iezīmes un, zināmā mērā, norāda uz Baltkrievijas robežas tuvumu un no tās izrietošo kultūras un arhitektūras daudzveidības savstarpēju integrāciju.

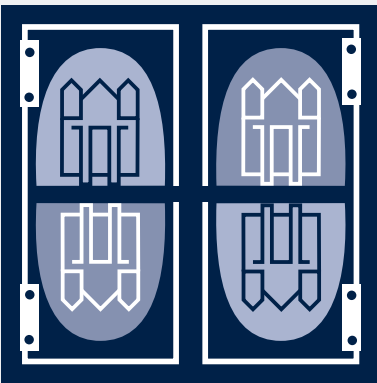
SLATE

Zīmi apkļauj Slatē etnogrāfisko brunču auduma raksts, kas atgādina svītru kodu. Galvenais motīvs – purva lācene (mīklene).

Zīmes centrā lāceņu lapas veido ne līdz galam aizaugušu Slatē sila Ezerpurvu ar krustiņu vidū (leģendā – vara trepes).

SUBATE

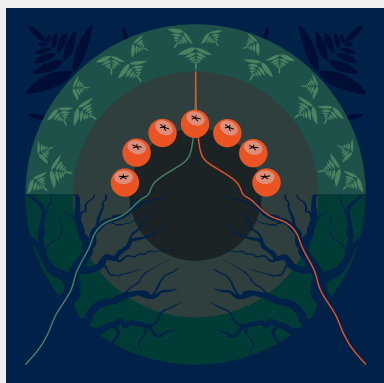

Zīme veidota uz spoguļis spoguļi principa.

Pirmajā līmenī tā atspoguļo vienu no Subates pilsētiņai raksturīgākajām detaļām – logu slēģus. Savukārt, logu slēģi kā ļoti izplatīts mazpilsētas apbūves elements liecina par lielu Lietuvas mazpilsētu kultūras ietekmi, norādot uz to, ka Subate ir Lietuvas robežpunkts. Otrajā spoguļošanās līmenī iekļauti vairāki simboli. Lielie, izstieptas formas Subates ezeri, kas nosaka gan pilsētas plānojumu, gan, lielā mērā, Subates kopienas dzīvi vispār. Zīmē attēlotas arī šaurās zemes strēles starp ezeriem.

Ezeru formu aprises atgādina citu Subatei nozīmīgu kultūrvēstures daļu – ebreju senkapus, kuru raksturīgā kapakmeņu forma izmantota ezeru attēlojumā. Trešajā spoguļošanās līmenī iekļauts stilizēts īpatnējais un unikālais Subates luterāņu baznīcas siluets, no kuras kalna Subate redzama visā tās skaistumā. Pēdējais elements, kas novietots baznīcas vārtu vietā – atvērtās līnijās apzīmēts lievenītis, kas runā par Subates atvērtību dažādām kultūrām, reliģiskajām piederībām, viesiem, idejām un jaunam sākumam.

SUNĀKSTE

No "sūnu akas" iztek divas tērcītes, katra ieplūst citā upju baseinā. Upju baseinu dzīslujums – vecu koku siluetei – asinsrite.

Zīmes centrā pīlādžogu (maģiska aizsardzība, vietas un sevis sargāšana pret ļauno aci) pusaplis. Visam jaunajam plaši atvērta acs.

ŠĒDERE

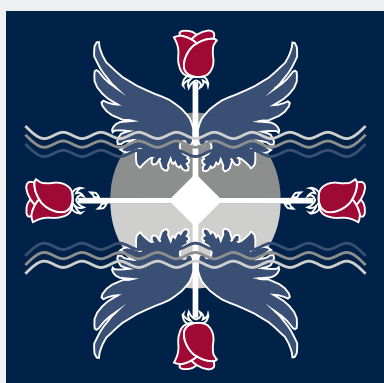
Zīmē divas liepas, sadevušās zaros stāv uz balta godu saimnieču priekšauta jostas. Saaugušie zari – kopienas iedzīvotāji, kas tiecas viens pie otra. Goda priekšauts kā Šēderes dzirnavu dambis, pāri kuram puto upītes ūdens.

VIESĪTE

Zīmi veido trīs elementi, kas Viesītei definēti kā galvenie raksturīgie, noteicošie. Zīmi pāršķēļ saursliežu dzelzceļš, kuram uz gulšņiem sazēlusi zaļa zālīte. Viesīte ir galvenā Mazbānīša mantojuma glabātāja, kopienā par šo laiku ir aizvien stipras atmiņas, tādēļ var teikt, ka Mazbānītis strikti nodala laika posmus Viesītē: „pirms” un „pēc”. Savukārt, otra Viesītes identitāti veidojošā daļa – tās senākais nosaukums „Āžu krogs” aizvien ir dzīvs gan viesītiešu valodā, gan cita veida saskarsmē, bet āzis kā „totēma” dzīvnieks parādās arī pilsētiņas noformējumā. Tādēļ zīmē kā dominējošie elementi ir iekļauti izliekti āža ragi, kas veido arī burta V formu. Tuvu centram izvietoti 4 elementi, ko var uztvert gan kā āža acis, gan ozolzīles, kas ir Viesītes ģerbonī.

ZASA

Zīme veidota uz Zasas leģendu pamata: leģenda par Cukurkalniņu, par rožu saliņu, par sudraba āderi zem Cukurkalniņa, kā arī par Vilkaču koku, kas pilnmēness laikā parāda savu maģisko spēku, pārļu tiltiņu. Zīmē vijņotās līnijās iekļauts arī Zasas ainavas elements – no Dzirnupītes uzpludinātais Dzirnavu diķis, kas ir Zasas parka plānojuma galvenais noteicošais faktors. Mūzas spārni attēlo Zasas kopienas galveno misiju – dot iedvesmu radošajiem cilvēkiem un būt radošiem arī pašiem. Roze zīmē izmantota ne tikai kā leģendas varone, šis zieds visbiežāk minēts kā Zasu raksturojošs un izsaka zināmas ambīcijas, kaprīzes un nepieejamību. Zīmē izmantoti vēsie, nakts un mēnessgaismas toņi, jo Zasa par savu noteicošo stihiju ir izvēlējusies Mēnesi, kā arī Zasas raksturojumā (iekšējā un ārējā) dominē tādi vārdi kā: auksta, vēsa, lepna, nepieejama.

PIELIKUMI

1. pielikums – Dvietes kopienas izpētes dokumenti – anketa un analīze
2. pielikums – Sunākstes kopienas identitātes palete
3. pielikums – Kopienu sadarbības tīkla ietekme uz sociālo, kultūras un politisko vidi (EN)
4. pielikums – Erasmus apmācību kursa programmas 5. dienām un 7. dienām

1. PIELIKUMS.

DVIETES KOPIENAS IZPĒTES DOKUMENTI – ANALĪZE UN ANKETA.

1

DVIETE

Deklarēto iedzīvotāju skaits 2020.gada janvārī – 187

Iedzīvotāju skaits, kas norādīts kopienas aptaujas anketās:

Aptaujas anketās norādīts salīdzinoši korekti, dominē iedzīvotāju skaits robežās no 350 līdz 500 cilvēkiem. Atšķirības ir ļoti būtiskas.

Atšķirību iemesli:

- Dvietē ir aktīva kopienas daļa, īstenotās darbības rosina domāt par būtiski lielāku iedzīvotāju skaitu ciematā;
- Kopienas pašapziņa, kas uzskatāmi atspoguļojas aptaujas anketās. Pašcieņas līmenis liedz pieņemt to, ka reālais iedzīvotāju skaits ciematā ir tik neliels;
- Statistikas datus ir fiksēts tikai ciemata iedzīvotāju skaits, taču kopienas dzīvē piedalās arī viensētās dzīvojošie.

Ziņas pēc atslēgvārda „Dviete” www.google.com pirmajā šķirklī

[Dviete — Vikipēdija](#)

lv.wikipedia.org › wiki › Dviete

Dviete, arī **Dvīts**, ir ciems Ilūkstes novada **Dvietes** pagastā, pagasta centrs. Izvietojies pagasta dienvidos **Dvietes** upes un tās pietekas Rotupes krastā autoceļu ...

[Dviete – Ilūkste | Tūrisma klubs "Sniegpulkstenīte"](#)

www.sniegpulkstenite.lv › velomarsruti › dviete-ilukste

Dvietes muižas apbūve, muižas pārvaldnieka ēka un muižas parks veidots 19. gs. vidū. Parka platība ir 7 ha. Parkā ir ar 3 kanāļiem saistīti dīķi, 2 akmens dārzī ...

[Dvietes pagasta pārvalde – Ilūkstes novada pašvaldība](#)

www.ilukste.lv › pasvaldiba › dvietes-pagasta-parvalde

Dvietes pagasta pārvalde. Adrese: „Pagasta pārvalde”, **Dviete**, **Dvietes** pagasts, Ilūkstes novads, LV-5441. Kontakttālruni: 65475434, 28377279. E-pasts: ...

[Dviete nav tikai punkts Latvijas kartē. Uzņēmīgas dvietietes ...](#)

skaties.lv › beztabu › interesanti › dviete-nav-tikai-pun...

2020. gada 25. febr. - Ilūkstes novada **Dviete** atrodas 207 kilometru attālumā no Rīgas, bet no ... **Dvietē**, vīnogu selekcionāra Paula Sukatnieka dzimtas mājās ...

[Cimos Dvietē | Bebrene. Atpūta un tūrisms. - Mana Bebrene](#)

www.manabebrene.lv › cimos-dviete

Cimos **Dvietē**. watch Publicēšanas datums: sestdiena, 2017 gada 19. augusts. Vēl pirms dažiem gadiem pasaulē pazīstamā selekcionāra Paula Sukatnieka ...

[Dviete, Dvietes pagasts, Ilūkstes novads - Adrešu katalogs ...](#)

www.lursoft.lv › adrese › majas

Informācija par Latvijas adresi **Dviete**, **Dvietes** pagasts, Ilūkstes novads.

["Madaras", Dviete, Dvietes pagasts, Ilūkstes novads, LV-5441 ...](#)

www.lursoft.lv > adrese > [madaras-dviete-dvietes-pagas...](#)

Dviete, Mednieku kolektīvs. Ilūkstes nov., **Dvietes** pag., **Dviete**, "Madaras". Attīstīt nenoplicinošu medību saimniecību; iesaistīt savus biedrus medījamo dzīvnieku ...

Kopienas aptaujas anketās norādītās svarīgākās vietas

Muiža, „Apsītes”, dižozols, baznīca, parks, pļavas, paliene, Mini zoodārzs

WordItOut

WordItOut

Iedzīvotāju atbildes ir uzskatāmi nesakrītīgas ar publiski pieejamo informāciju. Google meklētāja pirmajā šķirklī pastarpināti uzrādās būtiskākie Dvietes objekti iedzīvotāju skatījumā – muiža, parks, „Apsītes”, u.c. Meklētāja rezultātu informācija ir uzskatāmi pasīva – tā ir vikipēdijas lapa, biedrības, kura nedarbojas Dvietē, sniegtā informācija, pašvaldības informācija, kā arī ziņas par mednieku kluba darbību. Tikai vienā rezultātā uzrādās būtiskā informācija – par „Apsītēm”, Dvietes muižu, biedrībām.

Publiskais, nevalstiskais un komercsektors Dvietē:

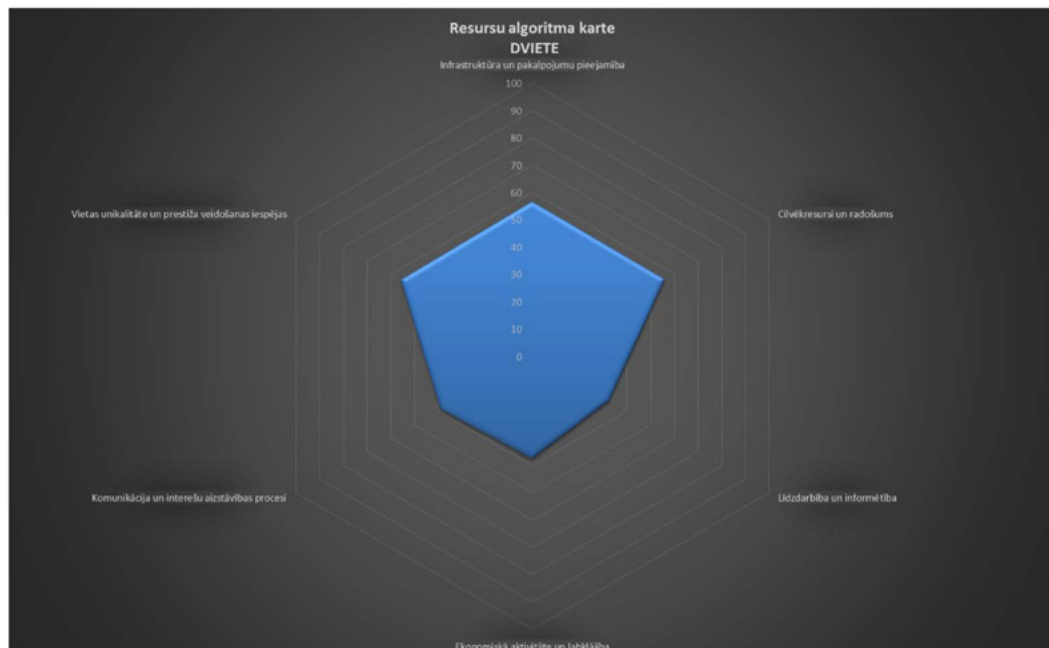
Dviete ir Ilūkstes novada Dvietes pagasta centrs. Tur atrodas šādas pašvaldības/publiskā sektora iestādes:

Pašvaldība, kultūras nams, pasts, bibliotēka, Paula Sukatnieka muzejs „Apsītes”, Dvietes muižas komplekss, Sociālā atbalsta centrs.

Nevalstiskais sektors, reliģiskā darbība: Dvietē darbojas divas aktīvas NVO, kas pārstāv vides aizsardzības, kultūras un tūrisma veicināšanas, amatniecības un mūžizglītības jomas. Abas darbojas aktīvi, labā līmenī, atpazīstamākā no tām ir „Dvietes vīnogas”. Šī biedrība faktiski formē Dvietes kopienu, kā arī atpazīstamību. Aktīvi darbojas Romas katoļu baznīcas draudze.

Svarīgākie uzņēmējdarbības objekti:

Veikals, aptieka, remontdarbnīcas. Dvietes saldējuma ražotne, Dvietes mini zoo, ēdināšanas pakalpojumu sniedzēja Dace Tamane.

Semināra norises forma.

Semināra norises forma – draudzīga, ar vidēji lielu apmeklējumu. Daudz diskusiju, aizrautīgu un ieinteresētu, liela daļa laika atvēlēta neformālām sarunām. Piedalās NVO sektora pārstāvji, uzņēmējdarbības pārstāvji. Nav pārstāvēta pašvaldība. Piedalās divi pārstāvji no Bebenes. Aptaugas anketas tiek aizpildītas gan semināra norises laikā, gan individuāli.

Mājasdarba izstrādes metode.

Mājasdarbs tiek izstrādāts, organizējot kopienas aktīvistu sanākumi biedrībā „Dvietes vīnogas”. Izstrādes notiek diskusiju formātā, izvēloties svarīgāko attīstības elementu, kas būtu reāli īstenojams.

Mājasdarba prezentācijas forma.

Mājasdarbs ir sagatavots stāstījuma formā, nav rakstisku materiālu. Prezentē viens cilvēks.

**Dvietes mūza – „Apsītes”, muiža.
Jaunā mūza – kafejnīca, pievilcīga ēdināšanas iestāde.**

Specifika

- Spēcīga personība, kas virza kopienas dzīvi, apvieno iedzīvotājus. Muzejs „Apsītes” ir veltīts tik pat spēcīgai personībai;
- Novada „nomale”, neliels ciemats, kurā publiskie pakalpojumi, infrastruktūra ir nodrošināta minimāli;
- Ļoti augsta kopienas pašcieņa, lokālais patriotisms;
- Pēdējo 2 gadu laikā, pateicoties kopienas aktivitātēm, noformējies pievilcīgs, bagāts tūrisma piedāvājums;
- Veidojas nelieli uzņēmumi, kas iekļaujas kopējā ciemata attīstības ainā;

Riski

- Trūkst informācijas publiskajā telpā, elektroniskie mediji sniedz radikāli atšķirīgu priekšstatu par Dvieti;
- Nosaukums un identitāte – Dviete saistās ar Dvietes upes palieni, pļavām. Taču ciemats Dviete ar šo parādību ir saistīts minimāli;
- Jaunākās paaudzes trūkums aktīvajā kopienā;
- Novada pašvaldības neieinteresētība un vietējās pārvaldes pasivitāte;
- Ierobežoti cilvēkresursi jau izveidotā piedāvājuma uzturēšanai un attīstībai;
- Publiskās infrastruktūras trūkums.

Iespējas un darbības

- Uzlabot informācijas apriti elektroniskajos medijos, sociālajos tīklos, nodrošinot Dvietes atpazīstamību atbilstoši tās tēlam;
- Veicināt jaunākās paaudzes piesaisti aktīvajai kopienas daļai – mudinot veidot uzņēmējdarbību, izmantojot esošo tūrisma piedāvājuma bāzi, izmantot NVA jauniešu programmas, veidot sadarbību ar Daugavpils mācību iestādēm, piedāvājot prakses vietas, organizējot nometnes un izglītojošas nodarbības. Akceptēt attālinātu līdzdalību Dvietes kopienas attīstībā;
- Pievērst pastiprinātu uzmanību „diasporai” – cilvēkiem, kuriem ir saiknes ar Dvieti, tādējādi palielinot aktīvo kopienu; piedāvāt vasaras atpūtu, kas kombinēta ar brīvprātīgo darbu kopienā;
- Uzlabot sadarbību ar novada pašvaldību, meklēt konstruktīvas sadarbības formas;
- Paplašināt un detalizēt jaunās mūzas piedāvājumu, paredzot tai izveidot kopienas atbalsta sistēmu;
- Detalizācijā rekomendējams iekļaut papildus funkcijas kafejnīcai – tūrisma informācijas sniegšana, suvenīru, vietējo rokdarbu ražojumu tirdzniecība;
- Veidot sadarbību ar tuvākās apkārtnes, novada pārtikas ražotājiem, lai nodrošinātu lokālo produktu izplatību.

Kultūras ministrija

Sabiedrības integrācijas fonds

Latvian Civic Society

Projekts “Kopienas izaugsmes katalizators” Nr.2020.LV/NVOF/MIC/001/02
Projektu finansiāli atbalsta Sabiedrības integrācijas fonds no Kultūras ministrijas
piesūktajiem Latvijas valsts budžeta līdzekļiem, īsteno biedrība «Ūdenszīmes»

Projekts "Kopienas izaugsmes katalizators"
Nr.2020.LV/NVOF/MIC/001/02
Projektu finansēti atbalsta Sabiedrības integrācijas fonds no Kultūras ministrijas piešķirtajiem Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

Kopienas aptaujas anketa (DVIETE)

Informācija par respondentu:

Vārds, uzvārds * (*Līdzī, norādiet, ja vēlaties):	Vēcums		Dzimums
Dzīvesvieta:	Novads, pagasts (lūdzu, ierakstiet)	Atzīmējiet ar x Dzīvoju viensētā Dzīvoju ciematā	

Lūdzu, novērtējiet skalā no 1 līdz 10, cik svarīgi, Jūsaprāt, ir šādi faktori vietas potenciālam kategorijā „Infrastruktūra un pakalpojumu pieejamība”

ceļu infrastruktūra, sasmēdzamība	atālumš no lielākajiem attstības centriem	medicīnas pakalpojumu pieejamība	izglītības pieejamība bērniem – bērnuārzš, skola, vidusskola	mūžizglītības pieejamība pieaugušajiem	pagasā pārvalde – pieejama pašvaldība uz vietas	bibliotēka	veikals	interneta pārklājums	autoserviss, citi aktuālie pakalpojumi

Lūdzu, novērtējiet skalā no 1 līdz 10, cik labi nodrošināti (pieejami), Jūsaprāt, ir šādi faktori vietas potenciālam kategorijā „Infrastruktūra un pakalpojumu pieejamība”

ceļu infrastruktūra, sasmēdzamība	atālumš no lielākajiem attstības centriem	medicīnas pakalpojumu pieejamība	izglītības pieejamība bērniem – bērnuārzš, skola, vidusskola	mūžizglītības pieejamība pieaugušajiem	pagasā pārvalde – pieejama pašvaldība uz vietas	bibliotēka	veikals	interneta pārklājums	autoserviss, citi aktuālie pakalpojumi

Par anketas saturu atbild biedrība „Ļādenszīmes”. Iegūtie viedokļu dati tiks izmantoti projekta rezultātu nodrošināšanai un var tikt izmantoti projekta publicitātē. Informācija par respondentu (vārds, uzvārds) netiks nodota trešajām personām. Informācija par respondentu (dzimums, vēcums) projektā tiks izmantoti tikai apkopotā veidā.

Līdzu, paudiet savu viedokli vietas potenciālam kategorijā „ Cilvēkresursi un radošums ”
Cik cilvēku kopumā dzīvo Dvietē? Reāli dzīvo visu gadu?
Cik daudzi dzīvo vasarā/bīvdienā mājās?
Cik % no visu gadu apdzīvotajām mājām būtu dēvējamas par skaislām, sakoptām?
Cik % no vasaras mājām būtu dēvējamas par skaislām, sakoptām?
Cik daudziem ir augstākā izglītība?
Vai izglītības līmenim ir nozīme?
Cik liels ir tas cilvēku skaits/procents, kas nosaka/organizē svarīgākos notikumus Dvietē?
Cik daudzi no šiem cilvēkiem ir pašvaldības darbinieki?
Cik daudzi no šiem cilvēkiem ir “iebraucēji” – vasaras māju īpašnieki, cilvēki kas pārcēlušies uz dzīvi Dvietē no citurienes?
Kurš cilvēks, Jūsprāt, ir Dvietes „dvēsele”?

Līdzu, paudiet savu viedokli vietas potenciālam kategorijā „ Līdzdarbība un informētība ”
Cik daudz Dvietē ir biedrību/aktīvo cilvēku apvienību?
Vai Jūs darbojaties kādā no tām?
Cik % no kopējā iedzīvotāju skaita tajās iesaistās?
Vai ir svarīgi iesaistīties biedrībā?
Kādēļ? (atbilstošos atzīmējiet ar x)
ir iemesls sanākt kopā, satikt cilvēkus
var iemācīties jaunas lietas, organizēt pasākumus, kaut kur aizbraukt
var izdarīt nozīmīgas lietas savas vietas attīstībai
var ietekmēt pašvaldības lēmumu pieņemšanas procesus
var ietekmēt lēmumu pieņemšanas procesus valsts līmenī

Par anketas saturu atbild biedrība „Ļādenszīmes”. Iegūtie viedokļu dati tiks izmantoti projekta rezultātu nodrošināšanai un var tikt izmantoti projekta publicitātē. Informācija par respondentu (vārds, uzvārds) netiks nodota trešajām personām. Informācija par respondentu (dzimums, vecums) projektā tiks izmantoti tikai apkopotā veidā.

Lūdzu, pārdienu savu viedokli vietās potenciālam kategorijā „Vietas unikālitate un prestiža veidošanas iespējas (neizmantojie resursi)”

Lūdzu, nosauciet:	
3 svarīgākās vietas Dvietē:	1: 2: 3:
3 skaistākās vietas Dvietē:	1: 2: 3:
3 tādas vietas, kas krīt uz nerviem vai duras acīs:	1: 2: 3:
3 tādas vietas, ar ko Jums saistās personīgas, īpašas atmiņas. Tām nav jābūt skatāmām/sakoptām;	1: 2: 3:
3 tādas vietas, kas saistās ar svarīgiem vēsturiskiem notikumiem, arī tad, ja tās nav sakoptas/apskatāmas;	1: 2: 3:
3 vēsturiskas personības, kas saistītas ar Dvieti;	1: 2: 3:
3 mūsdienu cilvēkus, kas saistīti ar Dvieti:	1: 2: 3:
3 vārdus, kas raksturo Dvieti;	1: 2: 3:

Par anketas saturu atbild biežiība „Īdēnszīmes”. Iegūtie viedokļu dati tiks izmantoti projekta rezultātu nodrošināšanai un var tikt izmantoti projekta publicitātē. Informācija par respondentu (vārds, uzvārds) netiks nodota trešajām personām. Informācija par respondentu (dzimums, vecums) projektā tiks izmantoti tikai apkopotā veidā.

Lūdzu, pārdienu savu viedokli vietās potenciālam kategorijā „**Ekonomiskā aktivitāte un labklājība**”

Kā Jūs varētu teikt par savu dzīvi (atzīmējiet ar x atbilstoši):

dzīvoju labi, pārticīgi	
esmu turīgs, bagāts cilvēks	
dzīvoju pārticīgi	
dzīvoju trūcīgi	
Kas veido Jūsu priekšstatu? (atzīmējiet ar x atbilstoši):	
man ir laba ģimene, jūtos droši	
man pieder sava māja/ir ģimenes māja	
manā īpašumā ir zeme(cik daudz?);	
manā īpašumā ir mežs	
mani ienākumi ir pietiekami ikdienas vajadzību segšanai	
varu izveidot uzkrājumus, veikt lielākas iegādes	
man pietiek līdzekļu veselības uzturēšanai	
man ir laba veselība, tās uzturēšanai līdzekļi nav vajadzīgi	
man ir interesants darbs/ vaļasprieks	
mans darbs nav pietiekami atalgots	
Dvietē nav man piemērota darba	
Esmu (atzīmējiet ar x atbilstoši):	
pensionārs	
algots darbinieks	
pašnodarbinātais	
zemnieku saimniecības/uzņēmuma īpašnieks	
bezdarbnieks	
mājsaimniece	

Par anketas saturu atbild biežiība „Uzdenszīmes”. Iegūtie viedokļu dati tiks izmantoti projekta rezultātu nodrošināšanai un var tikt izmantoti projekta publicitātē. Informācija par respondentu (vārds, uzvārds) netiks nodota trešajām personām. Informācija par respondentu (dzimums, vecums) projektā tiks izmantoti tikai apkopotā veidā.

Lūdzu, ierakstiet, Jūsprāt, atbilstošos skaitļus:	
Cik daudz Dvietē ir uzņēmumu/zemnieku saimniecību?	
Cik piemājas saimniecību?	
Kā Jums šķiet, cik % no iedzīvotājiem ir uzņēmēji, zemnieku saimniecību īpašnieki?	
Kā Jums šķiet, cik % no iedzīvotājiem strādā pašvaldības, valsts institūcijās?	

Lūdzu, paudiet savu viedokli vietas potenciālam kategorijā „Komunikācija un interešu aizstāvības procesi”

Cik bieži Jūs sazināties ar sava novada/pagasta pašvaldību (atzīmējiet ar x atbilstoši):	
1 reizi mēnesī	
1 reizi 6 mēnešos	
1 reizi gadā	
Nekad	
Cits variants:	
Kādos jautājumos vērsties pašvaldībā(atzīmējiet ar x atbilstoši):	
kārtoju maksājumus	
pēc sociālā atbalsta	
iesniedzu dokumentus	
prasu padomu kādas konkrētas situācijas risināšanā	
iesniedzu savus ierosinājumus un idejas	
piedalos iedzīvotāju sanāksmēs, sabiedriskajās apspriešanās	
Cits variants	

Par anketas saturu atbild biežība „Ļaidszīmes”. Iegūtie viedokļu dati tiks izmantoti projekta rezultātu nodrošināšanai un var tikt izmantoti projekta publicitātē. Informācija par respondentu (vārds, uzvārds) netiks nodota trešajām personām. Informācija par respondentu (dzimums, vecums) projektā tiks izmantoti tikai apkopotā veidā.

Pie kādiem speciālistiem savā pašvaldībā vērsaties biežāk? (atzīmējiet ar x atbilstoši):	
Novada domes priekšsēdētājs	
Pagasta pārvaldnieks	
Komunālās daļas, īpašumu apsaimniekošanas speciālisti	
Grāmatveidības, finanšu speciālisti	
Projektu speciālisti	
Sociālā dienesta darbinieki	
Kultūras darbinieki, sabiedrisko attiecību speciālists	
Nezinu, kā viņus sauc, pagastā strādā	
Cits variants	
Vai esat piedalījies kādā protesta vai atbalsta akcijā? (atzīmējiet ar x atbilstoši):	
Nē	
Jā:	
Kā tas notika:	
piedalījies ar savu parakstu	
organizēju parakstu vākšanas kampaņu, sagatavoju materiālus	
piedalījies sanāksmē	
organizēju sanāksmi	
sagatavoju iesniegumu un savācu parakstus	
Vai zināt, kādi šai akcijai bija rezultāti? (atzīmējiet ar x atbilstoši):	
Jā, pozitīvi	
Jā, negatīvi	
Nenoskaidroju, nezinu	

Par anketas saturu atbild biedrība „Īdēnszīmes”. Iegūtie viedokļu dati tiks izmantoti projekta rezultātu nodrošināšanai un var tikt izmantoti projekta publicitātē.
 Informācija par respondentu (vārds, uzvārds) netiks nodota trešajām personām. Informācija par respondentu (dzimums, vecums) projektā tiks izmantoti tikai apkopotā veidā.

2. PIELIKUMS. SUNĀKSTES KOPIENAS IDENTITĀTES PALETE

Projekts "Kopienas izaugsmes katalizators. Empātija" Nr. 2022.NVOF/MAC/012/028
Projektu finansiāli atbalsta Sabiedrības integrācijas fonds no Kultūras ministrijas piešķirtajiem
Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

SUNĀKSTE

Uzskata, ka jau Livonijas ordeņa Sēlpils fogtejas laikā 1516. gadā Frīdrihs fon Plāters Sunākstē dibinājis vikāriju, bet 1570. gadā, pirmā Kurzemes un Zemgales hercoga Gotharda Ketlera laikā, celta senākā Sunākstes baznīca. Apvienotajai draudzei 1742. gadā ar mācītāja Radecka gādību uzcēla jaunu Sēlpils-Sunākstes draudzes koka baznīcu, kas līdz 1816. gadam atradās tagadējā Sunākstes pagastā pie senā ceļa uz Koknesi mūsdienu „Zvanītāju” māju vietā. Tajā no 1766. līdz 1796. gadam sprediķoja Vecais Stenders un vēlāk viņa dēls Jaunais Stenders. 1816. gada augustā, tuvējam Pīrāgu krogam aizdegoties, liesmās aizgāja bojā arī Sunākstes baznīca.

Pēc I Vispārīgajiem latviešu Dziedāšanas svētkiem mācītājs Kārlis Gotlobs Stenders 1873. gada 22. augustā 10 priekšpusdienā atjaunotajā Sunākstes baznīcā, pēc tam pie G. F. Stendera kapa un mācītājmuižas parka audzē sarīkoja dziedāšanas svētkus, kurā piedalījās astoņi kori no sešām Kurzemes guberņas Sēlpils draudzes novada dziedāšanas biedrībām ar aptuveni 200 dziedātājiem. Sunākstes mācītājmuižas birztalā risinājās dziesmu kari un pirmo vietu ieguva Sunākstes jauktais koris. “Latviešu Avīzes” un “Mājas Viesis” ziņoja, ka svētkos bijuši pieci līdz seši tūkstoši klausītāju.

Pēc Kurzemes tautskolu pārskata 1875. gadā Sunākstes draudzes skolās mācījās 241 skolēns. Tagadējais Sunākstes ciems izveidojies pie 1878. gadā uzbūvētās Lielsunākstes Piksteres pagasta skolas.

Sunākste ir ciems Aizkraukles novada Sunākstes pagastā, pagasta centrs.

Izvietojies pagasta vidusdaļā Lauces krastā autoceļu V956 un V926 krustojumā 36 km no Jaunjelgavas un 115 km no Rīgas.

Sunākstē atrodas pagasta pārvalde, pamatskola, saieta nams, bibliotēka, pasts, veikals. Apdzīvotā vieta izveidojusies pie Sunākstes pagastnama un skolas; izaugusi pēckara gados kā kolhoza «Sunākste» centrālais ciemats.

Periodikā atrodamas interesantas, īpatnējas un vietu raksturojošas ziņas par Sunāksti: Jēkabpils Vēstnesis, Nr.5 (09.11.1923)

Kāds Sunākstes pagasta pilsonis, dabūdams atraidošu atbildi no savas iecerētās, mēģinājis to „iezālot,” ar ģīftīgu pulveri. Par šo soli vainīgam būs jāatbild tiesas priekšā.

Jēkabpils Vēstnesis, Nr.31 (04.08.1932)

Ledus gabali, uguns un ūdens virs Sunākstes p. centra...

26. jūlijā Sunākstes pag. piemeklēja briesmīgs krusas negaiss. Pērkonim graujot, ar briesmīgu vēju krākdami nāca zemē krusas gabali baloža olu lielumā. Pa gaisu lidoja koku zari, lapas, no jumtiem plēstās skaidas. Troksnis bija tik liels, kā simtiem ložmetēju šautu. Negaisa pusē ēkām izsisti visi logi. Ledus gabali ar briesmīgu vēju un lietu brāzdamies sacēla ļaudīs, kas atradās mājās iekšā, šausmīgas izbailes. Apkārtne bija tā necaurredzamā baltā tumsā.

Cauri krusas sienai nevarēja izlausties neviens dzīvš radījums. Cilvēki un lopu, kas nepaspēja glābties zem jumta tika sadauzīti. Labi paaugušie lauki maz acumirkļos pārvērtās ar zemi sajauktā duļķainā, zaļā putrā. Kartupeļu laksti sašķaidīti un sadauzīti. Augļu kokiem un ogu krūmiem krusa nosita augļus un gandrīz visas lapas. Jaunam ābelītēm atlausti zari, nosisti šīs vasaras augumi, pašam stumbram sadauzīta un daudzās vietās atšķelta miza.

Tomātu, gurķu un sīpolu nevarēja pazīt. Nenopļautā āboliņa un pļavu zāle zemē sadzīta. Ar mašīnu to vairs nenopļaut, labi ja ar izkapti to varēs sameklēt. Labi paaugošais āboliņa un pļavu atāls zemē sadzīts, tā kā otrā dienā lopu bija jālaiž kailās ganībās.

Cietušo lauksaimnieku posts pardaudz liels, tai to spētu visu aprakstīt, un kas to nav redzējis, tas nevarēs izprast šo posta ainu.

Nopostītas galīgi sekošas saimniecības /.../

Nerunājot par zemē ieguldīto kapitālu, paceļas jautājums ar ko varēs šīs saimniecības kārtot savus maksājumus saimei, nodokļus, % zemes bankā un krājkasēs un citus.

Vērotājs.

Jēkabpils Vēstnesis, Nr.33 (19.08.1943)

Dziesmu svētki Sunākstē 1873. gadā

Šogad, kad paiet 70 gadi no pirmajiem vispārējiem dziesmu svētkiem Rīgā, sunākstleši ar lepnumu var atskatīties arī uz sava novada pirmo dziesmu svētku 70 gada dienu. 1873 g. 22.augustā notika pirmie dziesmu svētki Sunākstē. Jēkabpils muzejā glabājas viens šo dziesmu svētku programmas eksemplārs, kam šāds virsraksts: Dziedāšanas svētki tai 22. Augusti 1873 Sunākstē noturēti.

Dziesmu svētki iesākās ar garīgu koncertu Sunākstes baznīcā, pēc kam nolikts gājiens uz Vēca Stendere kapu, kur paredzēta runa un kādas dziesmas nodziedāšana Tālāk seko atpūšanās brīdis un dziesmu svētku trešā daļa – laicīgs koncerts brīvā dabā, Sunākstes mācītāja muižā.

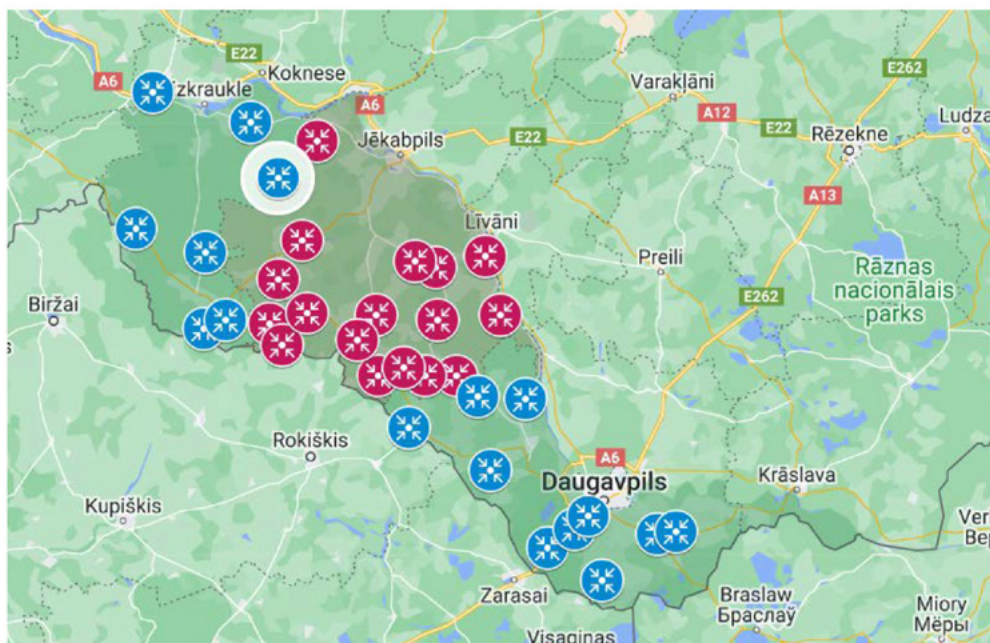
Tālāk programmā teikts, ka bez tam vēl katrs koris savas īpašās dziesmas dziedās, tas labākais dabūs "goda-maksu".

Cik un kādi kori piedalījušies šais dziesmu svētkos, nav, diemžēl, zināms. Varbūt Sunākstē par to būtu vēl kādas ziņas saglabājušās, tāpat varbūt vēl arī kas cits vienam otram vecākam cilvēkam sunākstietim ir zināms par šiem dziesmu svētkiem?

Dziesmu svētku atlikums domāts Stendera pieminēkļa celšanai, kā to lasām programmā:

„Ja kas no biļetu naudas pēc tām vajadzīgām svētku izdošanām atliksies, to nosūtīs priekš Stendera goda staba celšanas. Tāpēc, ja kas ko vairāk dos jeb sametīs, to ar pateicību saņems". Biļešu cena ir: 50. 20 un 10 kap., par . drukātu programmu jāmaksā 5 kap ". Atlikums laikam nav bijis ik kāds lielais, jo pieminēklis Stenderam līdz pat mūsu dienām ir palicis necelts.

Sunākste Sēlijas kartē

Kopienas iedzīvotāji par kopienai raksturīgo

Sunākstes kopienas pārstāvju anketēšanas datu apkopojums (<i>cipari pie atbildēm nozīmē atbilžu biežuma hierarhiju. 1 – visbiežāk minēts, 2 – otrs biežāk minētais variants utt. Vienādi cipari nozīmē, ka variants respondentu anketās atzīmēts vienādu reīžu skaitu</i>)		
1. Uz kādu debesspusi jūs visbiežāk skatāties? Gan ģeogrāfiski, gan ideju un sadarbības nozīmē? (atzīmējiet ar x)	Austrumi 2 Ziemeļi 2	Rietumi 1 Dienvidi 1
2. Par kādu laiku jūsu kopienā visbiežāk runā? Sakārtojiet prioritārā secībā! (pielieciet 1., 2., 3)	Pagātne Tagadne 1 Nākotne 1	
3. Par kādu cilvēku grupu jūsu kopienā visbiežāk runā? Sakārtojiet prioritārā secībā! (pielieciet 1., 2., 3.)	Bērni 3	Uzņēmēji
	Jaunieši	Lauksaimnieki
	Darbspējas vecuma cilvēki 2	Skolotāji
	Pensionāri 1	Bezdarbnieki, sociāli atstumtie cilvēki
	Ģimenes 2	Cits variants
4. Iedomājieties, ka jūsu kopiena, ciemats, ir ūdenskrātuve . Un jūs tajā iemērcat roku. Kāda ir ūdens temperatūra ? (atzīmējiet ar x)	Ļoti auksta	Ļoti sildoša
	Spirdzinoši vēsa 1	Karsta
	Varētu nopeldēties 1	Vāroša

	Patikami silta 1	Nevaru iemērkēt roku, tur ir ledus!
4.1. Kāda ir ūdens kustība ? (atzīmējiet ar x)	Ūdens nekustas	Ūdens lēni plūst 2
	Ūdens viegli viļņojas 1	Ūdens plūst žigli 2
	Ūdens spēcīgi viļņojas	Ūdens griežas kā atvars
5. Kādas līnijas visvairāk piestāv jūsu kopienai (atzīmējiet ar x pie viena no 4) Ja iespējams, pamatojiet: Viļņi, kas nes uz priekšu, saules stari, mežs; relatīvs miers	 1(2) 2(2) 3(1) 4(2)	
6. Mana kopiena ir (ierakstiet atbildi):	Puķe, koks, augs (kāds?): bērzs, ozols, bērzs, madara, pīlādzis, liepa, bērzs, pienenes, kļava Dzīvnieks (kāds?): kaķis, kaķis, kaķis, skudra, kaķis, zīlīte, gailis, briedis, govys Nedzīvs priekšmets (kāds?): bumba, spogulis, sols pie saimes galda, grāmata, aka, pieminēklis, klubs, akmens	
7. Manas kopienas krāsas ir (atzīmējiet ar x līdz 3 krāsām):	Balts 4 Melns Pelēks 6 Sarkans Zils 5 Dzeltens 2 Zaļš 1	Lillā Oranžs 4 Jūraszaļš 5 Brūns 3 Salātzaļš 5 Sudrabs Zelts, bronza 5
8. Manas kopienas aizstāvis ir (atzīmējiet ar x):	Pērkonis 2 Lauma Laima 3	Dēkla Jumis 1 Ūsiņš
9. Manai kopienai vairāk piestāv :	Saule	Mēness
10. Ierakstiet dabas parādību , kas visvairāk raksturo Jūsu ikdienas noskaņojumu! Ierakstiet dabas parādību, kas visvairāk raksturo jūsu tuvākā kaimiņa noskaņojumu!	Es visbiežāk esmu kā... viļņojoša jūra; saule spīd; vējš; varavīksne; sajūsma; prieks; cerība; saule; peldošs mākonis; saulaina; vējš; kaķis Mans kaimiņš ir... vienmēr nevaļīgs; migla; migla zem saules stariem; kluss; noguris, gaida palīdzību un atbalstu; varavīksne; pērkonis; vējš; lietus; ūpis	
11. Kāds gadalaiks visvairāk valda jūsu kopienā (atzīmējiet ar x):	Ziema Pavasaris 1	Vasara 2 Rudens 1
12. Iztēlojieties, ka jūsu kopiena ir viens cilvēks . Kas šim cilvēkam visvairāk radīs laimes, svētku sajūtu (atzīmējiet ar x tikai vienu variantu)?	Mūzika 1 Smarža Cilvēki 2 Krāsas	Gaismas 3 Ēdiens Dāvanas Laika apstākļi 3
13. Viena rakstura īpašība vai rīcība , kuras dēļ jūsu kopiena būtu gatava kādu izslēgt no sava vidus (ierakstiet):	Manā kopienā necietīs: apmānu, melus, nodevību, pazemošanu, necieņu pret otru; augstprātību, lepniību, negodīgumu, nesaticību, mums vēl nav īstas kopienas...	

14. Manai kopienai ir raksturīgs (atzīmējiet ar x tikai 2 no variantiem!):	Miers 3	Neprāts
	Organizētība 4	Ticība
	Kaislības	Darba tikums 2
	Nesaticība	Spontanitāte 4
	Mīlestība	Klačas
	Palīdzība 1	Līdzjūtība 4
	Gudrība 4	Materiālisms 4

Identitātes pasākumā iegūtais :

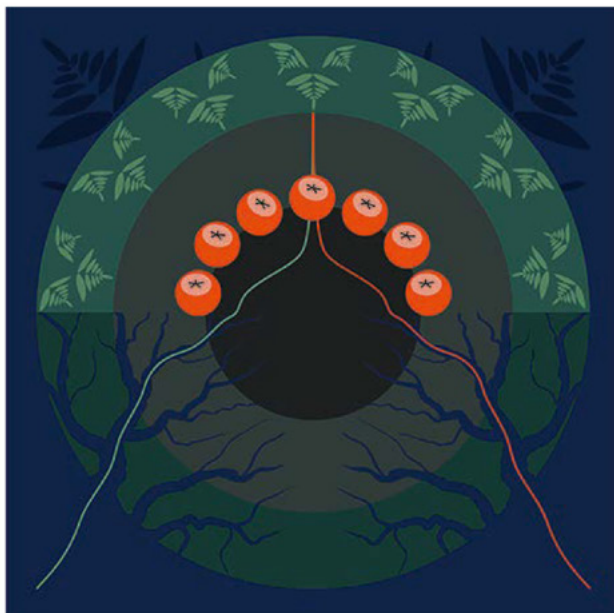
Vārdi: deķis, vilnas fabrika, Stenders, Ābice, Sunākstes baznīca, sūnas, tikai grants ceļi, krūmmellenes, lopkopība, skanīgs vārds, kultūra, sūnas, pīlādži, skaisti

Līnijas: pīlādžoga, baznīcas loga aprises, bišu šūnu aprises, koki

Krāsas: oranžs, sūnu zaļš, tīri zaļš, zils

Sunākstes kopienas zīme

Atslēgas vārdi: avots, aka, sūnas, upju baseini, pīlādži

Krāsas: oranžs, zaļš, sudrabzaļš, zils

No “sūnu akas” iztek divas tērcītes, katra ieplūst citā upju baseinā.

Upju baseinu dzīslējums – vecu koku silueti – asinsrite.

Zīmes centrā pīlādžogu pusaplis.

Visam jaunajam plaši atvērta acs.

Resursi un potenciāls

Sunākste ir pagasta centrs bijušajā Jaunjelgavas, šobrīd – Aizkraukles novadā. Tas robežojas ar Viesītes pagastu kādreizējā Viesītes, šobrīd Jēkabpils novadā. Atrāšanās uz novadu robežas, kā arī tas, ka Sunākstē nevar nokļūt pa ceļiem ar asfalta segumu, lielā mērā nosaka Sunākstes raksturu. Ciemats ir plašs, ērts, izkopts ar izcilu gaumi. Tas uzskatāmi reprezentē Sēlijas vēsturiski apdzīvoto vietu raksturojumu – sakopta, skaista „sala” lielo mežu ielokā.

Pagastā dzīvo 340 cilvēki, un ciematā ir gan pagasta pārvalde, gan bibliotēka, gan Saieta nams, ko paši sunākstieši mīlīgi dēvē par „namiņu”. Veikals nesen bankrotējis, kas sāktņēji šķiet nepamatoti, jo spriežot pēc vizuālajiem parametriem, ļaudis šeit dzīvo pārticīgi un kārtīgi. Turklāt, nokļūšana uz citām iepirkšanās vietām ir sarežģīta. Paši sunākstieši atzīmē: „Mums visa pietiek, laikiem gan veikals nav mūsu pati lielākā vajadzība,”. Kopienas lielākā rūpe šai sakarā ir nevis sadzīvīskās neērtības, bet gan tas, ka pamestā veikala ēka bojās vietas estētiku.

Izteikta estētiskā prioritāte pār praktisko ir vēl viena izteikta Sunākstes īpašība.

Tā atspoguļojas vietas vēsturē, jo Sunākste saistās ar Vecā Stendera vārdu un Ābeces taku. Sunākstes baznīcā savu skaistāko dziesmu ciklu „Es strauta malā slāpēs eju bojā” komponējis Haralds Sīmanis. Saikni ar dzimteni saglabājis arī Sunākstē dzimis mākslinieks Zīgfriāds Sapietiks, kurš radošo dzīvi pavadījis Skotijā – viņa veidotais piemineklis „Sibīrijas krusti” veido vēl vienu ciemata iezīmi.

Baznīca ir viena no Sunākstes nozīmīgākajām vietām, taču – ne tieši reliģiskā nozīmē. Tā piesaista apmeklētājus no visas Latvijas saistībā ar Stendera piemiņas pasākumiem. Lielu lomu šai ziņā spēlē „Stendera biedrība”, kurā aktīvistu pamatā ir no Viesītes un Rīgas, sunākstiešu līdzdalība tajā vērojama mazāk.

Pašā Sunākstē vēl reģistrēta biedrība „Stendera klubs”, kuras darbība pēc vairāku projektu īstenošanas šobrīd ir noklususi. Biedrības vietu kopienas attīstībā pilda aktīvo iedzīvotāju interešu grupa, kurā ietilpst gan kultūras nama vadītāja, gan bibliotekāre, gan pagasta tehniskie darbinieki, gan aktīvie iedzīvotāji. Ir izstrādāts arī kopienas plāns, taču biedrība šobrīd nav oficiāli reģistrēta.

Attiecībā uz reģionālās reformas ietekmi, sunākstieši atzīmē, ka tā sola vairāk brīvības – novada centrs Aizkrauklē ir tālu un grūti sasniedzams, kas nozīmē iespējas darboties brīvi un pašpietiekami.

Resursu esence:

- **Spēcīga, jau noformējusies iedzīvotāju kopiena;**
- **Iedzīvotāju vairākuma izteiktā pieķeršanās Sunākstei, atziņa, ka šeit dzīvot ir ļoti skaisti, neraugoties uz infrastruktūras nepilnībām;**
- **Izteikti estētiskā ciemata vide;**
- **Bagāts kultūrvēsturiskais mantojums, kas padara Sunāksti atpazīstamu Latvijas mērogā;**
- **Ainaviski izteiksmīga apkārtnē, kam ir ļoti augsts vērtējums sabiedrības vērtību sistēmā;**
- **Attīstības perspektīvas, kas saistāmas ar divu valstiski svarīgu infrastruktūras objektu – Zalves poligona un Vēja parka izbūvi Sunākstes tiešā tuvumā.**

Vēlmes un vajadzības

- Autoceļu infrastruktūra, ciemata sasniedzamība. Šī vajadzība gan tiek atzīmēta izteiktā vēlamības izteiksmē, jo kopiena ir pielāgojusies pašpietiekamai dzīvei, tiek atzīmēts, ka agrāk ceļi bija vēl sliktāki, taču tas nav traucējis apmesties Sunākstē un dzīvot šeit labu, pilnvērtīgu dzīvi.

- Vajadzība oficiāli dibināt Sunākstes attīstības biedrību, jo tam ir visi priekšnoteikumi, arī stabils biedru sastāvs. Process nav virzīts tālāk sakarā ar to, ka šobrīd neviens nav apņēmies uzņemties administratīvo darbu, kas saistīts ar organizācijas dibināšanu un uzturēšanu;

- Vēlme pēc lielākas izpratnes no pašvaldības, valsts pārvaldes puses par mazo lauku kopienu attīstības jautājumiem kopumā. Tiek pausts viedoklis par to, ka šādās kopienās nav iespējams nodalīt dažādas sabiedrības grupas – jaunieši, seniori, u.c., visi darbojas kopīgi, kā ģimenē. Uzstādījumi pēc pasākumiem konkrētām sabiedrības grupām samērā bieži kavē sunākstiešu līdzdalību projektu konkursos, sadarbības aktivitātēs.

- Vēlme saņemt savlaicīgu, korektu informāciju par izmaiņām pašvaldības darbā, kā arī par jaunajiem valsts nozīmes infrastruktūras objektiem un to ietekmi uz kopienas dzīvi.

Sunākstes kopienas katalizators ir aktīvo iedzīvotāju kopums – spilgtas personības, kuras mīl Sunāksti un augstu vērtē dzīvi tieši šeit.

- Vēlme ciešāk sadarboties ar „Stendera biedrību”, tiek atzīmēta tās atsvešinātība attiecībā uz Sunākstes kopienu. Sadarbības stiprināšana, pretimnākšana tiek gaidīta tieši no „Stendera biedrības” puses, jo līdz šim sunākstieši uztverti tikai kā talku dalībnieki, darbaspēka masas, kuras pienākumos it kā pašsaprotami ietilpst gan baznīcas, gan mācītājmuižas teritorijas uzkopšana.

- Vajadzība aktīvāk iekļauties Sēlijas kopienu sadarbības pasākumos, akcijās, informācijas apritē.

Katalizatori un ieteikumi

Katalizatori

Spēcīga, jau noformējusies iedzīvotāju kopiena.

Šis ir pats būtiskākais Sunākstes katalizators, kas ir reti sastopams citās kopienās. Sunākstes kopiena ir spilgtām personībām bagāta, gatava kopdarbībai sava ciemata labā. Kopiena ir atsaucīga, spējīga ātri reaģēt uz sadarbības piedāvājumiem, ko apliecina sunākstiešu dalība gan Sēlijas tūrisma tirgū 2022.gada maijā, gan ļoti veiksmīgā iesaiste akcijā „Mājas kafējnīcu dienas” 2022.gada septembrī;

Iedzīvotāju vairākuma izteiktā pieķeršanās Sunākstei, atziņa, ka šeit dzīvot ir ļoti skaisti, neraugoties uz infrastruktūras nepilnībām.

Sunākste šai kontekstā ir unikāla. Neviens no kopienas pārstāvjiem nenorāda uz kritisko ceļu infrastruktūru, nepieejamajiem pakalpojumiem kā būtisku trūkumu dzīvei Sunākstē. Kopienas uztverē uzkrītoši dominē estētiskās, intelektuālās vērtības, praktiskās dzīves radītie sarežģījumi ir sekundāri. Ļoti augstu tiek vērtēts dabas skaistums, tās bagātība, ainava, miers, cilvēku atsaucība, vietas vēsture.

Izteikti estētiskā ciemata vide.

Sunākstes ciemats izceļas ne tikai ar sakoptību, bet arī ar izteiktu gaumi, telpas izjūtu. Ciemats nav pārblīvēts ar stādījumiem, nepārdomātām dekorācijām. Visas būves, pieminekļi, apstādījumi ir harmoniski, ar estētisko vērtību. Sunākste ir piemērota gan tūristu vizītēm, gan pasākumu norisēm bez būtiskiem uzlabojumiem.

Bagāts kultūrvēsturiskais mantojums, kas padara Sunāksti atpazīstamu Latvijas mērogā.

Sunākste saistās ar Stendera vārdu un viņa kultūrvēsturisko mantojumu. Tāpat Sunākstes baznīca atpazīstama ar Haralda Sīmaņa darba periodu tajā. Turklāt, sunākstieši atzīmē arī tautas tradīcijas, leģendas par vietas rašanos. Personības un saglabāta vēsturiskā atmiņa – tas ir vēl viens būtisks vietas attīstības katalizators.

Ainaviski izteiksmīga apkārtnē, kam ir ļoti augsts vērtējums sabiedrības vērtību sistēmā.

Sunākstes apkārtnē izceļas ar izteikti skaistām ainavām. Taču vēl būtiskāk par nenoliedzamo dabas bagātību ir tas, ka šī bagātība iedzīvotāju vērtību sistēmā ieņem ļoti nozīmīgu vietu. Tas rada drošu pamatu neizpostītos dabas resursos balstītu tūrisma piedāvājumu un citu uzņēmējdarbības veidu attīstībai.

Attīstības perspektīvas, kas saistāmas ar divu valstiski svarīgu infrastruktūras objektu – Zalves poligona un Vēja parka izbūvi Sunākstes tiešā tuvumā.

Prognozējoši, šīs perspektīvas var būtiski uzlabot Sunākstes autoceļu infrastruktūru, kas nozīmē tās ērtāku sasniedzamību un, līdz ar to, ārējā apmeklējuma pieaugumu. Tāpat, šo objektu tiešais tuvums var radīt jaunu darbavietu, jaunu servisu izveides iespējas Sunākstē. Ņemot vērā iedzīvotāju skaidri nolasāmo un specifisko vērtību sistēmu, būtu nepieciešams pievērst uzmanību ekonomiskās attīstības un vietas rakstura harmonijas saglabāšanai.

Ieteikumi

- **Oficiāli reģistrēt Sunākstes attīstības biedrību**, kas pavērs iespējas papildus finansējuma piesaistei, kā arī kopienas pasākumu dažādošanai un paplašināšanai.
- **Izmantot biedrības „Stendera klubs” radīto Sunākstes atpazīstamību tieši kopienas attīstības labā.** Ja šai gadījumā nav veiksmīgi kontakti tieši ar biedrības vadību, ieteicams izmantot tiešos kontaktus ar tās biedriem, stiprinot sunākstiešu iesaisti „Stendera kluba” aktivitātēs ne tikai kā pasīvājam darbaspēkam, bet arī kā aktīvajiem biedriem, plānotājiem un organizētājiem, kā arī radītās atpazīstamības labuma saņēmējiem;
- **Aktivizēt ciešu sadarbību ar pārējām Sēlijas kopienām**, iesaisti kopīgās sabiedriskajās, tūrisma akcijās.
- **Veidot Sunākstes ainavu tūrisma maršrutus, pašā ciematā nodrošinot servisa iespējas** – ēdināšana, naktsmītnes, mājražotāju produkcijas iegāde.
- **Izveidot reālu, pamatotu ieteikumu un rīcību komplektu kopienas sadarbībai ar Aizkraukles novada pašvaldību**, Sunākstes ciemata atpazīstamības palielināšanā un iekļaušanā Aizkraukles tūrisma piedāvājumā;
- **Pievēst pastiprinātu uzmanību Vēja parka un Zalves militārā poligona izbūves procesiem**, būt lietas kursā par šo objektu ģenerētajām iespējām Sunākstes iedzīvotājiem. Informēt iedzīvotājus par ekonomiskās aktivitātes, veidojamo servisu iespējām;
- **Motivēt kopienas iedzīvotājus veidot dzīvesstila, mājražošanas uzņēmumus**, ģenerējot papildus ieņēmumus no prognozējamās ienākošās tūrisma plūsmas.

Mūsu pagastā ir avots,

no kura iztek divas upītes. Un katra no tām tek uz citu baseinu – viena uz Daugavas, otra uz Lielupes, stāsta sunākstieši.

Divējādas plūsmas satikušās arī pašā Sunākstē. Viena vedina vēsturē. Stenders, Sunākstes baznīca, Ābeces taka, „Stendera biedrība”, Haralds Sīmanis un viņa Sunākstes baznīcā tapušais dziesmu cikls ar Fransuā Vijona vārdiem „Es strauta malā slāpēs eju bojā.” Plaša, stabila un labi saredzama plūsma gan interneta meklēšanas rīkos, gan sabiedrības uztverē.

Otra plūsma ir Sunākstes cilvēki. Un šī burbuļo kā līksms meža strauts, jo sunākstieši, nudien, strauta malā no slāpēm bojā neiet. Neiet bojā nedz no bezceļu dzīvošanas, nedz no dīvainās novadu dalīšanas un pārdalīšanas, nedz no citiem maznozīmīgiem apstākļiem.

Sunākstē nevar nokļūt taisni un vienkārši, visi uz šejieni vedošie ceļi likumo caur mežiem, pļavām, krūmājiem, un neizceļas ar labu tehnisko stāvokli. Asfalta segumu vēl neviens no tiem nav ieguvis. Tā teikt, brauc lēnām, izbaudi, cik Sēlija skaista un bagāta.

„Ieraudzīju, cik šeit ir skaisti, iemīlējos uz vietas, un paliku dzīvot Sunākstē”. Tas ir šīs sarunas refrēns, dziesmu cikla par Sunākstes cilvēkiem piedziedājums.

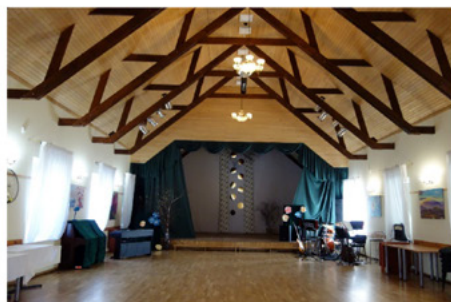
Ciematš šo mīlestību atspoguļo pilnā mērā. Sunākste ir plaša, ar izcilu gaumi sakopta „sala” lielo mežu ielokā. Pagastā dzīvo 340 cilvēki, un ciematā ir gan pagasta pārvalde, gan bibliotēka, gan Saieta nams, ko paši sunākstieši mīlīgi dēvē par „namiņu”. Veikals gan bankrotējis, kā tad tā? Izskatās, ka ļaudis šeit dzīvo pārticīgi un kārtīgi, un gana daudz vēl viņu. Pie tam, tā nokļūšana uz citām iepirkšanās vietām ir sarežģīta. „Mums visa pietiek, laikam gan veikals nav mūsu pati lielākā vajadzība,” saka ciematnieki. **Viņu lielākā rūpe šai sakarā ir nevis sadzīvīskās neērtības, bet gan tas, ka pamestā veikala ēka bojās vietas estētiku. Lūk.**

Ar sunākstiešu mežrožu audzi tiekamies bibliotēkas un pagasta pārvaldes mājā, kur mājīga telpa ierīkota arī interešu kluba tikšanās reizēm. Nākamais, kas pievērš uzmanību tūlīt pēc bibliotekāres Ramonas Ukrinas gaišā skatiena (tas ir no tiem, kas rada sajūtu – ei, mēs taču sen esam pazīstamas, pie savējiem atbraucām arī šodien) ir plašā un veselīgā telpaugu kolekcija uz platajām koka palodzēm. Vesela botāniskā dārza oranžērija!

Otra mājas saimniece, Sunākstes Saieta nama vadītāja Vineta Lavrenoviča, laiku nekavē: „Ideju un sapņu banka mums jau ir! Top arī kopienas plāns, paskat, te ir pieraksti. Ļoti gribas atgriezties aktīvā dzīvē, divi kovīdgaudi mūs ir ļoti nogurdinājuši.”

Kas tad šobrīd sunākstiešiem ir galvenais? Kā rādās dzīve pēc lielās slēgšanās un pašvaldību reformas?

„Sakarā ar reformu izskatās, ka ir vairāk brīvības,” saka Vineta, „Aizkraukle ir tālu, un mēs varam darboties samērā brīvi. Tomēr- būs jāpastāv par saviem 340 iedzīvotājiem. Ne kā pašvaldības darbiniekiem, bet kā iedzīvotāju kopumam. Esam domājuši arī biedrību dibināt, protams, tomēr tā karognesēja loma ir jāuzņemas kādam, kurš nav nodarbināts pašvaldības darbā. Kā Saieta nama vadītāja no sirds vēlos, lai sunākstiešiem no manis būtu tik liels labums, cik vien var būt! Šeit strādāju jau 20 gadus, varētu domāt, ka aizsēdējusies. Tomēr visu laiku parādās jaunas idejas, ieceres, pasākumi. **Paskat, tagad ļoti liela loma būs kopienu darbībai, mazajos pagastos it kā mazinās tā atšķirība starp pašvaldības darbiniekiem un iedzīvotājiem. Visiem kopā par sevi jāpastāv. Un ļoti jāgrib lietas mainīt, citādi nekas nenotiks.**”

Kopienas plāns Sunākstei top. Un varam tikai raudzīt, kā to padarīt košāku, tieši šai salai piemērotu. Kādās kopīgās darbībās iesaistīt, jo šejieniešiem ir daudz, ko dot, un visa labā saņemšanai viņu rokas ir pareizi saliktas.

Dosimies vien droši iekšā tai mežrožu audzē, kas sapulcējusies uz tikšanos. Dāmas, pastāstiet, kas jūs esat un kā dzīvojiet?

Dace Kalniņa ir māksliniece, beigusi Latvijas Mākslas akadēmijas grafikas nodaļu. Tikko iznākusi grāmata ar Daces ilustrācijām. „Sunākstē esmu ienācēja, šobrīd nodarbojos ar radošu ģimenes dzīvi,” Dace zīmē, un nav liela runātāja. Vairāk runā viņas ilustrācijas un pašas izgaismotais tēls. „Mūsu māksliniece, jā, dzīvo lauku mājā ārpus ciemata, mēs ļoti lepojamies ar Daci!”, tūlīt papildina pārējās dāmas.

Akadēmiskā māksla un estētika Sunākstes kopienas vērtību skalā atrodas ļoti augstu, tas redzams ikvienā taciņas likumā. Ne miņas no „šite uzliksim vēl zaķus, un te tāda

plika vieta, derētu kādu dobi ar košām vasaras puķēm”. Ciemata centru rotā veselas divas izcilas kvalitātes skulptūras – Stendera ābece piemiņas zīme un „Sibīrijas krusti”. Uzmanību īpaši piesaista otrā, tās Sēlijai neierastais stils. Skulptūras autors ir Zigfrīds Sapietis, dzimis sunākstietis. Otrā pasaules kara laikā devies emigrācijā, un tās vilnis Zigfrīdu aizskalojis līdz Skotijai. Edinburgas mākslas pasniedzējs un skulptors šo darbu dzimtajam ciematam dāvinājis 2019. gadā.

Māksliniecei Dacei blakus Dina Aļeņikova. „Esmu agronome. Un bez Sunākstes nemaz nedzīvotu, nevaru no šejienes aizbraukt. Mana dzimta šeit dzīvo vismaz septiņās paaudzēs. Šobrīd mums ir zemnieku saimniecība, kur strādā visa ģimene.”

Dzintra Kadirova saka: „Es atkal ieprecējos dzimtā, kas Sunākstē dzīvo septiņās paaudzēs! Pirms 22 gadiem tas bija. Iemīlēju Sunāksti, protams. Esmu dārzniece, audzēju tomātus. Biju Anglijā strādāt, bet, nūdien, vairs negribu. **Mīļās mājas ir mīļās mājas! Tas malkas šķūnītis ir mans. Un tā siltumnīca ir mana.** Zīnu, ka pavisam aizbraukt nevarētu. Sunākstē ir labi dzīvot. Pirms pandēmijas mums bija tik daudz tematisku nodarbību – pīšana, pārļošana, tamborēšana. Pīt man ļoti patīk, no tā neatteikšos!”

Vija smaids ir silti latgalisks: „No Varakļāniem pārcēlāties, divpadsmit gadiņi man bija. Izmācījos par pavāri, un Sunākstē atgriezos.” Par viņu vairāk sakāms citām sarunas dalībniecēm – Vija ir vienmēr un visur, viņai nekad nav par grūtu. Vija ir vietas siltums. „Man patīk palīdzēt,” tā viņa pati.

Dzidra Sunākstē ienākusi Atmosdas laikos. Prom no pilsētas, toreiz arī bija tāda plūsma. Paziņas ieteikuši Sunāksti, darbs aptiekā. „**Braucu uz šejieni, un sapratu, ka palikšu. Iemīlēju šo vietu. Skaisti.**”

Ilga Lukstiņa smejojoties saka: „Esmu ielāps, kur vajag, tur es! Sunākstē ienācu kolhoza laikos pēc augstskolas, kā jaunā speciāliste. Tik skaista vieta dzīvošanai, un ceļi toreiz bija daudz sliktāki. Kur tik visur neesmu strādājusi, un tepat Sunākstē! Sākot no kurinātāja līdz būvzinģenierim. Krājbankas filiālē, Lauku konsultāciju birojā, pat skolā, kad nebija, kas māca.”

„Jā, kad Ilga mums bija Lauku konsultants tepat uz vietas, tad zinājām daudz vairāk, varējām aizbraukt pieredzes apmaiņās, visi jaunākie projektu konkursi, saimniekošanas metodes, pasākumi, viss tūlīt nonāca pie mums. Tagad Lauku konsultāciju birojā faktiski vairs nav to konsultantu, kas strādā uz vietas. Tā ļoti pietrūkst. Jābūt cilvēkam uz vietas, to nekas nevar aizvietot, ” atzīmē Vineta.

Silvija Zunda: „Ienācu Sunākstē pirms deviņpadsmit gadiem. Martā. Saprātu, ka Rīgā viena pati neizvilks divus bērnus. Un par Sunāksti jāsaka – iebraucu, ieraudzīju, iemīlējos. Visu mūžu esmu strādājusi par grāmatvedi, tagad pensijā, taču palaižu atvaļinājumos pagasta darbiniekus. **Dzīvoju viena pati lielā mājā, ir saimniecība. Un man nevienu brīdi nav bijis bail. No pašas pirmās dienas.** Arī toreiz braucām ar autobusu, un kādi martā te ir ceļi, to var saprast tikai tie, kas pie grants ceļiem dzīvo! Tomēr vietas skaistums un drošība, tā sajūta, ka te ir mana vieta, tas bija pāri visam.”

Bibliotēkas vadītāja Ramona Sunākstē ieradies vien pirms desmit gadiem. „**Mums ir lauku mājas, bez saimniecības. Savu lauku māju meklējām ilgi, un Sunākste nav tā pati populārākā vieta, kur pārcelties. Tomēr, kad braucām skatīties, nevarēju acis atraut – kāda te ir daba! Cik te ir skaisti!** Ceļi briesmīgi, bet nu iztiekam. Sākumā domāju – dzīvošu mājā, audzēšu burkānus. Bet darbs mani atrada. Cilvēki šeit ir ļoti atsaucīgi, uzreiz radās tāda savējo sajūta. Un kā tad atteiksi? Vēl bez bibliotēkas darba mums ir vokāli instrumentālā grupa „Laimīgs gadījums”. Mans vīrs ir mūziķis, es pati dziedu. 2015.gadā, kad vajadzēja mūziku pasākumam, tad tas arī notika – pārējiem iedevām pa instrumentam, un aiziet! Vineta, piemēram, no pilnīgas nulles iemācījās spēlēt basģitāru. Jums vajag mūziku Sēlijas tūrisma tirgum? „Laimīgais gadījums” būs klāt!”

Mirdzas Caunes stāsts pārspēj „standup” monoizrādi: „Šeit ienācu 1989. gadā, darbabiedrene ieteica Sunāksti. Nopirkām „Lazdiņu” māju. Briesmīgā stāvoklī tā bija, degusi, pārbūvējama, arī ceļi tagad ir daudz, daudz labāki. Nu, 4.aprīlī iebraucām ar čemodāniem, ar bērniem un manu mammu. Gulējām sienā visi. 13.oktobrī uz mammas dzimšanas dienu pirmo reizi iekūrām „Lazdiņos” krāsni. Jāsaka, ka jaunībā es biju baigā ņuņa, to nevarēju un šito, un šito arī ne. Bet tad izmācījos par trolejbusa vadītāju, un man

bija tāds darbaudzinātājs, kas to ņūņņu par cilvēku pataisīja! Un pati arī ilgi mācīju trolejbusa vadītājus. Zin, ka katram to var iemācīt, tikai vajag pareizo pieeju un pacietību. Skaidrs, ka Sunākstē trolejbusi nebraukā, un vadītāji nav jāmāca. Toties te man ir kārtīga veca māja. **Atbrauc ciemiņi, saka „Kā man patīk tavs vēstures muzejs!”, bet man tai muzejā jādzīvo, citreiz jau sakaitina arī!** Oi, un es esmu Sunākstes draudzes priekšniece jau no 2007.gada, tur jau arī ir kārtīga ņemšanās.”

Pārējie stāstu papildina – Mirdza raksta pagasta senioriem apsveikumus, darbojas pensionāru klubīnā, dzied ansablī.

„Nu, stāsti, stāsti, ko vēl tu brūvē,” mudina mūsu kompānijas vienīgais kungs.

„Vēl, nu ko tad vēl, nu tas tā dabiski notika. Kā jau jaunienācējs laukos, pirmos divus gadus vārīju zaptē kā traka. Pēc tam skatos, ka mīlzum daudz tās zaptē, to nu neviens nevar apēst. Ko darīsi? Mēģināju brūvēt vīnu. Un, kad atvēru pirmo brūvējumu, man bija bailes to kādam teikt, tik garšīgs viņš bija! Saskries visi, kas tad man pašai paliks? Bet nu nekas, tagad jau pietiek citiem arī. Aizbraucu kādreiz uz tirdziņiem, kādu degustāciju sarīkoju, Mācītājmuižā arī talciniekus labākos pacienāju, tā gan.”

Vienīgais kungs ir Andris Šinke. Vēsturnieks. „Es Sunākstē dzīvoju no 2009.gada, esmu dzimis Jēkabpilī. Nācu balstīt tēvu, kurš vairs nevarēja viens dzīvot. Nu, tēvs to manu atbalstu izturēja vienu gadu. Pie tam, es nemaz nedzīvoju Sunākstē – dzīvoju uz Sēlijas vaļņa ass, „Staltānos”. Tur ir Staltānu kalns, mēs esam kalnieši, mums savi tikumi.”

Andrim jāpajautā arī par Sunākstes nosaukumu – no kā tas cēlies?

„Stenders teica „Sūnu aka”, un es viņam piekrītu, no tā. Mācītājmuižas parkā ir avotiņš, tas varētu būt šī aka ar sūnām. Tas avots, no kura divas upes iztek, tas ir citur, tikai zinātājs atradīs.”

Ja reiz pie vēstures esam nonākuši, tad jāparaugās, kā ir dzīvot vietā, kuru pazīst pēc leģendām un seno laiku vārdiem?

„Eh, nu baznīcas zeme ir sadalīta pa gabaliņiem, kas te par ko rūpējas. Baznīca ir Sunākstei, Stendera kalniņš – Viesītei, traucē tās robežas, kuru dabā nekādi nav. „Stendera biedrība” – kas tur labs var būt? Priekšnieks no Viesītes, visa valde no Rīgas, sunākstiešus var malā atbīdīt. Redz, Stendera kalniņš tāda jauka vieta, kur nekas nav jāiegulda, var tik zīmēties. Nu, labi, Ābeces taku viņi taisa un tā. Bet, vienalga, šeit pietrūkst tādas kopdarbības,” Andra runā griež īsta kalnieša skarbums.

Tomēr arī pārējie sarunas dalībnieki atzīst, ka talkās pie Sunākstes baznīcas pietrūkst tieši vietējo cilvēku masas. „Ir jāuzrunā vienkāršais cilvēks, vietējais, lai mēs visi sajūtam to diženumu. Citādi pēdējā talkā bija tā, ka sunākstieši talko atsevišķi, rīdzinieki atkal atsevišķi. Pat zupa katram savā katlā bija,” atceras draudzes priekšniece Mirdza.

„Visiem ir jānāk kopā – Viesītei, Stendera biedrībai, sunākstiešiem. Ir labi, ka Stendera biedrība ir atpazīstama, tā pievērš Sunākstei uzmanību. Robežas mainās, taču mūsu vērtības ir un paliek šeit. Visas Latvijas vērtības. Un to dēļ taču mums jāspēj cieši sadarboties,” saka Vineta.

Sadarbībai sunākstieši ir gatavi. Viedie ciemi? Jā, šogad pieteiksimies, vai mums vieduma trūkst? Paskat, Ābeces dzimtene, kas tad vēl var būt viedāks? „Mājas kafējnīcu dienas” septembrī? Pieteiksimies! Vīns mums jau ir, un saimnieces, kas labi gatavo, arī ir. Paskat, jau šodien vismaz trīs ir klāt.

Ir mūzika. Ir māksla. Ir vareni cilvēki. Ir dižena vēsture.

Nav ceļu? Nu un tad? Tie likumu likumi, tie dubļi un putekļi mūs ir savilkuši ciešā avota virpulī. Dzidr un neizsikstošs tas mūs baro, tas mūs stiprina. Ūdens pietiek vēl divu upju baseiniem.

Materiālā izmantotas Māras Jubertes fotogrāfijas.

3. PIELIKUMS.

KOPIENU SADARBĪBAS TĪKLA IETEKME UZ SOCIĀLO, KULTŪRAS UN POLITISKO VIDĪ (EN)

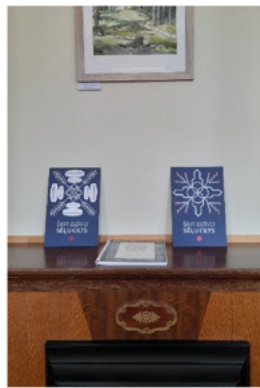
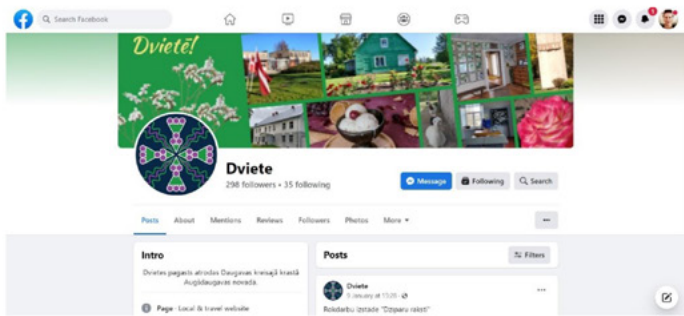

REBRANDING SELONIA

PUBLICITY AND SOCIAL, CULTURAL AND POLITICAL INVOLVEMENT

This document provides an insight into the publicity of the project at different levels - national, regional and local communities. The materials illustrate the involvement of society and state institutions, too. The visual materials used in this document are intended for informational purposes only as an attachment to the submission.

PUBLICITY AND SOCIAL, CULTURAL AND POLITICAL INVOLVEMENT

IDENTITY SIGNS IN COMMUNITIES

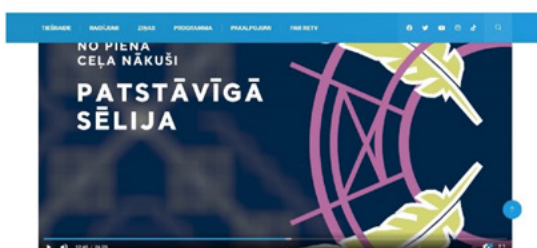
Communities use community identity signs in social networks, events, included in local souvenirs - they are proud of these signs as symbols of belonging.

Questions - what is it? What does it depict? - is the best conversation starter with community guests.

"Post stamp" of Sunākste community on hand-made Christmas card

PUBLICITY AND SOCIAL, CULTURAL AND POLITICAL INVOLVEMENT

IDENTITY SIGNS IN REGIONAL AND NATIONAL LEVELS

The identity signs of the communities were used in the visual design of the biggest cultural festival of the region "Sēlija rotā". Follow the link to see them in action:

https://youtu.be/2hDI_TmZf8il?t=162

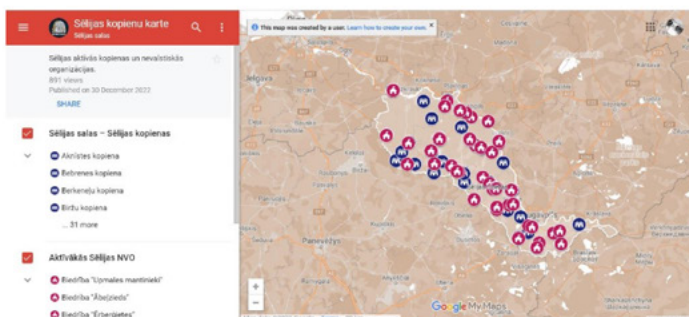
and

<https://youtu.be/Hj1eAyB8Lrg?t=288>

Signs are used in the visual design of 12 selonian community TV program cycles "They come from the Milky Way. Selonia. Identity". Follow the link to see them in action:

<https://retv.lv/raidijums/no-piena-cela-nakusi-selija-identitate>

PUBLICITY AND SOCIAL, CULTURAL AND POLITICAL INVOLVEMENT

REBRANDING EVENTS IN NATIONAL LEVEL

The largest Latvian conversation festival "LAMPA", 2022, Cēsis. More information by following the link: <https://festivalslampalv/lv/video-arhivs/1937?fbclid=IwAR1E6nvv8yZyJWCWJpdM8Kwe5qfZEnTJcWDyHR3OQkqvZ8-DSc6EavJo3Q>

10th Congress of Selononia, 2021, Viesīte. More information by following the link: <https://youtu.be/JIRh2UsE34U?t=6514>

Communities map of Selonion communities in Google maps. More information by following the link: <https://www.google.com/maps/d/u/0/viewer?mid=1OiWF0qV7s0t-yQ5ecYqiJU0INwRpNGI&ll=56.18960210437995%2C25.857550106189688&z=8>

PUBLICITY AND SOCIAL, CULTURAL AND POLITICAL INVOLVEMENT

IDENTITY REBRANDING IN NATIONAL LEVEL

The 1st Selonian
NGO Forum, 2021,
on-line platform.

The Minister of
Culture of Latvia gave
a congratulatory
speech to the
participants of the
forum. More
information by
following the link:

<https://www.facebook.com/selijassalas/videos/422348946778527>

The second Selonian
NGO Forum,
2022, Viesīte. Saeima
member Imants
Paradnieks presents
the flag of Selonias.

PUBLICITY AND SOCIAL, CULTURAL AND POLITICAL INVOLVEMENT

IDENTITY REBRANDING IN PEOPLE MINDS

The first "Silver of Selonia" recognition competition for people's lifetime contribution.

Laureates and awarding during the 2nd Selonian NGO Forum, 2022, in Viesīte.

A badge of honor "Silver of Selonia" - Sterling Silver brooch with the image of a wolf, included in the middle of an Selonian archaeological brooch shape.

PUBLICITY AND SOCIAL, CULTURAL AND POLITICAL INVOLVEMENT

SOCIAL REBRANDING AS GAMING WITH PROCESSES AND SCENARIOS

Process building
game in action:

Processes are played
out for the non-
governmental
organizations of the
city of Jēkabpils -
development of
scenarios for building
the city's identity.

The process game is
used during the
training of the
innovative project,
"Development of
professional social
work in local
governments"
implemented by the
Ministry of Welfare of
Latvia.

PUBLICITY AND SOCIAL, CULTURAL AND POLITICAL INVOLVEMENT

POLITICAL REBRANDING WITH POLITICANS

The visit of the President of Latvia Egils Levits in Selonia, we discussed the future of the communities of Selonia and issues of identity.

The members of the national Saeima and the decision-making body of local municipalities took part in the tourism policy event.

The Minister of Agriculture of Latvia shares on Twitter account his impressions of the economic policy event in Kaldabruņa held during the project.

PUBLICITY AND SOCIAL, CULTURAL AND POLITICAL INVOLVEMENT

POLITICAL REBRANDING WITH POLITICANS

The members of the national Saeima and the decision-making body of local municipalities took part in the culture policy event.

The members of the national Saeima and the decision-making body of local municipalities took part in the internal and external national security policies event in Demene parish, Latvia border area with Belarus.

More information by following the link:
<https://youtu.be/vMNCfm0Thns>

PUBLICITY AND SOCIAL, CULTURAL AND POLITICAL INVOLVEMENT

COMMUNITIES RELATIONS REBRANDING - NETWORKING

Annual Tourism Markets

Daily Craft and home-made markets

Shared experience trips

Common measures of identity construction

Common public, national holidays and other holidays

Communities common creative and training camps

Common territory marketing measures

Regular local workshops in small communities

The role of communities in the process of building Selonia's identity

Daina Alužane's, chairwoman of the community cooperation network "Islands of Selonia" speech at the 10th Selonian Congress, 2021, in Viesīte.

The network of communities "Islands of Selonia" operates almost 4 Years. We always say: it developed it self- as an initiative of cooperation project between tree Rural Partnership of the region. Today, I tell you right way- as it was!

Network of communities didn't develop randomly, there where creators of it. It was created and designed by people. First two years, the impulse was given by CSOs- The ones who was big- Project partners, and the ones who was small- the ones who preserve the local identity to be viewed and seen by the arrivals and tourists and been recognised by residents.

In 2017, we were 17, but now we are 30 villages and small towns. Every island goes its way to search for they identity and the way how it can be expressed. We know them all by faces, works and characters. The colours, sounds of language, lines, rhythm of life are the drops that gathers in the bowl of Identity of Selonia. Yes, "Islands of Selonia" is one of those organisations, that gather those drops and traying to translate and understand. Can we estimate, when the bowl will be full to affirm "This is identity of Selonia. Ready. Explore it" We can't. We can't name the day, when everything will be measured, weight and term into words.

Recent Years i have answered so many times on the same question: Can You describe people of Selonia? I still can't find an answer. I don't want to put Selonians into boxes and put a label onto them- People of Selonia is proud of Selonians are slow un discreet. I want Seonians to be free people and want them to be different every day and not follow expectations of others.

Maybe identity of Selonia is Freedom? Freedom to be different in each community, be happy with ability to delight and strictly reject those who come with foreign truth it the yard. I assume, the in Selonia the old fashion habit still is alive- to remember that the freedom of ones ends where the freedom of others starts. Thats the way we live here, and there is a huge possibility that diversity is the element that unites us, even it might sound strange.

Identity is a process- and it is long-term process, as long as tribe, nation and land exist. The face of community changes with every newcomer and with those who leaves, especially if this person is strong to gather people around. You really need so little. Even Identity for historical lands need a space for changes, because we build a history today. We did it Yesterday and we will do it tomorrow. To freeze in words today's reality, you can things that is already past.

This is the reason Why I am grateful, as our code of identity is not written and printed. It means, that people, who lives here today, with draw a future of this land. Those who are Selonians today, also those who found their homes in Selonia recently.

Selonia is a cloak, that is woven in small, rhythmic and dispersed weave without central element that dominates on other level elements. And also network of Communities "Islands of Selonia" is built as fishery net but not as cobweb. It is

important for us every single node in it. Regarding big things- Selonia can't forget its living blood- people who lives here now and preserves this land today. This i can identity we have to foster and highlight among other historical regions of Latvia.

Significance of recognition of identity of Rural Communities of Selonia is simple as it is- Rural Communities are identity of Selonia.

4. PIELIKUMS.

ERASMUS APMĀCĪBU KURSA PROGRAMMAS 5 DIENĀM UN 7 DIENĀM

Mācību kurss pieaugušajiem „Reģiona atdzīvināšanas veiksmes stāsts. Metodes, resursi un prakse/ Rebranding Selija”

Grupas lielums 10 cilvēki.

Diena	Vieta	Saturs
1.dienas vakars, ierašanās	Gāršenes pils	Iepazīšanās vakariņas, vietējie produkti un Gāršenes leģendas. Īss ieskats reģiona vēsturē un mūsdienu realitātēs. Videoprojekcijas „Sēlijas ceļi” demonstrācija. Sēlijas kopienu identitātes zīmju izstāde.
2.diena/ 1. puse	Gāršenes pils	Lekciju cikls par teritorijas rebrandinga metodiku, piemēri, identitātes zīmju tapšanas stāsti. Viedā reģiona stratēģijas prezentācija.
	Gāršenes pils	Pusdienas
2.diena/2. puse	Gāršenes parks un ciemats	Rebrandinga elementi – daba, aktīvā atpūta, savienojums ar vietas kultūrvēsturisko mantojumu dažādos vēstures periodos. Gāršenes iepazīšana. Kopienas ceļš uz Viedo ciemu, Viedo ciemu kustības ietekme teritorijas revitalizācijā. Valda Kalnieša senlietu kolekcija, Gāršenes luterāņu baznīca. Aktīvā atpūta kopā ar Gāršenes kopienu - laivošana dzirnavu dīķī, pastaiga dabas takās. Kafijas pauze parkā Brauciens uz Aknīsti, Kafejnīca „Kalniņā”, atpūtas vieta. Ģimenes biznesa modelis mazpilsētā. Vakariņas Aknīstē
3.diena/1.puse	Subate	Rebrandinga elementi – pierobežas situācija, reliģiskā un nacionālā daudzveidība, ainava. Tikšanās partnerībā „Kaimiņi”, LEADER programmas ietekme teritorijas attīstībā. Pusdienas Subatē.
3.diena/2.puse	Kaldabruņa	Rebrandinga elementi – pārvaldes struktūru neesamība, specifisks kultūrvēsturiskais mantojums un netradicionāls skatījums uz to. Pļavas muzeja apskate, multimediju projekcija „Pusnakts pļava” Rebrandinga prakse – stikla apstrādes meistardarbnīca, sociālais bizness nevalstiskajā organizācijā, nodarbinātības veicināšana. LEADER programmas projekti praksē.

Mācību kurss pieaugušajiem „Reģiona atdzīvināšanas veiksmes stāsts. Metodes, resursi un prakse.”

Grupas lielums: 10 cilvēki.

Diena	Vieta	Saturs
1.dienas vakars, ierašanās	Gārsenes pils	Iepazīšanās vakariņas, vietējie produkti un Gārsenes leģendas. Īss ieskats reģiona vēsturē un mūsdienu realitātēs. Videoprojekcijas „Sēlijas ceļi” demonstrācija. Sēlijas kopienu identitātes zīmju izstāde.
2.diena/ 1. puse	Gārsenes pils	Lekciju cikls par teritorijas rebrandinga metodiku, piemēri, identitātes zīmju tapšanas stāsti. Viedā reģiona stratēģijas prezentācija.
	Gārsenes pils	Pusdienas
2.diena/2. puse	Gārsenes parks un ciemats	Rebrandinga elementi – daba, aktīvā atpūta, savienojums ar vietas kultūrvēsturisko mantojumu dažādos vēstures periodos. Gārsenes iepazīšana. Kopienas ceļš uz Viedo ciemu, Viedo ciemu kustības ietekme teritorijas revitalizācijā. Valda Kalnieša senlietu kolekcija, Gārsenes luterāņu baznīca. Aktīvā atpūta kopā ar Gārsenes kopienu - laivošana dzirnavu dīķī, pastaiga dabas takās. Kafijas pauze parkā Vakariņas Gārsenes pilī
3.diena/1.puse	Subate	Rebrandinga elementi – pierobežas situācija, reliģiskā un nacionālā daudzveidība, ainava. Tikšanās partnerībā „Kaimiņi”, LEADER programmas ietekme teritorijas attīstībā. Pusdienas Subatē.
3.diena/2.puse	Kaldabruņa	Rebrandinga elementi – pārvaldes struktūru neesamība, specifisks kultūrvēsturiskais mantojums un netradicionāls skatījums uz to. Pļavas muzeja apskate, multimediju projekcija „Pusnakts pļava” Rebrandinga prakse – stikla apstrādes meistardarbnīca, sociālais bizness nevalstiskajā organizācijā, nodarbinātības veicināšana. LEADER programmas projekti praksē. Kafijas pauze.

		<p>Dviete.</p> <p>Rebrandinga elementi – vīnogu selekcionāra mantojums, kopienas saliedēšanās, paaudžu sadarbība. Kopienas identitātes ekonomiskais efekts - mazā biznesa strauja attīstība Dvietē.</p> <p>Vakariņas</p>
4.diena	Daugavpils	<p>Rebrandinga elementi – valstpilsētas ietekme uz lauku teritoriju, multikulturāla vide, Eiropas līmeņa kultūrvēsturiskais mantojums.</p> <p>Daugavpils cietoksnis, Marka Rotko muzejs, Māla mākslas centrs.</p> <p>Pilsētas iepazīšana un brīvais laiks.</p>
5.diena/	Viesīte	<p>Rebrandinga elementi – vēstures slāņi mazpilsētā. Kopienas ietekme; dzelzceļnieku kopiena, „Āžu miesta rezidence”. Ekonomisko un politisko laiku maiņu nospiedumi.</p> <p>Ekskursija pa Viesīti. Bānīša muzejs, kultūras pils, „Āžu miesta rezidence”.</p> <p>Pusdienas</p> <p>Rebrandinga elementi – kopienas inteliģence un skaistuma izjūta, izlolētā ciemata atrašanās vieta, unikāls kultūrvēsturiskais mantojums, šī mantojuma pielietojums šodienas dzīvē.</p> <p>Sunākstes baznīca, Sunākstes centrs.</p> <p>Vakariņas Saieta namā, „Saules akas” stāsts par biedrību un Sunākstes kopienu, vakarēšana ar kopienas ansambli.</p>
	Sunākste	
6.diena/1. puse	Leimaņi	<p>Rebrandinga elementi – tradīcijas, to eksponēšana mūsdienās. Biedrības darbība tikai ar brīvprātīgo spēkiem, bez projektu finansējuma. Biedrība kā ciemata tēla uzturētāja.</p> <p>Maizītes cepšana, Latvju zīmju parka iepazīšana, ciemata vēsture.</p> <p>Filma par Leimaņu meteorītu.</p>
6.diena/2.puse	Zasa	<p>Rebrandinga elementi – personības loma vietās tēlā; daži mākslinieki maina ciemata seju. NVO un pašvaldības sadarbība</p> <p>Amatniecības centrs „Rūme”, parks, dzirnavas.</p> <p>Rebrandinga elementi – jaunienācēji kopienā, sadarbības tīkla loma integrācijas procesā.</p> <p>„Nyx&Iris” stāsts, muižas un staļļu apskate.</p> <p>Vakariņas.</p>

7.diena	Zasa	Brokastis, transfērs uz lidostu caur Jēkabpili
---------	------	--

ATTĒLU SARAKSTS

1. attēls. Sēlija Latvijas kartē	6
2. attēls. Sēlijas ainava	7
3. attēls. Sēlijas mazpilsētas un ciemi	8
4. attēls. Sēlijas vēsturiskās zemes ģerbonis un karogs	9
5. attēls. Projekta "Sēlijas salas" noslēguma konference Zasā 2019. gada oktobrī.	10
6. attēls. Projekta "Kopienas izaugsmes katalizators" pasākuma "Vizionāru plenērs" laikā	12
7. attēls. Sēlijas kopienu karte portālā selija.com	13
8. attēls. Projekta "Sēlijas vēsturiskās zemes ģerbonis" viedokļraksta publicitātes attēli	14
9. attēls. Politikas virtuve "Tūrisms" Viesītē. Piedalās Latvijas Saeimas deputāti, vietējo kopienu pārstāvji un Sēlijas pašvaldību lēmējvara	15
10. attēls. Projekta "Derība ar savu zemi" pasākums "Novembra derība" Kaldabruņā	16
11. attēls. Videofilmu "No Piena ceļa nākuši. Sēlija – identitāte" ievadkadri	17
12. attēls. Konkursa "Sēlijas sudrabs" apbalvošanas ceremonijā 2023. gada oktobrī Medumos	18
13. attēls. II Sēlijas kopienu Ziemas nometnē Skrudalienas pagasta Ilgas muižā	19
14. attēls. Mājas kafejnīcu dienas Sunākstē 2023. gada septembrī.	20
15. attēls. Projekta spēle "Piederības salas meklējot"	22
16. attēls. III Sēlijas kopienu Ziemas nometnes dalībnieki Gārsenes pilī 2024. gada martā	23
17. attēls. Tiek izspēlēta spēle "Ka(š)ķīša dzirnaviņas"	25
18. attēls. Identitātes veidošanas pasākumā – refleksijas par paveikto un dienas kopsavilkums	31
19. attēls. Zīmju pirmsākumi kopīgas prāta vētras laikā "Vizionāru plenērā"	32
20. attēls. Viesos pie Jēkabpils pilsētas NVO	33
21. attēls. Sapratnes vizīte "Pilsēta – lauki" Bebrenes kopienas apmeklējumā	33
22. attēls. Saliena, Eglaine, Pašulīene un Kaplava tikko saņēmušas kopienu paletes un identitātes zīmes – ir iekļāvušās sadarbības tīklā	34
23. attēls. I Sēlijas Tūrisma tirgus ietvaros kopienas dodas izpētīt Zasas muižas parku	36
24. attēls. Kopienu forums "Novembra derība" Kaldabruņas bijušajā skolā	38
25. attēls. Pilskalnes un Ērberģes kopienu sadraudzība Gricgales (Medņu) krogā	38
26. attēls. Rēzeknes novada VRG ciemos Gārsenes kopienā, Valda Kalnieša privātkolekcijā "Solis sendienās"	39
27. attēls. Ukrainu bēgļu "Dzīvesstāstu nometnes" dalībnieki viesojas Ancenē, guļbūvju ražošanas uzņēmumā pie Vadima Timahova	39
28. attēls. "Sēlijas salu" dibinātāji un komanda. No kreisās: Santa Šmite, Jānis Dzimtais, Daina Alužāne, Inga Krekele un Ieva Jātniece	40
29. attēls. 2023. gada ziemas – pavasara pali Dienvidsusējas palieņu baseinā ar viensētu puduriem. Sadzīvošana ar dabu	42

30. attēls. Kultūrvietā "Augustplatz" satikušās Berķeneles un Kalkūnu sievas. No kreisās: Inese Baravika (Berķenele) un Svetlana Smirnova (Kalkūni)	44
31. attēls. Kalkūnu kopienas zīmols – kultūrvietas "Augustplatz" skursteņkūkas	44
32. attēls. Vilka simbols, ko par sev tik tuvu atzina lielākā daļa Sēlijas sabiedrības, izstrādāts sudraba cēlmetālā, atzinības konkursa "Sēlijas sudrabs" laureātu piespaušanās	47
33. attēls. Daina Alužāne un leva Jātniece ar Jaunjelgavas vilkiem	48
34. attēls. "Sēlijas salu" sabiedrisko attiecību speciālists Jānis Dzimtais kopienas pasākumu "Gada gaismas austrumos" moderē pūces maskā	50
35. attēls. Pie ceļa Ilze-Bebrene ganās "aļņu" bars	50
36. attēls. Biedrība "Sēlijas laivas"	51
37. attēls. Profesionāls balets Dvietes kopienas svētkos "Apsīšu" dārzā	52
38. attēls. Kaldabruņas biedrība "Ūdenszīmes" pašu meistaros rokām izgatavo unikālas logu rūtis Červonkas baznīcai.	52
39. attēls. Ancenes kopienas ražas svētki 2023. gadā. Bērni "sērfo" pa graudu kalniem lielajā klētī	53
40. attēls. Kaldabruņas lampas	54
41. attēls. Dvietes kopienas aktīvistes. No kreisās: Gunta Kivliša, biedrības "Augšzemnieki" vadītāja, un "Divas vīnogas" – Viktorija Rītiņa un Dace Tamane	55
42. attēls. Spēles "Akmens, šķēres, papīrīts" instrukcija	56
43. attēls. Ērberģes un Vecsalienas "muižnieki" IV Sēlijas Tūrisma tirgus sarunu tiešraidē	59
44. attēls. Pirmā konkursa "Sēlijas sudrabs" nominanti un laureāti.	60
45. attēls. Bebreņu un Slates adītājas ieada īpašo Sēlijas rakstu "Vilka pēda" visas Latvijas akcijā "Šalle Latvijai". 2022. gads, uzņēmējas Lolitas Bērziņas organizētā darbnīca Jēkabpilī.	61
46. attēls. "Vilka pēda" izvēlēta par Sēlijas Kultūras programmas grafisko atpazīstamības zīmi. 2023. gada Sēlijas Kultūras programmas izvērtējuma pasākumā skatītāju simpātijas balvu – šalli "Vilka pēdas" rakstā – saņem Sunākstes kopienas biedrība "Saules aka"	61
47. attēls. Sēlijas Tautas mākslas svētkos 2022. gadā identitātes zīmes tika animētā veidā projicētas svētku Dižkoncertā	63
48. attēls. Tautas mākslas svētki "Sēlija rotā" 2024. gadā notiek Aizkraukles novada Jaunjelgavā. Svētku afišā un vizuālajā noformējumā plaši tiek pielietotas identitātes zīmes. Afišā – Jaunjelgavas zīme.	64
49. attēls. No kreisās: Dignājas kopiena lepojas ar savu kopienas zīmi un Sēlijas karogu, ar tiem sagaidot Dignājas pagastā iebraucošos; Sunākstes kopienas dvēsele Ramona Ukrina prezentē Sunākstes zīmi savai kopienai; Sēlpils kopienas zīme Sēlpils kopienas sirdī – bioloģiskajā saimniecībā "Boļāni".	64

